

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו — תער"ב

צח. וידבר וגו' וארא

צט. ויאמר וגו' בא אל פרעה

ק. אז ישיר משה

קא. וישמע יתרו

— העת"ר —

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זבוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

— הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות —

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
א'קיב	וארא	אדם א' דם נה"א ונה"ב – (שצט"ד)	צח. וידבר וגו' וארא
א'קכה	בא	התחברות האדם עם אלקות – (תה"ח)	צט. ויאמר וגו' בא כו'
א'קלט	בשלח	או"כ חומר וצורה – (תט"יב)	ק. אז ישיר משה כו'
א'קנא	יתרו	כלים ולבושים – (תיג"טז)	קא. וישמע יתרו כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

DISCOURSES 98-101

Copyright © 2017

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN 978-0-8266-6107-4

Printed in the United States of America

ב"ה

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת כ"ז של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך־המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב" אשר לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הכוללת את המאמרים: וידבר וגו' וארא דש"פ וארא; ויאמר וגו' בא אל פרעה דש"פ בא; אז ישיר משה דש"פ בשלח; וישמע יתרו דש"פ יתרו – העת"ר.

עש"ק ח"י אלול, ה'תשע"ז
ברוקלין, נ.י.

בס"ז. ש"פ וארא, העת"ר

וידבר¹ אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם². וצ"ל מהו מודיע לו אני הוי', הלא כבר הודיע לו ש' הוי', כמ"ש בפ' שמות³. ובאמת כבר הי' ידוע הש' דהוי' למשה ולישראל מקודם. ומש"א משה ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם⁴, פי' הרמב"ן ז"ל⁴, שלא שאל ידיעת השם, כ"א שאלתו הי' לידע מאיזה מדה היא השליחות, אם מהמדה שממנה נסים שבדרכי הטבע או מהמדה שהנסים הם למעלה מהטבע, וא"ל כה תאמר לבנ"י הוי' אלקי אבותיכם שלחני אליכם כו'⁵, אבל עצם השם הי' כבר ידוע להם. וכשבא לפרעה בא עם הש' הוי', וכמ"ש⁶ כה אמר הוי' אלקי ישראל כו', ופרעה א' לא ידעתי את הוי'⁷, דמשם אלקים ידע, ועל שם הוי' אמר לא ידעתי, שלא רצה לידע מש' הוי'⁸. וא"כ אינו מובן מה מודיעים⁹ לו עתה אני הוי', וכת"י¹⁰ לכן אמור לבנ"י אני הוי' כו'. גם צ"ל¹¹ מש"א וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, והלא מצינו כ"פ ש' הוי' אצל האבות כו'¹². ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל¹³ דג' מדרי' דתפלה, פסוד"ז, ברכת ק"ש וק"ש, הן בחי' רוח רעש ואש, דכולם הם בבחי' המדות. רוח הוא בחי' התלהבות המדות בבחי' מקיף, שבא מההתבוננות בענינים שהן בעצם למעלה מהשגה כו'. רעש הוא מהתחדשות דבר ומהפלאת הענין, ע"כ הוא בבחי' רעש, ומ"מ ה"ז בבחי' התפעלות פנימי יותר מרוח. ואש הוא בחי' אהבה פנימיות, שבא מבחי' השגה גמורה בגדולת ה' כו'.

שצט) והנה¹⁴ בהג' ענינים דרוח רעש ואש כתי'¹⁵ לא ברוח הוי' לא ברעש כו'. והענין, דהנה¹⁶, רוח הוא בפסוד"ז בהתבוננות דהתהוות העולמות שנתהוו מרוח פיו ית', הרי אין זה רוח הוי', כ"א רוח אלקי', וכידוע דמש' הוי' לא הי' אפשר להיות

שלה' פ' וארא שט, א. לקו"ת אמור לה, סע"ג. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שצד.

(9) מודיעים: אוצ"ל: מודיעים.

(10) וארא שם, ו.

(11) ראה אוה"ת וארא ע' קיט. ע' ריב. סה"מ תרל"ח ע' ב. לעיל פק"ב. פק"ל (ח"א ע' שיד. ח"ב ע' שמ). ובכ"מ.

(12) ראה לך לך יב, ז. וירא ית, א. שם, יז. תולדות כו, ב. שם, כד. ויצא כת, יג.

(13) פשצ"ח (ע' א'קח ואילך).

(14) מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1.

(15) מלכים"א יט, יא (ושם: לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה').

(16) בהבא לקמן – ראה אוה"ת שבהערה 1. וראה לקו"ת שלח מט, א. תורת חיים תצוה שמט, א. אוה"ת שם ע' ג'עח ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' קסא ואילך. תרנ"ג ע' קעז ואילך. תרנ"ד ע' קעא ואילך. תרס"ח ע' קטז ואילך. לעיל פשפ"ב. פשצ"ח (ע' א'סד. ע' א'קח ואילך). סה"מ עטר"ת ע' רנג ואילך. תרצ"ב ע' רלב ואילך. וראה לקו"ש חט"ז ע' 338.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה ששה משמותם באוה"ת תצוה ח"ה ע' א'תרסא ואילך. ע' א'תרעו ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שה ואילך* – כנסמן לקמן בהערות.

חלק מד"ה ויהי קול השופר תר"פ (סה"מ תר"פ ע' סז ואילך), מיוסד, כנראה, על מאמר זה.

(2) וארא ו, ב.ג.

(3) שמות ג, טו ואילך. וראה גם תורת חיים בשלח קמט, סע"ד.

(4) שמות שם, יג.

(5) שם, טו (בדילוג).

(6) שם ה, א.

(7) שם, ב.

(8) ראה זח"א קצה, א. שער הכוונות ענין הפסח דרוש א.

(* שמיסוד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תקמ ואילך.

התהוות העולמות, רק מש' אלקים, וכמ"ש¹⁷ בראשית ברא אלקים. ובש' הוי' הוא בחי' ה' אחרונה, והוי"ע בהבראם¹⁸, בה' בראם¹⁹, שאינו רק הבל רוח חיצוני, שנק' אותא קלילא דלית בה מששא כו'²⁰. ואחרי הרוח רעש¹⁵, שזהו בברכת יוצ"א, בהביטול דמלאכים ונשמות בהתבוננות דקדוש, שהוא בחי' קדוש ו', והיינו המשכת הארה מבחי' קדש העליון להיות בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע כו', שבזה הוא ההתבוננות דקדושת אוא"ס ב"ה ואיך שאין קדוש כה' כו'²¹, וכמ"ש בלק"ת ד"ה צאו"ר הב'²². ולא ברעש הוי'¹⁵, שהרי זהו רק בחי' ו"ה, לא בחי' י"ה כו', וגם הוא"ו הוא רק בבחי' מקיף, שז"ע קדוש ו' כו'. ואחרי הרעש אש²³, בחי' האהבה דרשפי אש דברכה שני' דק"ש וק"ש כו', לא באש הוי'²³, דעיקר ש' הוי' הוא היו"ד דש' הוי' כנודע²⁴. וי"ל דהיו"ד דש' הוי' מורה על התמידות וההווה, וכמו ככה יעשה איוב²⁵, שעושה תמיד כו', וזה עיקר ש' הוי', שהוא הי' הוה ויהי' כא'²⁶. ועי"ז מורה ענין התמידות, דהיינו שלמעלה מהזמן, וכן ההוה מורה ע"ז, וכמ"ש הרמב"ן בפ"ה הפסוק⁴ ואמרו לי מה שמו, שהעבר והעתיד הוא בכורא בהוה כו', דהי' הוא עבר ויהי' עתיד כו', מורה על הזמן, אבל הוה הוא שאינו בעבר ועתיד, וה"ה למעלה מהזמן. וע"כ היו"ד הוא עיקר שם הוי' כו'. ופנימיות הענין הוא, להיות דש' הוי' הוא באצ"י, והעיקר הוא היו"ד, שזהו בחי' אצ"י כו'. והרשפי אש הוא מבחי' בינה, ה' ראשונה דהוי', ואינו נמשך בזה היו"ד דש' הוי'.

תתכג

אמנם²⁷ אי' בת"ז²⁸ אית רעש ואית רעש, אית רעש דלא ברעש הוי', ואית רעש דברעש הוי' כו', והיינו, דמ"ש לא ברוח ורעש ואש ה', זהו בבחי' רוח רעש ואש דבי"ע, אבל כל המדרי' האלו ישנם ג"כ באצ"י, והן בחי' בי"ע דאצ"י כו', ושם כולן הן בבחי' ש' הוי' כו'. וי"ל דהרי באצ"י אבא עילאה מקננא באצ"י²⁹, דבכל המדרי' דאצ"י מאיר בחי' היו"ד דש' הוי', וע"כ אצ"י הוא בבחי' ביטול ואחדות כו'. שזהו ההפרש בין בי"ע לאצ"י, דבבי"ע כל המדרי' האלו הן בבחי' מורגש, הן בחי' ההתלהבות דרוח והן בחי' הרעש ה"ה במורגש בבחי' יש כו', וגם בחי' האהבה ברשפי אש דק"ש ה"ה במורגש, וכידוע³⁰ דאהוי"ר דק"ש הן בחי' חו"ג המגולים, דזהו ההפרש בין ק"ש לשמו"ע, דשמו"ע הוא בחי' עה"ח³¹, שזהו חו"ג המכוסים באימא, וק"ש בחי' חו"ג המגולים, שהן האהוי"ר דבהתגלות הלב,

(23) מלכים"א שם, יב (ושם: ואחר).
 (24) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, ב). אוה"ת וסה"מ שבהערה
 16. אוה"ת תשא ע' א'תתקצג. מגילת אסתר ע' קכג. סה"מ
 תרס"ח ע' קלח. תער"ב ע' קפא. ע' קפט ואילך. עזר"ת ע' פה.
 תרע"ח ע' קמג. ע' רו. עטר"ת ע' תקכב. לקמן ח"ה ע' ואקלב.
 (25) איוב א, ה. וראה תניא ששהיה"א פ"ד.
 (26) ראה תניא שם. אוה"ת תשא שם.
 (27) בהבא לקמן – מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1.
 (28) תיקון יח (לה, ב).
 (29) ראה מקדש מלך לזח"ב רכ, ב. נצוצי אורות לזח"ג קיז,
 א. תר"א משפטים עה, א. סה"מ תרנ"ט ע' עג. תש"ג ע' 133.
 תש"ח ע' 81.

(17) בראשית א, א.
 (18) שם ב, ד.
 (19) מנחות כט, ב. ב"ר פ"י"ב, ב. פרש"י עה"פ.
 (20) ראה פיוט אקדמות. תניא אגה"ת פ"ד (צד, סע"ב).
 אגה"ק ס"ה (קו, ב). לקו"ת האוניו עד, ריש ע"ד. תורת חיים
 חיי שרה קכא, ג. וראה מדרש תהלים סב, א (הובא בלקו"ת
 ויקרא נ, ד. אוה"ת קרח ע' תשיא). ב"ר פ"י"ב, י.
 (21) שמואל"א ב, ב.
 (22) ד"ה צאו"ר הב': כ"ה גם באוה"ת תצוה שבהערה 1
 (ס"ע א'תרעו). * ובלקו"ת הנדפס הוא בדרוש הא"ה ** (לקו"ת
 שה"ש כא, ב).

(30) ראה אוה"ת נח ח"ג תרו, ב ואילך.
 (31) = עץ החיים.

* כ"ה באוה"ת נ"ך ח"ב ע' א'.
 ** כ"ה באוה"ת בראשית ח"ג תקנ"ג, ב. משפטים ע' א'קעו.
 בהר ע' תרטו. מסות סיני א'רעה.

שזהו בכחי' מורגש כו'. אבל באצי' הכל הוא בכחי' ביטול ובלתי מורגש כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ששים המה מלכות³² בענין ונהר יוצא מעדן³³, דבאצי', בחי' בינה היא בכחי' אחדות עם בחי' החכ', רק בבריאה ומשם יפרד כו'³³, והיינו לפי שבאצי' מאיר בחי' הי"ד דש' הוי', ע"כ שם הכל הוא בכחי' ביטול כו'. וזהו דכל המדרי' הם שם בכחי' ש' הוי' כו'. וב' מדרי' הנ"ל זהו בחי' חיצוני' המוחין ובחי' פנימי' המוחין, דבעבודה בכחי' חיצוני' המוחין (שזהו העבודה דנשמות דבי"ע) הכל הוא בכחי' יש ומורגש כו', אבל בהעבודה דבחי' פנימי' המוחין הוא בכחי' ביטול כו', דהעבודה בבחי' פנימי' המוחין עיקרה הוא בנשמות דאצי' (וי"ל שזהו בנשמות דבחי' אצי' שכבי"ע, כי אצי' ממש, הרי מבו' כס"ב פל"ט³⁴ שזהו למעלה מבחי' השכל והשגה כו', דגם בכחי' המוחין זהו למעלה גם מבחי' פנימי' המוחין כו', וכמשי"ת, והעבודה דבחי' פנימי' המוחין, שזהו עצם בחי' נשמה, י"ל שזהו בחי' אצי' שכברי' כו'), שהן בכחי' ביטול בתכלית כו'.

והענין הוא³⁵, דהנה ידוע שיש בחי' קלא דאשתמע וקלא פנימאה דלא אשתמע³⁶. ויש להבין בחי' קלא דלא אשתמע, איך שייך לקרותו בשם קול, מאחר שהוא בפנימיות דלא אשתמע ולזולתו כלל. אך הנה ידוע³⁷ דקול הוא שמורכב מג' בחי' אמ"ר³⁸ כו', וכשם שהקול היוצא בהתגלות מורכב מאמ"ר, כמו"כ גם ההבל פנימי דפנימי' הלב מורכב ג"כ מאמ"ר, רק שהוא אמ"ר פנימאה, שאינו מורגש אל הזולת כו' (עמשנת"ל פשל"ה ושל"ו³⁹). וכמ"ש בזהר⁴⁰ ע"פ⁴¹ אין אומר ואין דברים, דקאי על מ"ש קודם⁴² יום ליום יביע אומר, קאמר ע"ז אין אומר כו', דלאו איהו כאמירן דעלמא דאשתמע, ואמר זה לא אשתמע כו', וכמ"ש בסידור⁴³ בשבת ברכות⁴⁴ ע"פ זה. וזהו שמצינו ל' צעקה גם בפנימי' הלב, וכמו צעק לבם אל ה'⁴⁵, וידוע ההפרש בין צעקת הקול לצעקת הלב, דצעקת הקול הוא שבא בצעקה בקול פשוט בהתגלות ובמורגש כו' (שזהו למעלה מהקול שבא בדבור כו', ונק' ג"כ קלא פנימאה כו', ומ"מ הוא שבא בכחי' מורגש בעצמו ולזולתו כו'), וצעקת הלב הוא שהלב עצמו צועק מפנימי' הלב ועומקו ביותר, שאינו בא כלל בקול, ואינו מורגש כלל בעצמו ולזולתו כו'. ומ"מ מה שנק' בש' צעקה היינו שזהו כמו צעקת הקול שמורכב ג"כ מאמ"ר כו' (וצ"ל שזהו מ"מ כאשר בא מאיזה ענין פנימי, כמו איזה השגה, וכמו בפנימי' המוחין כו', אבל בכחי' צעק לבם דבתשובה אמיתי' מעומק לעומק כו', ה"ז בכחי' פשיטות לגמרי בלי שום הרכבה כו').

תתכר

קיצור. והנה כתי' לא ברוח הוי', כ"א רוח אלקים, והוא ה' אחרונה. ולא ברעש דברכת יוצר ה', כי הוא רק בחי' קדוש ו'. ולא באש דק"ש ה', שזהו בחי' ה' ראשונה.

(39) ח"ג ע' תתקלה ואילך.

(40) זח"ב קלו, א.

(41) תהלים יט, ד.

(42) שם, ג.

(43) בסידור: עם דא"ח (קפא, ב ואילך).

(44) בשבת ברכות: המזמורים שמוסיפים בתפלת שבת

דשחרית (השמים מספרים" ואילך), נק' בכ"מ בשם "שבת ברכות". וראה המשך תרס"ו ע' שצא. וש"נ.

(45) איכה ב, יח.

(32) שה"ש לט, ב.

(33) בראשית ב, י.

(34) נב, ב.

(35) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

1.

(36) ראה זח"א נ, ב, רי, א.

(37) ראה זח"ב קפד, ב. תו"א ויצא כב, ב. סידור שבהערה

43.

(38) = אש מים רוח.

ועיקר הוי' הוא היו"ד, שמורה על התמידית, ה' הוה ויהי, והוא בחי' אצי'. ואי' בת"ז אית רעש דברעש הוי', והיינו בחי' רוח רעש אש דאצי', דאבא מקננא בכללות האצי', והוא בחי' ביטול ובלתי מורגש, וכמו ק"ש חו"ג מגולים, ושמו"ע חו"ג מכוסים, והוא בחי' פנימיות המוחין, והוא בחי' קלא פנימאה, שמורכב מאמ"ר פנימי, וכמו צעק לבם (ובתשו) הוא בבחי' פשיטות לגמרי, ובפנימיות המוחין הוא בבחי' אמ"ר פנימי).

תיו) ומאחר³⁵ שגם בקלא פנימאה שבתוך נקודת הלב יש בחי' צעקה פנימי, וה"ה מורכב מאמ"ר פנימאה כו', הרי יובן, שימצא גם שם ג' מדרי' הנ"ל דרוח רעש ואש, רק שכ"ז הכל בבחי' הפנימי' שבלב כו'. וכמו התפעלות רשפי אש בפנימי' נקודת הלב, הוא אש פנימי ביותר, שלא נראה וניכר מגודל עומקו כו' (בל"א דיא הארץ קלייעט אינוועניק טיף זייער⁴⁶), והיינו לפי שחיצוני' הלב הוא בבחי' יש ומציאות בעצם, ובבחי' התגלות, דהא בהא תלי', דלפי שהוא בבחי' מציאות, לכן הוא בבחי' התגלות כו', וע"כ גם הרשפי אש הוא בהתגלות כו', אבל פנימי' הלב שאינו בבחי' מציאות יש כו', ע"כ גם הרשפי אש דפנימי' נקודת הלב אינו בהתגלות במורגש כו'. ועם היות שהרשפי אש הוא בתוקף ביותר מבחיצוניות הלב, ה"ה טמיר ונעלם בלב ואינו ניכר כו'. וכמו"כ בהתפעלות רעש שבא מהתחדשות דבר (וכמשנת"ל פ' שצ"ח⁴⁷ שהרעש הוא מדבר חדש כו', וכמו"כ הוא גם בבחי' פנימי' המוחין, די"ל, דגם בנשמות הגבוהות, הרי קדושת העצמות הוא בבחי' התחדשות ובלתי מושג ממש, שהרי לית מח' תפיסא בי' כו'⁴⁸, ובפרט שבבחי' פנימי' המוחין, להיות שהן בבחי' הפשטה מלבושי השגה, הרי נרגש יותר ההפלאה כו', ועם היות שגם ההנחה היא באופן אחר בפנימי' המוחין, מ"מ, גם ההפלאה נרגש יותר כו', וע"כ שייך גם שם ענין הרעש מההתחדשות דבר כו'. גם י"ל בהשגה והתבוננות דה' אחד⁴⁹ ענין ההתחדשות בזה הוא שזהו ההיפך לגמרי מכמו שנראה ונגלה בעולם כו'. רק י"ל שיש בזה הפרש אם ההתבוננות היא בהאחדות מצד האוא"ס ב"ה, אם מצד העולמות כו', והכל הוא בענין ה' אחד שמצד העולמות (לא מה שהוא ית' יחיד ומיוחד בעצם כו'), רק אם ההרגש בהתבוננות היא איך שאוא"ס ב"ה גם שמהווה עולמות ה"ה יחיד ומיוחד, שלא יש עוד דבר ח"ו, או שההרגש הוא איך שהעולמות גם שנתהווה ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית כמו קודם שנתהוו כו', דכאשר ההרגש הוא מצד העולמות, נרגש בזה ביותר ההתחדשות, שזהו ההיפך מכמו שהעולם הנראה כו'. וע"כ בה' אחד שמצד אוא"ס ב"ה, ה"ז בבחי' רשפי אש, וכאשר הוא מצד העולמות, ה"ז בבחי'

תתכה

47 ע' א'קט.

48 תקו"ז בהקדמה (ז, א).

49 ואתחנן ו, ד.

46 בל"א דיא הארץ קלייעט אינוועניק טיף זייער: במאמרי

אדמ"ר האמצעי שבהערה 1 (מגוף כ"ק): „די הארץ גלייעט* אין וויניק טיף זייער“.

(* במאמרי אדמ"ר הזקן תקס"ג ח"א ס"ע קעא ובביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תשפ: „מעמקים .. שהיא למעלה מן הלב .. רק מקור הלב שאינה נרגשת בלב, והוא נק' עומקא דלכא וד"ל, ונק' בל"א די הארץ גלייעט שאין נרגש בלב וד"ל“.

במאמרי אדמ"ר הזקן: פרשיות ח"א ס"ע שצה: כשהאבה כלולה בהעלם תוך החובת ההתבונן בגדולת [ה'] שקורין די הארץ קלייעט“. בתקס"ב ח"א ע' קנה: „קול פשוט בתעלומות הלב (הנק'

בל"א קלייעט וכמ"ש במ"א). בתורת חיים משפטים רפח, ג': „קול פשוט .. בתעלומות הלב .. (בל"א קלייעט אין הארץ) והוא בחי' קלא פנימאה“. במאמרי אדה"ז מארז"ל ס"ע תסו ואילך: „שבחי' יצחק היראה בהתגלות והאבה שהוא תכלית הקירוב הוא בפנימיו' לבו צומצם ומדחוק שקורי' די הארץ קלייעט“ להתכלל במקור החיים“.

רעש כו'), אבל הוא בעומק ופנימי' המוח (מצד פנימי' ההשגה כו') ובפנימי' הלב ביותר, שירעש נקודה הפנימי' שבלב בלי יוכר לזולתו כלל רק הוא בתוך תוכו כו') (וכפחד פנימי שיחרד ויפחד בתוך פנימי' הלב עצור וכנוס בלי היכר כלל כו'), וכמו ויחרד כל העם אשר במחנה⁵⁰, שזהו בחי' חרדה פנימי' כו', דמ"ש⁵¹ וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, ה"ז בחיצוניות בהתגלות היראה כו', אבל מ"ש ויחרד העם, ה"ז חרדה ופחד פנימי כו'). וכמו"כ התעוררות רוח ברוח החיים שבפנימי' הלב כו', והיינו שהוא חי בהענין, דהענין האלקי הוא אצלו עם חיות גדול, והוא חי בהענין (ער לעבט אין דעם), שאין זה חיות בהתפעלות כו', וכמו איש חי בעצם⁵², היינו שבכל ענין הוא חי, ואין זה בהתפעלות, וכמו"כ הוא בבחי' רוח החיים, שהוא חי בהענין האלקי כו'. וזהו בחי' רוח רעש ואש שהכל הוא בבחי' פנימי' עומק הלב כו'. ובזה ג"כ המדרי' חלוקות, דבחי' רעש הוא פנימי יותר מבחי' רוח, ובחי' אש יותר פנימי מרעש כו', אך בכללות הכל הוא בבחי' פנימי' כו', והיינו דבבחי' פנימי' המוחין, שהיא ההשגה וההתבוננות בעצם הענין האלקי בלי לבושי השגה, באיזה ענין שמתבונן, אם בפסוד"ז או בהתבוננות דברכת ק"ש וק"ש כו', ה"ז תופס בהעצם, שמאיר בעומק ופנימי' מוחו ולבו כו', וע"כ הכל הוא בבחי' פנימי' בתכלית הביטול, בבחי' בלתי מורגש כו'.

קיצור. ויש בזה רוח רעש ואש, והכל בפנימי', דהרשפי אש, עם היותו בתוקף ביותר, ה"ה טמיר ונעלם בלב, ואינו ניכר כלל. והרעש הוא מהתחדשות קדושת העצמות, ומהביטול דעולמות, שהו"ע ה' אחד, שזה היפך מהנגלה (ואם ההרגש הוא האחדות דאוא"ס (הגם שמהווה), הוא בבחי' אש, ואם הרגש האחדות דהעולמות, הוא בבחי' רעש), והוא ירעש בפנימיות מוחו ולבו, וכמו חרדה פנימיות. ורוח הוא בחי' רוח חיים שבלב, שהוא חי בכל הענין אלקי, וכמו איש חי בעצם.

תא) והנה יש מדרי' עליונה מזה, והיא הכוונה פנימי' שבמות, והיינו התפעלות הנפש בגוף נקודת המושכל קודם שבא לידי השגה, והוא בחי' האין של ההשכלה האלקית, שנתפס בזה העצם האלקי כו'. דהנה, בחי' פנימי' המוחין הנ"ל ה"ז בא בסדר דהשגה ממש, רק שאינו בלבושי ההשגה, כ"א בעצם הענין, אבל כמו שהענין בא בהשגה כו', וא"כ ה"ה תופס רק בפרטי הענין, לא בעצם הענין, היינו בעצם נקודתו האמיתית, דכל השגה ה"ה בהפרטים של הענין, לא בהעצם כו', א"כ ה"ז תופס רק בפרטי הענין כו', וע"כ גם מה שתופס בהאלקות שבהענין, אין זה בעצם אור האלקי, כ"א כמו שבא בהשגה, שזהו הנק' הענין האלקי, היינו ההתפשטות מה שבא בהשגה כו'. ועם היות שזהו למעלה הרבה מבחי' חיצוני' המוחין, שהיא ההשגה ע"י לבושי ההשגה, שזהו מה שתופס את הענין אלקי ע"י לבוש ומסך, שהן הלבושים וההסברים שע"י תופס הענין, שגם בהרגש הענין האלקי בזה הוא כמו דרך מסך כו' (והדוגמא מזה למעלה הוא דאימא עילאה

ע' ב ואילך. לעיל ר"פ שח (ח"ג ע' תתנט). סה"מ תר"פ ס"ע
 טו. תרפ"ה ע' ד ואילך [תש"ח ס"ע 5 ואילך]. היש"ת ע' 31
 ואילך. ועוד.

50 יתרו יט, טז.

51 שם כ, טו.

52 ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ס"ע רמת.

פירוש המלות טו, סע"ד. סה"מ תרס"ג ח"א ס"ע א ואילך. ח"ב

מקננא בכורסי⁵³ דרך המסך שבין אצי' לבחי' כו'), משא"כ בפנימי' המוחין ה"ה תופס בעצם הענין האלקי שלא ע"י לבושים כו', מ"מ, מאחר שהתפיסא הוא ע"י השגה, וההשגה היא בהפרטי' לבד, וגם כל השגה הוא בבחי' יש כו', אינו תופס בעצם האלקי ממש כו'. אבל בנקודת המושכל שלמעלה עדיין מהשגה, הרי ידוע דבנקודת ההשכלה מאיר דקות הענין שכלי ועצם המושכל (מה שאח"כ כשמביא את הענין לידי השגה, עם היות שזהו שמבאר ומפרט פרטי הנקודה, אין עצם המושכל מאיר בזה כו'. ולכן באמת, בריבוי ההשגות, מפני שמתרחק מעצם המושכל (היינו שהמושכל מתעלם⁵⁴), יכול לבא לידי טעות או עיקום, ר"ל⁵⁵, שהפרטים אינם כפי אמיתת עצם הענין, וצריכים בכל עת לשמור עצם נקודת המושכל שלא יטעה כו', וכמ"ש במ"א⁵⁶, ונז' ג"כ לעיל פקצ"א⁵⁷. וזהו מצד התעלמות עצם המושכל בהשגה, וכ"ש שדקות הענין מתעלם בהשגה כו'). וכמו"כ הוא באלקות, דבנקודת המושכל נרגש עצם האלקי שבהענין, דכשם שבהשכלת הענין הרי בנקודת ההשכלה מאיר עצם המושכל, כמו"כ בהאלקי, נרגש בזה עצם אור האלקי המאיר אצלו בגילוי ממש כו'.

ותוכן הכוונה בזה הוא, שבנקודת המושכל הוא יודע היטב כל הענין כמו שהוא לאמיתתו, ומרגיש בזה את העצם האלקי כו'. דהנה, השגה דבינה ה"ה מבארת את הנקודה דחכ', והוא שבנקודת ההשכלה אינו יודע עדיין את הענין לאמתתו, וכ"ש איך ומה הוא כו', להיות שזהו עדיין בבחי' נקודה כללית, ע"כ, הגם שמאיר אצלו עצם המושכל ודקות הענין, כ"ז הוא בבחי' כללות עדיין כו', ובהשגה דבינה הוא שמתבאר ומתפרט הענין ומשיג אותו היטב ואיך ומה הוא כו'. וגם בבינה מתברר הנקודה דחכ', שיכול להיות בה בעולם איזה הטי' שאינו אמת, וע"י ההשגה מתברר הדבר כו'. וכמו שאנו רואין לפעמים נופל לאדם איזה השכלה, ונראה לו שהוא טוב, וכשמביא זאת לידי השגה, רואה שאינו כן. וכמו"כ בנקודת ההשכלה יכול להיות בעולם הטי' שאינו אמת, ומתברר ע"י הבינה כו', וכידוע דעיון דבינה הוא מקום הבירור כו', וכמ"ש בתו"ח ד"ה אלה תולדות נח⁵⁸. הנה כ"ז הוא בסדר ההשתל' דחו"ב, דראשית גילוי השכל הוא בבחי' נקודה כללית, ועדיין אינו יודע את הענין כו', וידיעת והשגת הענין ובירור הדבר הוא ע"י השגה דבינה כו'. אבל במי שהוא במדרג' זו דבחי' נקודת החכ', והיינו בבחי' כוונה פנימי' שבמות, הוא שבנקודת המושכל (קודם שבא לידי השגה ממש) הוא יודע את הענין לאמתתו, ואינה אצלו בבחי' נקודה כללית לבד, כ"א שידוע את הענין בהפרטים שבו, אלא שאינו בבחי' פרטים ממש כמו בהשגה, כ"א תוכנם ותמציתם, שמאירים בדרך ממילא, היינו לא שנכנס בהענינים הפרטי' (שאם יכנוס בהפרטים ה"ה ניתק מעצמות הענין), כ"א שבהנקודה הוא תופס את הענין עם הפרטים שבו, ואינם בבחי' פרטים

(53) = רצונו לומר.
 (54) ראה סה"מ תרמ"ז ע"י ק. לקמן ח"ה ע' ואקצט.
 (55) סה"מ תרע"ח ע' צח. ע' תצו.
 (56) ח"ב ע' תקלו.
 (57) ח"ב ע' ג.
 (58) מו, ג.

(53) תקוני זהר ת"ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ג.
 (54) ראה סה"מ תרמ"ז ס"ע קב ואילך. תר"ן ס"ע רחצ.
 תרנ"ד ע' קסב. תרנ"ז ע' סו. ע' קנא. ע' קעד. תרנ"ח ע' יב ואילך. תרנ"ט ע' נד. המשך תרס"ו ע' לט. לעיל פשמ"ט (ח"ג ע' תתקעא).

מורגשים, רק שידיעת הענין הוא כמו שידוע ומושג מהפרטים שבו כו'. וכמו בנקודת התמצית שבא לאחר השגה⁵⁹, שהוא מה שידוע עומק המושג כמו שבא מהשגת הפרטים (שזהו בחי' האין של היש דהשגה, והוא מה שהיש דהשגה בא לבחי' אין כו', הרי לא יש בזה הפרטים, דז"ע נקודת התמצית, ששולל את הפרטים, ובא רק אל הנקודה של המושכל איך הוא מושג מהפרטים, שזהו עומק המושג כו', וידוע שמאיר בזה עצם ענין המושג כו'), כמו"כ הוא בנקודת המושכל קודם שבא לידי השגה, שתופס בתחלה את הענין, לא רק בכללות, כ"א כמו שידוע מהפרטים שלו (שאינם בבחי' פרטים מורגשים כו').

תתכז קיצור

ולמעלה מזה הוא הכוונה פנימיות שבמוח, והוא נקודת המושכל האלקי. דהנה, פנימיות ההשגה, עם שתופס בהעצם, ה"ז רק בעצם הענין האלקי, דהיינו ההתפשטות, ונקודת המושכל תופס בעצם האלקי (כמו שבנקודת ההשכלה מאיר עצם השכל). וענין נקודת המושכל הוא שבנקודה א' (והיא נקודת החכ') יודע הדבר לאמיתתה, וא"צ לביאור ולברור וללבוש הבינה, כי היא אצלו לא נקודה כללית, כ"א יודע את הפרטים שבה, ואינם פרטים מורגשים, כי לא נכנס בזה כלל, רק שהנקודה עצמה היא בבחי' מרחב, שבהנקודה יודע את הענין כמו שבא מהפרטים (ואם יבוא אל הפרטים לא יהי אצלו התחדשות בזה), ובדוגמא כמו נקודת התמצית שבאה אחר השגת הפרטים.

תב) ויובן זה יותר מתפיסת הענין בדרך קצרה⁶⁰, שהרי לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה⁶¹, דבהשפעת השכל מרב לתלמיד, הרי משפיע לו תחלה כללות הענין בדרך קצרה שהוא בבחי' מועט המחזיק את המרובה כו'⁶², וכידוע דענין דרך קצרה זאת, אינה העלמת דברים לקצר ולהעלים כו', אלא הענין הוא, שיכלול כל ההשפעה ההיא בדברים קצרים, שיהי' מיעוט הדברים מחזיקים כל האורך ורוחב שיש בהפרטים שבאותה ההשפעה כו', וכמ"ש הרמב"ם בפ"ב מהל' דעות ה"ד, שיהיו דברי האדם מועטים ועניניהם מרובים, וכמו ל' המשנה, שבהדברים המועטים יש בהם כל אריכות הפלפול שבגמ', וכמא' אילפא⁶³ מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא לה ממתניתין כו'. והרי מ"מ, מהדברים הקצרים אינם יודעים את הפרטים עדיין, וכמו לידע פרטי הדברים הנעלמים בהמשנה, ה"ז ע"י אריכות הגמ' כו'. אך מי שהוא חכם גדול ויש לו חוש בהשכלה, ה"ה מקבל את הענין תיכף ויודע אותו, והיינו דכאשר שומע איזה דבר מושכל, תיכף כאשר שומע הדברים הקצרים, ה"ה משיג אמיתית הענין מתוך הדברים הקצרים, ויודע היטב מה הוא הענין המושכל והכוונה בזה (ער ווייס וואָס דאָס איז און וואָס מי מיינט אין דעם), וא"צ להאריכות כלל, כי האריכות לא יחדש לו דבר, שכבר יודע הוא את הענין, ויכוון כל האריכות מעצמו. והרי בידיעה והשגה זו ה"ה משיג את הפרטי הנעלמים בדברים הקצרים, שהרי אם משיג רק קיצור הענין כמו שהוא בגלוי בהדברים קצרים, ואינו יודע את הפרטים, הרי אין זה השגת אמיתית הענין, אבל כשמשיג את המרובה

59) ראה סה"מ תרנ"ט ע' רמח. וש"נ. לעיל פל"ג. פ"פ (ח"א

61) פסחים ג, ב. חולין טג, ב.

62) לשון חז"ל – שמור פ"א, ה. ילקוט שמעוני בראשית

רמז ז.

63) תענית כא, א.

60) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קנא, ב ואילך.

ולהצ"צ ח"א ע' שסג ואילך. אה"ת בעלותך ע' תכז. סה"מ

תרנ"ט ע' קכו ואילך. וש"נ.

המוחזק בהמיעוט, הרי יודע אמיתתה של דבר. ומ"מ, הרי אין כאן האריכות ממש, כ"א מה שמשיג כל הפרטים כמו שהן בהכלל, היינו בהדברים הקצרים ה"ה משיג את עצם הענין המושכל למעלה הרבה מההשגה שע"י אריכות הפרטים, שתופס בזה רק התפשטות הענין, לא העצמי, וכאן הרי תופס את העצמי. ותפיסת העצמי אינו רק בבחי' כללית, שאין זה ידיעה והשגה ממש לאמיתתו של ענין, וכאן הרי יודע אותו גם מהפרטים שלו הנעלמים בהדברים קצרים, שמאיר אצלו בגילוי, ומה הוא הגילוי, ה"ה העצמי של המושכל כו'. דבנקודת ההשכלה כשהוא בדרך כללית לבד, יש בזה עצם המושכל, אבל אינו יודע עדיין מה הוא, הרי אין זו גילוי, והגילוי הוא דוקא בהשגת הענין, שאז יודע מה הוא, אך הידיעה הוא רק בהתפשטות הענין לא בהעצם. אבל כאשר בהדברים הקצרים יודע הוא את הנעלם ונרמז בזה, ולא שבא ונכנס בהפרטים, כ"א מה שבהמועט יודע את המרובה, ה"ז אצלו בגילוי ממש, שהרי יודע את הענין מה הוא, והגילוי הוא העצמי כו'. וכמו"כ יובן בנקודת ההשכלה, כשנרגש בזה גם הפרטים, ה"ז ידיעת אמיתתו של הענין (יותר מכמו שהוא בנקודה כללי' לבד כו' כנ"ל), וגם יודע ומרגיש איך ומה הוא כו', והידיעה היא בגוף ועצם הענין המושכל, עוד ביותר מבהדברים קצרים הנ"ל, שזהו קיצור הבא לאחר האריכות כו' (דגבי המשפיע ה"י הענין תחלה באריכות, ומשנה לתלמידו בדרך קצרה כו', והרי אינו דומה דברים הקצרים האלו להנקודת ההשכלה בעת שהשכיל את הענין, שהאיר אצלו עצם המושכל, ואח"כ כשבא אצלו בענינים פרטי', הרי נתעלם עצם המושכל כו', וא"כ אח"כ כשמביא את הענין בדברים קצרים, אין בזה גילוי העצמי כמו שהי' בנקודת ההשכלה כו'. וגבי המקבל, הרי זה מה שמקבל מזולתו ומשיג בחוש ההשכלה וההשגה שלו, לא שהוא בעצמו השכיל את הענין כו'), אבל בנקודת ההשכלה, שזהו הברקת וראשית התגלות השכל, הרי מאיר בזה העצמי יותר הרבה מבהדברים קצרים כו', ויודע את העצמי כמו שהוא לאמתתו כו'.

תתכח

קיצור. ובה"ע⁶⁴, דהנה משארז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, זהו בבחי' מועט המחזיק את המרובה, והרי המקבל תופס בזה את העצם, אבל אינו יודע אותו, וכשיוודע אח"כ מהאריכות, הרי תופס רק את ההתפשטות. אבל אם בהדברים קצרים יודע את המרובה המוחזק בזה, הרי יודע את הענין, ומה הוא תופס בזה, הרי את העצמי, שהרי לא נכנס כלל אל אריכת הפרטים, כ"א שבהדברים קצרים יודע הכל. וכמו"כ הו"ע נקודת המושכל. ועוד שמאיר בזה העצמי יותר, מפני שזהו קודם שבא אל הפרטים (משא"כ בדברים קצרים הנ"ל), ושהשכיל הוא בעצמו בכח חכמתו.

(תג) **ויובן** מזה ענין הכוונה פנימי' שבמות, דהיינו מי שיש לו חוש ההשכלה באלקות, לידע את הענין האלקי בנקודת ההשכלה גם מצד הפרטי' שבו, ואינו מצטרך להשגת הפרטים (גם בדרך הפשטה, שזהו בחי' פנימי' המוחין כו'), כי כבר יודע את הענין בנקודת ההשכלה כמו שהוא לאמיתתו כו', הרי תופס בזה את עצם האור האלקי, היינו הנקודה העצמיות, שנרגש ומאיר אצלו העצמי בבחי' גילוי ממש כו'. והתפעלות הנפש בזה הוא בבחי' התפעלות עצמי, למעלה הרבה מהתפעלות המדות, גם בבחי' פנימי'

שלהם, הבאה מבחי' פנימי' המוחין כו', והוא שעצם נקודת המוח ועצם נקודת הלב מתפעל על עצם האלקות הידוע ומושג אצלו בבחי' נקודת ההשכלה כו'.

והתפעלות זאת הו"ע קולו של משה⁶⁵ שלמעלה מקול הלויים⁶⁶ (דקול הוא התגלות התפעלות הנפש, וכמו כל שיר וניגון שבא מהתפעלות והתלהבות הנפש, וכמו כל בעלי השיר יוצאין בשיר כו'⁶⁷. וז"ע⁶⁸ מזמור שיר ליום השבת⁶⁹, וכמ"ש בכתהאריז"ל⁷⁰ דעיקר השירה הוא בשבת, לפי שאז הוא עליית העולמות כו', והעלי' וההתכללות הוא ע"י שיר וניגון כו'. וכן כל התפעלות ועליית הנפש הוא ע"י השיר כו', ובא מכוונה והתפעלות פנימי, וכמו שאנו רואים דאיזה פנימי' שבנפש שא"א לגלות בדבור, ה"ז מתגלה ע"י השיר, וכמו עונג פנימי או אהבה פנימי' ועצמי' כו' (וכמו נשיקין שבא מאהבה פנימי', כמ"כ הוא בשיר וניגון כו'). וז"ע שיר השירים⁷¹, שהיא התגלות האהבה הפנימי' והעצמי' דהקב"ה לכנס"י, וכן מכנס"י להקב"ה, שבא בשיר דוקא כו'. וכן כוונה פנימי' שבמוח ה"ז בא בשיר וניגון כו', ויש בזה חילוקי מדרי' לפי אופן הכוונה הפנימי' כו'), דשיר הלויים הוא שבא מהכוונה שבמוח (וכידוע דלויים הם בחי' בינה⁷²), רק שבא בניגון מסודר לפי אופן הכוונה, וכמא⁷³ שידועין לכוון בשיר כו', היינו שיהי' השיר כפי אופן הכוונה כו', וזהו בבחי' פנימי' בינה כו', שהרי אומרים שירה על היין⁷⁴, דיין מגלה פנימי' הנפש, וכמו נכנס יין יצא סוד כו'⁷⁵ (וכמ"ש במ"א⁷⁶ מה שע"י היין פניו מאדימין⁷⁷, שהוא התגלות החיות פנימי כו'), והיינו בבחי' פנימי' המוחין, בהשגת עצם הענין האלקי שלא ע"י לבושי השגה כו', ומ"מ ה"ז בא בניגון מסודר, לפי שבא מהשגה עכ"פ. וכן"ל פ' ת"א⁷⁸, דגם פנימי' המוחין ה"ז השגת פרטי הענינים, רק בבחי' השגה פנימי' כו', וע"כ גם השיר והניגון בא בתנועות מסודרות כו'. אבל קולו של משה הוא בחי' השיר שבא מהכוונה פנימי' שבמוח שהוא בעצם נקודת המושכל, ועם היות שיש בזה ג"כ הרגש הפרטים, הרי כ"ז הוא בעצם הנקודה כו', וההתפעלות בזה היא התפעלות עצמית נקודת המוח ונקודת הלב שמתפעל על עצם אור האלקי כו', ה"ז בא בשיר וניגון בלתי מסודר, רק בתנועה א' פתאומית, דהיינו בלתי מכוונת, שאינו מסודרת כלל, מפני שאין בזה פרטים, כ"א באה מעצם הנקודה כו'. וכמו רע"מ⁷⁹ הי' מגן בכל מיני ניגון

תתכט

(72) ראה זח"ג לט, א. עץ חיים שער יט (שער אנ"ך) פ"ט.

שער הפסוקים להאריז"ל יחזקאל סימן מד. טעמי המצוות להרח"ו פ' אמור (מצות לחם הפנים). סידור האריז"ל סדר השולחן (בכוונת הג' מצות). מאורי אור אות ל סעיף יד. לקו"ת יוה"כ ע, ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי מג, א ואילך. קצה, א.

(73) ראה ביאורי הזהר שם מד, ד. אוה"ת וישב ח"ה תתקד, א ואילך. סה"מ תרמ"ז שם. המשך תרס"ו ע' קל.

(74) ברכות לה, א.

(75) עירובין סה, א.

(76) ראה לקו"ת שלח מא, ד. אוה"ת וישב ח"ה תתקב, א ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' קי.

(77) ראה סנהדרין ע, א.

(78) ע' אקטו ואילך.

(79) = רע"א מהימנא (משה רבינו).

(65) ראה ברכות מה, א.

(66) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי מו, א. קונטרס ההתפעלות (מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' קנה ואילך). אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תשלה. סה"מ תרמ"ז ע' קיב ואילך.

(67) משנה שבת נא, ב. לקו"ת ברכה צה, א.

(68) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תפא ואילך.

אוה"ת בראשית ח"ג תקיד, א ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' ו ואילך.

(69) תהלים צב, א.

(70) ראה בשם כתבי האריז"ל: תו"א הוספות קיג, א.

מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ס"ע קיא ואילך. סה"מ תרכ"ח שם.

(71) שה"ש א, א. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי

בראשית ע' פו. ס"ע קמו ואילך. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תקג.

תרנ"א ע' רכג.

בצלותא⁸⁰, דהיינו לא בניגון מסודר כו', ופי' בכל מיני ניגון, היינו כמו תנועה אחת הכוללת כל מיני ניגון פרטי, וכמו שבהכוונה פנימי' הוא בבחי' הפרטים כמו שהן בעצם הנקודה כו', כמו"כ הניגון הוא תנועה א' הכוללת הכל כו'.

וכוונה פנימי' זאת זהו בבחי' החכ', שהיא בחי' חי' כנודע, רק שזהו לא בחי' ראי' דחכ' שלמעלה מהשגה לגמרי, כ"א בחי' נקודת ההשכלה בבחי' הפנימי' שבה, וכמו שהיא בבחי' הפרטי' הנעלמים בה כו'. ויש עוד מדרי' שלמע' מזה, והוא בחי' יחידה שבנפש, שזה מה שעצמות הנשמה עולה בשיר בבחי' תענוג עצמי שלמעלה מהשגה לגמרי, גם לא כמו הכוונה פנימי הנ"ל, שזהו עכ"פ ידיעת האלקות, וגם זאת היא בחי' ידיעה כמו השגה, מאחר שהוא ידיעת הענין בהפרטי' שבו כו' (רק שאינו כמו השגה פנימי', שזהו שהפרטים באים בהתגלות ממש ובצירוף השגה ממש, דהיינו שמשיג את הענין האלקי כו', שאינו תופס בהעצם ממש כו'. משא"כ בהכוונה פנימי', שאין זה בבחי' השגה ממש, רק ידיעת הענין מהפרטים שבו, וכמו קודם שבאו לידי השגה, שמאיר בהם העצמי כו' כנ"ל, ומ"מ ה"ז ידיעה וכמו השגה כו'), אבל בחי' יחידה הוא בחי' הענוג עצמי דעצם הנשמה בעצמות א"ס כו', וכמו הרשב"י שאמר בחד קטירא אתקטרנא כו'⁸¹, וכמ"ש⁸² בה' תהלהל נפשי, בעצמות הוי' ממש כו' (ומה שיכול להיות ממדרי' זו בכ"א, מבו' בקונט' ההתפעלו'⁸³ שזהו שכאשר שומע איזה ענין אלקי, תדבק נפשו האלקי' ותמשך מאליו וממילא, גם שאינו מבין כלל כו', שזהו רק מפני שיש לו תענוג עצמי באלקות מבחי' יחידה שבנפש כו', ער האַט בעצם אַ געשמאַק אין אלקות, שזהו סיבת הדביקות שנדבקה נפשו בזה גם שאינו מבין כו'⁸⁴. ומ"מ, זהו דוקא כאשר שומע איזה השגה אלקית, כי זהו מה שמבחי' יחידה נמצא בבחי' המוחין⁸⁵, שהתענוג העצמי באלקות (דער גישמאַק) הוא במוחין, דמשו"ז תדבק ותמשך נפשו כו').

קיצור. וז"ע פנימיות הכוונה שבמות, והוא בחי' פנימיות החכ' שבנפש, רק לא בחי' ראי', כ"א שכלי, אך עצם המושכל באלקות, שתופס בזה עצם האור האלקי, ומתפעל בעצם נקודת המוח והלב בבחי' עלי' ודביקות בעצם האלקות. והו"ע קולו של משה (דכל עלי' ודביקות הוא בשיר וניגון, שבזה מתגלה האהבה והדביקות פנימי, והו"ע שה"ש), דשיר הלויים הוא מהשגה פנימיות דבינה, דלהיות שזהו השגה, ה"ז בשיר מסודר, וקולו של משה היא תנועה א' פתאומית, וזהו רע"מ הי' מנגן בכל מיני ניגון בצלותא, תנועה א' הכוללת הכל. וזהו בחי' חי'. ולמעלה מזה בחי' יחידה, שהיא עליית הנשמה בבחי' שיר פשוט, והוא דביקות עצם הנשמה בעצם א"ס, בחד קטירא אתקטרנא, בה' תהלהל נפשי, והוא שתדבק נפשו בהשגה אלקית מפני שיש לו בעצם טוב טעם באלקות

תתל

לחזור לפניו את המאמר (כפי שהי' נהוג אז), אמר: וכמו פלוני ש, מעביר הסדרה בלקו"ת מתוך עריבות (עס איז אים געשמאַק), ולכאורה מהו הענין בזה? (כלומר: הרי אינו מבין כו'), והפטיר (בהכתו באצבע צרדה): עס איז פאַרט געשמאַק!...

(85) ראה גם קונטרס ההתפעלות שם. סה"מ תרנ"א ע' מג. תרס"ג ח"א ס"ע כו ואילך. ע' נ ואילך.

(80) ראה רע"מ בוז"ב קיד, סע"ב. ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' נב. תקס"ב ח"ב ע' שמב. אוה"ת שה"ש שם.

(81) אדרא זוטא בוז"ג רפח, א.

(82) תהלים לד, ג.

(83) מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (ע' קסא).

(84) בספר, זכרון לבני ישראל (קה"ת, תשנ"ו) ע' מז מטופר, שכשנכנסו ה"חוריים" לכ"ק אדמו"ר מהורשב נ"ע

(ובעבודה הו"ע אהבה בתענוגים, מה שעצם נפשו מתענג על עצם אלקות, למעלה מבחי העונג דנקודת המושכל הנ"ל).

תד) ובכ"ן יובן ענין התחברות שרש הנשמה עם הנשמה שבגוף כו'. דהנה, הנשמה המלוכשת בגוף הוא בחי נר"ן דנשמה, היא בחי השגה כו', אמנם בחי פנימי המוחין, וכ"ש בחי הכוונה פנימי שבמות, זהו שרש ומקור הנשמה, שהרי מדרי' אלו זהו בנשמות דאצי' כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ט⁸⁶, דפנימי המוחין זהו בנשמות דאצי' שבבי"ע, והכוונה פנימי הנ"ל פ' ת"ג⁸⁷, זהו בנשמות דאצי' ממש כו', וכן בכל נשמה הוא בחי אצי' שבה, בחי מקיף דחי' כו'. ומ"מ ה"ז בא כפי חוש הנשמה שבגוף, דהיינו בנקודת ההשכלה דוקא, לא בבחי' ראי' דחכ', כ"א בהשכלי דחכ', וגם בבחי' ידיעה מהפרטי, שזהו כמו השגה כו', וזהו התפעלות הנפש בגוף נקודת המושכל, דזהו דוקא כאשר נקודת ההשכלה אצלו לא בבחי' נקודה כללי' לבד, כ"א שנרגש בה גם הפרטי, דהיינו ידיעת הענין מהפרטים קודם שבא לידי השגה (והוא שהנקודה גופא היא אצלו בהתרחבות כו'), כי, כאשר נקודת ההשכלה היא בבחי' כללי', ה"ז רק התבוננו' כללי', וידוע שאין זה התבוננות אמיתי כו', אבל הכוונה פנימי שבמות הוא למע' מהתבוננות פרטי, כי א"צ להפרטים, דבנקודת ההשכלה ה"ה יודע את הפרטים, וה"ז כמו השגה, ולמעלה מזה כו' (וגם בחי' יחידה שבאה בבחי' הדביקות בענין אלקי ששומע גם שאינו מבין כו'), ה"ז מה ששרש ומקור הנשמה מאירה בהנשמה המלוכשת בגוף כו'. וי"ל שזה בא לאחר שמגיעים לבחי' שרש ומקור הנשמה, והיינו בהסולם דתפלה, דראשו מגיע השמימה⁸⁸, שבא לבחי' רעו"ד כו', אז ביכולתו לבא למדרי' זו, שתהי' עבודתו בבחי' פנימי המוחין (בבחי' רוח רעש ואש פנימי ועצמי בלתי מורגש וניכר כו') ובבחי' כוונה פנימי שבמות כו', וגם זאת שיהי' לו תענוג עצמי באלקו' (א' עצם גישמאק אין אלקות) גם שאינו מבין ומשיג כלל כו'.

וז"ע אדם, א' דם⁸⁹, דא' הוא בחי' א"ס, אלופו ש"ע⁹⁰, היינו בחי' א"ס שבנפש, שזהו שרש ומקור הנשמה כו', ובא בבחי' דם, שזהו הנשמה המלוכשת בגוף כו', דדם הוא בחי' בינה, דאהי' בריבו⁹¹ כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ח⁹² דמוח בינה מתפשט בחלל השמאלי שבלב כו' (ועמ"ש בלק"ת ד"ה לסוסתי ברכבי הא'⁹³ דדם הו"ע האורות המתלבשים בכלים כו', וזהו בחי' בינה כו', וכמ"ש במ"א⁹⁴ דחכ' היא למעלה מהכלים, והיא מדרי' הד' שבאור כו'), והיינו הנשמה המלוכשת בגוף כו', וא' דם הוא התחברות שרש הנשמה שמאירה

שער ה' ח"ב פ"ה. עץ חיים שער הכללים פ"ג. שער לג (שער הארת המוחין) פ"ז. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה. פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. מאורי אור א"ת ד סעיף טז. לקו"ת פקודי ז, ד.
 92 ע' איקט ואילך.
 93 ראה לקו"ת שה"ש יא, ג.
 94 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארו"ל ע' קצא ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' סד. אוה"ת ענינים ע' צז. לעיל פק"כ. פרע"ט (ח"א ע' שטו. ח"ג ע' תשעח ואילך). ח"ו ע' ואשצב. ד"ה דודי לי ואני לו תשכ"ז (סה"מ תשכ"ז ע' קצב).

86 ע' א'קיד.
 87 ע' איקט ואילך.
 88 ויצא כת, יב. וראה זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקו"ת תמ"ה (פג, א).
 89 ראה לעיל פשצ"א (ע' א'פז ואילך).
 90 = של עולם.
 91 דאהי' בריבונו*: בגימטריא דם (ראה מבוא שערים

בכחי' או"פ בנשמה המלוכשת בגוף כו'⁹⁵, והוא שהכחות פנימי' נעשים במדרי' נעלית ביותר, ע"י גילוי העצמות בהם, וכמו בכוונה פנימי' שבמוח ובתענוג עצמי שבמוחין כו', וזהו בחי' אדם כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש² וידבר אלקים כו' ויאמר אליו אני הוי'. דהנה, הוי' ואלקים זהו אצי' ובי"ע, וכנודע⁹⁶ דעולמות בי"ע הן ש' אלקי, וכמ"ש¹⁷ בראשית ברא אלקים כו', ואצי' הוא ש' הוי' כו'⁹⁷. ותכלית הכוונה הוא שיהי' חבור הוי' ואלקים, דהיינו שהש' הוי' יאיר בגילוי בש' אלקי, והוא התחברות האצי' עם בי"ע כו'. וזהו ע"י התורה, כדאי' במד"ר⁹⁸ ע"פ⁹⁹ כל אשר חפץ ה' עשה, משל למלך שגזר שבני רומי לא ירדו לסוריא, ובני סוריא לא יעלו לרומי, עמד וביטל הגזירה, כך מתחלה השמים שמים לה' והארץ כו'¹⁰⁰, עמד וביטל הגזירה, ואני המתחיל, וירד ה' על ה"ס¹⁰¹, ומשה עלה כו'¹⁰², וזהו שע"י נעשה התחברות אצי' עם בי"ע, והוא שבי"ע יהי' כמו אצי' כו'. וזהו שהמשיך משה, שהכלים דבי"ע יהיו בבחי' איהו וגרמוהי חד¹⁰³ כמו הכלים דאצי' כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה בעצם היום הזה יצאו כו'¹⁰⁴. וזהו שהודיע למשה באומרו וידבר אלקי' אל משה כו' אני הוי', דהכוונה הוא שהוי' יאיר בש' אלקי, ויהי' האלקי' כמו הוי' כו', ולזה צריכים הקדמת יצי"מ כו', וזהו ג"כ לכן אמור אל בני' אני הוי'¹⁰⁵, להיות גילוי ש' הוי' כו'. וזהו וארא אל אברהם כו' ושמי ה' לא נודעתי להם², דמ"ש ש' הוי' אצל האבות, זהו בחי' אצי' שבבי"ע, לא בחי' אצי' ממש כו', וגם מה שהאבות המשיכו מבחי' אצי' לבי"ע, וכמשנת¹⁰⁵ להמשכת האבות הי' מאצי' (שמלאו החסרון דבחי' מל' כו', כמשנת¹⁰⁶ באורך¹⁰⁶), לא הי' באופן כזה שבי"ע יהי' כמו אצי' כו'. וזהו דאברהם אברהם¹⁰⁷ פסיק טעמא בגווייהו¹⁰⁸, דנשמת אברהם בברי' אינה כמו באצי', וזהו דברי' אינו כמו האצי' כו', והיינו לפי שלא המשיכו מבחי' עצמות האצי', רק מבחי' בי"ע שבאצי' כו'. אבל משה משה¹⁰⁹ לא פסיק טעמא בגווייהו¹⁰⁸, מפני שהמשיך מבחי' עצמות אצי' בבי"ע, להיות בי"ע כמו אצי' כו'. וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי', שאין זה שהודיע לו את השם הוי', שזהו הי' כבר ידוע למשה ולישראל, רק הודיע לו דתכלית הכוונה הוא להיות התחברות ש' הוי' עם שם אלקים, דהיינו שאלקים יהי' כמו הוי' כו'. דבנפש הוא התחברות הנשמה שבגוף עם שרש הנשמה כו'.

קיצור. וזהו התחברות שרש הנשמה עם הנשמה שבגוף, דפנימיות המוחין הי"ז ג"כ למעלה מהארת הנשמה המלוכשת בגוף, וכ"ש הכוונה פנימיות, שזהו אצי'

(95) ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' רפח ואילך.
 (96) ראה סה"מ תרנ"ט ע' מ. וש"נ. לעיל פק"ע (ח"ב ע' תע). וש"נ.
 (97) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות) למהרח"ו פ"א. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א"ב.
 (98) שמו"ר פי"ב, ג.
 (99) תהלים קלה, ו.
 (100) שם קטו, טז.
 (101) יתרו יט, כ.
 (102) שם, ג.
 (103) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
 (104) בא סב, ב ואילך.
 (105) פק"ל ואילך. פקמ"ג ואילך. פקנ"ב (ח"ב ע' שמב ואילך. ע' שעו ואילך. ע' תז).
 (106) פקמ"ג ואילך. פקנ"ב ואילך (ח"ב ע' שעו ואילך. ע' תז ואילך).
 (107) וירא כב, יא.
 (108) זח"ג (אד"ר) קלח, א. וראה תו"א משפטים עה, ג. עו, ג.
 (109) שמות ג, ד.

שבנשמה, בחי' חי' ויחידה, בחי' עצם הנשמה. ומ"מ, הכוונה פנימיות היא בבחי' שכלי, וגם בחי' יחידה הנ"ל הוא בבחי' חוש השכל והחכ' (וי"ל שזהו מה שעצם הנפש הוא בחי' חכ', וכמשנת"ל פ' ר"ג¹¹⁰), וז"ע ההתחברות. וי"ל שכ"ז בא אחר בחי' רעו"ד. וז"ע א' דם, דם בחי' חיצונית בינה, והיא הארת הנשמה שבגוף, וא' הוא בחי' א"ס שבנשמה, שכשמתחברים זהו בחי' אדם. ובזה יובן מ"ש וידבר אלקים כו' אני הוי', התחברות הוי' באלקים, גילוי בחי' אצי' בבי"ע, דהיינו התחברות שרש הנשמה והנשמה שבגוף.

וַיֹּאמְרֵי ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו כו'², ומשמע דכי אני הכבדתי את לבו ה"ז נתינת טעם על מ"ש בא אל פרעה, וצ"ל מהו הנתינת טעם בזה. ובזהר³ דל"ד ע"א א"י, לך אל פרעה מיבעי לי, מהו בא, דאעיל לי אידרין בתר אידרין לגבא תנינא חדא עילאה תקיפא דכמה דרגין משתלשלין מיני כו'. וצ"ל מה"ע בא אל פרעה לגבי תנינא חדא עילאה כו', ומהו דאעיל לי אידרין בתר אידרין כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת⁴ דאדם הוא א' דם⁵, ובכללות הוא הנה"א והנה"ב, דנה"ב נק' דם, דכי הדם הוא הנפש⁶, ונה"א נק' א', להיותו אלקות, והוא חלק הקב"ה כו', וההתחברות דא' דם הו"ע שלום בפמשמ"ט⁷, דהנה"ב מתחבר עם הנה"א ונעשה כלי לאלקו' כו'. ובנשמה גופא ענין א' דם הוא⁸, הנשמה המלוכשת בגוף, שזהו מבחי' מוח בינה המתפשט בחה"ש⁹ שבלב המלא דם¹⁰, והו"ע אהי' בריבוע¹¹ בגימט' דם כו'¹², וא' הוא שרש הנשמה, שזהו בחי' א"ס שבנשמה, וההתחברות הוא שתתחבר הנשמה שבגוף עם שרש הנשמה, שנעשה עילוי בהנשמה שבגוף מבחי' שרש הנשמה, והיינו שהכחות פנימי' נעשים בעילוי יותר ע"י גילוי העצמות בהם כו'.

וְהִנֵּה אופן ההתחברות דהא' עם הדם, שזהו התחברות האדם עם אלקות, ביאר¹³ באו"ת¹⁴) והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהי' אחדות עם האדם שלא יכול לסבול את בהירתו (דככדי¹⁵ שהאדם למטה יהי' ביכולתו לקבל את האור אלקי, צ"ל כמה צמצומים דרך כמה עולמות כו'.

והענין הוא, כמשנת¹⁶ ל' פ' שפ"ד¹⁶, דהאוא"ס שלפני הצמצום, הגם שהוא בבחי' שייכות אל העולמות, מ"מ, אינו בערך העולמות שיהי' בהם בבחי' אור וחיות פנימי, כ"א ע"י הצמצום שהי' באוא"ס, ונמשך קו דק וקצר¹⁷ שהוא בבחי' או"פ כו'. אמנם, מ"ש שלא

[שם]. תו"א בראשית ז, ד (ועם הגהות – אוה"ת שם ח"ו תתרגם, א). לקו"ת שה"ש לא, א. (11) = א, אה, אהי, אהי"ה (ראה מקומות שצויינו בהערה הבאה).

(12) ראה מבוא שערים שער ה ח"ב פ"ה. עץ חיים שער הכללים פ"ג. שער לג (שער הארת המוחין) פ"ז. שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש ה. פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. מאורי אור אור ד סעיף טז. לקו"ת פקודי ז, ד.

(13) ביאר באו"ת: אור תורה להרב המגיד סימן קלד. ראה לעיל פשפ"ד (ע' א"ס) הערה 74.

(14) כאן הוא סיום החצו"ג שתחילתו לעיל פשצ"א (ע' א"פ).

(15) סיום החצו"ג – בהתחלת פרק הבא.

(16) ע' א"סט.

(17) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(1) להתחלת וסיום המאמר – ראה אוה"ת בא ח"ז ע' ב'תריא. ריש וסוף ד"ה ויאמר גו' בא אל פרעה תר"ל, תרמ"ב, תרס"ח (סה"מ תר"ל ע' סז. ע' עד. תרמ"ב ע' קיט ואילך. ע' קלו ואילך. תרס"ח ע' פא. ע' פט ואילך).

(2) בא י, א.

(3) ובהו"ה: ח"ב.

(4) פשצ"א ואילך (ע' א"פז ואילך).

(5) ראה מבוא שערים שער ה ח"ב פ"ה. של"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א.

(6) פ' ראה יב, כג.

(7) = בפמליא של מטה.

(8) ראה לעיל פת"ד (ע' א'קכב).

(9) = בחלל השמאלי.

(10) ראה זח"ב קז, ב. עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע)

פ"ד. ראשית חכמה שער היראה פ"ג. שו"ת הרמ"ע מפאנו סימן צב. תניא פרק ט [ובמ"מ הגהות והערות קצרות לתניא

יכול לסכול את בהירתו, הכוונה היא גם על האו"פ, היינו אור הקו, שאין האדם יכול לקבל את האור והגילוי, מצד עוצם הבהירות כו', וצ"ל כמה צמצומים בהאו"פ, והוא צמצום דא"ק וצמצום הדיקנא, וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ט בהג"ה. והצמצומים צ"ל דרך העולמו' דוקא, שבזה מתעלם האור כו', דהרי הצמצום הראשון זהו רק שהי' הצמצום באוא"ס ב"ה, ונמשך אור הקו בבחי' גילוי ממש, ולא הי' בזה התעלמות האור כו', והגם שהצמצום גופא הוא סילוק והעלם האור כו', הנה זהו בהאו"ס גופא שנתעלם האור, וההתעלמו' הוא שמתעלם בעצמות האור, לא שנתעלם באיזה דבר, כ"א מה שנתעלם במקורו כו', ואח"כ כשנמשך הקו, ה"ז גילוי אור בלי התעלמות כו'. והגם שנכלל האור תחלה בנקודת הרשימו, שהיא נקודה העלמית כו', וידוע דרשימו הו"ע האותיות כו'¹⁸, מ"מ, וזהו האותיות דאו"ס שלפני הצמצום כו', וכמ"א¹⁹ גליף גליפו בט"ה²⁰ ע"ע, שגם לפני הצמצום היו אותי' אלו, ונתגלו ע"י הצמצום כו'. ועם היות שע"י הצמצום נעשו בבחי' מציאות אותיות כו', דקודם הצמצום לא היו בבחי' מציאות כלל, וע"י הצמצום נעשו בבחי' מציאות כו', וכמ"ש במ"א²¹, מ"מ, הרי אין זה התהוות דבר, וכמ"ש במ"א²² שזהו רק מה שנתגלה בחי' המציאות כו', שע"י העלם האור נתגלה בחי' המציאות כו'. ולהיות שזהו האותיות דלפני הצמצום, ע"כ מה שנכלל האור בנקודת הרשימו, אין זה העלם עדיין כו'. וגם מה שנמשך בבחי' קו, שזהו כדוגמת ההמשכה דרך שערות כו', וכמ"ש בזהר²³ האי חוטא כו' אקרי מזל כו', הרי כ"ז הוא כמו שנמשך מלמעלה מאוא"ס שלפני הצמצום, רק להיות שההמשכה היא דרך דילוג הצמצום, ה"ז כמו המשכה דרך שערות כו', וכמו השערות שהן דרך הפסק הגולגולת, כמו"כ הקו שנמשך דרך דילוג הצמצום, ה"ז כמו המשכה דשערות כו' (ובאמת לגבי או"ס ה"ז ג"כ התעלמות, אבל להיות שאין זה בבחי' התהוות דבר, הרי האור מאיר בגילוי ממש כו'). אבל כשנתהווה בחי' א"ק, שזהו בחי' התהוות דבר כו', ונק' בריאה דכללות כו', ה"ז בחי' העלם הראשון שהאור הקו מתעלם בו כו'. שזהו כל ענין התהוות העולמות, בשביל שיתעלם האור כו', שהרי תכלית הכוונה הוא שיהי' בחי' אור וגילוי כו', רק בכדי שיהי' האור בבחי' גילוי, היינו שיהי' באפשר לקבל את האור, ע"ז הוא התהוות העולמות בבחי' מציאות, והו"ע התהוות הכלים כו', בכדי שיתעלם האור, ויהי' באפשר לקבל כו' (וע"ד מ"ש במ"א²⁴ בענין וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו'²⁵, דלכאור' למה צריכים לעשי', מאחר דוברכך ה' אלקיך כו', והענין הוא, דצריכים לבוש העשי' בכדי שיהי' החיות באופן כזה שיהי' בבחי' חיות אל האדם כו', דבלא לבושים, יהי' חיות רוחני, וכמו מזון המלאכים, שהוא ג"כ מזון, אבל אינו בערך האדם להיות מזון אליו, וע"ז צריכים לבושי העשי' כו', דבאמת ברכת ה' היא תעשיר²⁶, והעשי' היא רק כלי לבד, רק שע"י הכלי עי"ז נעשה האור באופן כזה שיהי'

תתלה

(22) ראה סה"מ תרס"ד שם. המשך תרס"ו ע' ער.

(23) ח"ג קלד, א (אד"ר).

(24) פ' ראה טו, יח.

(25) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמח

ואילך. סהמ"צ להצ"צ קו, א ואילך. קונטרס ומעין מאמר יז

ואילך. סה"מ עת"ר ע' קג ואילך. לעיל פפ"ז (ח"א ע' רכה).

(26) משלי י, כב.

(18) ראה לקו"ת בהר מג, ב ואילך. הוספות לויקרא נא,

סע"ב.

(19) זהר ח"א טו, א.

(20) = בטהירו עילאה.

(21) ראה סה"מ תרנ"ט ע' נו. ע' נט. תרס"ד ע' יא. תרס"ה

ע' קסו. המשך תרס"ו ע' תרלט. סה"מ תרס"ח ע' כו. עזר"ת ע'

יז. לעיל פ"א (ח"א ע' כג). וש"נ.

בבחי' חיות אל האדם כו'. וזהו ג"כ ענין התהוות העולמות, שנתעלם בהם האור שיהי' בערך הנבראים שבהעולם כו').

וההעלם הראשון הוא בחי' א"ק כו'. וידוע²⁷ דא"ק הוא ממוצע בין אוא"ס לעולמות, וענין הממוצע דא"ק, נת"ל פ' קס"ה²⁸, שזהו שהוא ראשית ההתהוות, שהכל נתהווה בבחי' א"ק כו', ועם היות שזהו שאינם בו בבחי' מציאות כלל כו', וכמשנת"ל שם, מ"מ, מאחר שהכל נתהווה בזה, הרי התעלמות האור בא"ק הוא שיהי' בערך כל העולמות וההשתל' כו', דמאחר שכל העולמות נתהוו בא"ק, הרי בזה שאור הקו מתעלם בא"ק, ה"ז כללות התעלמות האור שיהי' בערך כל העולמו' וההשתל' כו'. ומ"מ, בא"ק הוא בבחי' העדר המציאות לגמרי, וע"כ בא"ק מאיר אור הקו בגילוי ממש כו'. ואח"כ בעקודים הוא התחלת הוויות הכלים כו' (ועמשנת"ל פ' קל"ב²⁹), ועם היותה בבחי' כלי א'³⁰, מ"מ, ה"ה בחי' כלי עכ"פ כו', וע"כ האור הוא בבחי' עשר אורות כו', והיינו שאינו בבחי' פשיטות לגמרי, ושייך בו עשר אורות כו', ועם היות שהן בעקודים בתכלית ההתכללות והאחדות, שהן עקודים בכלי אחד כו', מ"מ, ה"ה עשר אורות כו'. וכן מתעלם האור ממדרי' למדרי' דרך העולמות שנמשך כו', דבנקודים הן עשר אורות כעשר כלים כו'³¹, ועם היות שהאור לא הי' בהתלבשות בהכלים, מ"מ, ע"י אחיזת האור בהכלים הרי נעשה בבחי' מציאות כו' (וכמשנת"ל באורך³² בענין תהו ותקון כו'). וכאשר נשברו הכלים דתהו, הרי הכלים דתקון הן מה שנתבררו משברי הכלים דתהו כנודע³³, דכלים אלו הן בבחי' מציאות יותר כו', ואינו דומה להכלים שלמעלה מזה, שהן רק בבחי' אצי' מאוא"ס ב"ה בבחי' המשכה מלמע' כו', משא"כ כלים דתיקון שהן מבירורים דכלים דתהו, הגם שהבירור הי' בדרך מלמעלמ"ט, ע"י בחי' ש' מ"ה המברר כו', מ"מ, מאחר שהן מברורים דתהו, ה"ה בבחי' מציאו' יותר, והאור מתעלם בהם יותר כו'. וידוע שיש כמה עולמות למע' מאצי', וכמו בגולגלתא יתבין תליסר אלפיין עלמין כו'³⁴, שבכ"ז האור מתעלם ממדרי' למדרי' כו'. וסוד הדיקנא, שהן בחי' שערות דמו"ס, שזהו בחי' ש' ב"ן דמו"ס המתברר מש' מ"ה שבו, והן הבירורים הנק' דורדי'³⁵ כו', וכמ"ש בבה"ז פ' נשא³⁶, וא"כ, אין זה כמו הקו, שנק' מזל, שזהו בבחי' המשכה מלמעלה, אבל מזלות דח"ס זהו מהבירורים כו', וא"כ מתעלם האור ביותר כו', עד שבא האור בע"ס דאצי', בבחי' ציור אדם בהתלבשו' אורות בכלים כו', דעיקר הכלים הן באצי', והאור בא בהם בבחי' התלבשו' ממש כו'. ואח"כ בסדר ההשתל' דעולמו' ביי"ע, שבכל עולם ועולם מתעלם האור, עד שנעשה כאופן כזה שהאדם יוכל לקבל את האור כו'. וז"ע הצמצום דרך כל העולמות שבהם מתעלם האור כו'. וי"ל ג"כ

תתלד

(33) ראה לקו"ת מטות פב, ג. סה"מ תרנ"ה ע' ל ואילך. תרפ"ט ע' פט ואילך.

(34) ראה אדרא רבא בזח"ג קכת, ב: «בגולגלתא יתבין תליסר (ס"א תריסר) אלפי ריבוא עלמין». וראה לקו"ת ברכה צג, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' נח. סה"מ תש"ג ע' 112. (35) ראה אדרא רבא שם.

(36) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קפד, סע"א ואילך.

(27) ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' רנו ואילך. לעיל פקס"ד (ח"ב ע' תמח).

(28) ח"ב ע' תנה.

(29) שם ע' שמו ואילך.

(30) ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"א. תו"א נח י, ג ואילך.

(31) ראה עץ חיים שער יא (שער המלכים) פ"א.

(32) פרי"ל ואילך (ח"ג ע' תרמב ואילך).

הכוונה במ"ש דרך כל העולמות הוא על המשכת האור דרך מסכים ופרסאות, שנק' ג"כ
עלמין כו', וכמשי"ת³⁷.

וכ"ז הוא בכדי שיהי' בבחי' אחדות עם האדם, והיינו דבחי' א"ס אלופו ש"ע³⁸ יהי' בבחי'
התלבשות פנימי בנשמות, דלולא זאת א"א שיתקבל האור בנשמות למטה, וע"ז היו
הצמצומים דרך כל העולמות, בכדי שיהי' האור בבחי' התלבשות פנימי בנשמות, שז"ע
בחי' אדם כו', וכמשנת"ל מפ' שצ"א ואילך³⁹.

והנה זהו בבחי' המשכת האור מלמעלה שבא בכמה צמצומים בכדי שיוכל להתקבל באדם
כו'.

קיצור. והנה אופן ההתחברות, ביאר באו"ת והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה
עולמות, והוא הצמצומים בהאו"פ, והוא דרך העולמות דוקא. דהנה, צמצום
הראשון הוא התעלמות האור במקורו. והתעלמות הקו ברשימו, ה"ז בחי' האותיות שלפני
הצמצום, שע"י הצמצום נעשה בבחי' מציאות. והקו עצמו, עם היותו בבחי' שערות עד"מ,
ה"ז המשכה מלמעלה. אבל העולמות הוא שנתהוו, והכוונה בהם להעלים האור, בכדי
שיוכל להתקבל. וא"ק הוא העלם הראשון, ובא"ק נתהווה הכל, כמו"כ הוא כללות העלם
הקו. ובעקודים הוא הוויות הכלי. ודיקנא הוא בחי' שערות שע"י בירורים (לא כמו הקו).
וכלים דאצי' הוא מבירורי שבה"כ. ה"ז בחי' העלם האור. וכ"ז הוא בכדי שיהי' בבחי' או"פ
בנשי'.

(תו) **אמנם** בכדי שהאדם יהי' כלי אל האור, עז"א⁴⁰ והאדם צריך לפרוש א"ע מכל
הגשמיות, עד שיעלה דרך כל העולמות (ענין⁴¹ הפרישות מכל הגשמיות,
זהו תחלת העבודה, בכדי שיוכל להיות כלי לאור האלקי כו', כי כל איש אשר בו מום
לא יקרב כו'⁴², והיינו חשכת וחומריות הגוף ונה"ב המונעים ומעכבים מלהתקרב אל
אלקות כו', וצ"ל תחלת הכל לפרוש א"ע מעניני החומרי', וכמ"ש⁴³ שכחי עמך ובית אביך
כו', והיא הכפי' בפועל לצאת מהרגילות שלו בחומרי' בכלל, שהרי האדם בתחלה הוא
חומרי', כי הנה"ב הרי אקדמי' טעניתי⁴⁴, שבא קודם לנה"א⁴⁵, וכנודע דהתגלות הנה"א
הוא בהיותו בן י"ג שנה⁴⁶, וקודם לזה הוא בהעלם, והנה"ב הוא בהתגלות כו', וע"כ הוא
חומרי', שמוטבע ומורגל בענינים החומרי' שלו, וע"כ צ"ל הכפי' בפועל, לצאת
מהחומריות בכלל, או במי שהוא מורגל באיזה פרט ביותר, שמוכרח להיות העזיבה בזה,
והיא ההגדרה שמגדיר א"ע בכח ועוז, גם כשאין עדיין גילוי אור בנפשו, הנה מי שמנדבו

(41) סיום החצו"ע – בסוף הפרק.

(42) אמור כא, יח.

(43) תהלים מה, יא.

(44) ראה זח"א קעט, סע"א ואילך.

(45) ראה סה"מ עת"ר ס"ע פז ואילך. קונטרס ומעין מאמר

יג פ"ב.

(46) ראה קה"ר ד, יג. נדרים לב, ב. שו"ע אדה"ז או"ח

מהד"ת סו"ד.

(37) פת"י. פתט"ז. ד"ה וידבר גו' ויקחו לי (ע' א'קמב

ואילך. ע' א'קסא ואילך. ע' ותתעו ואילך). וראה ד"ה וידבר

גו' אחרי והמאמרים שלאחריו (ע' ותתקסג ואילך).

(38) = של עולם.

(39) ע' א'פז ואילך.

(40) טו"א: = על זה אומר (באור תורה להרב המגיד

שבהערה 13). – כאן הוא סיום החצו"ע שתחילתו לעיל פת"ה

(ע' א'קכח).

תתלה

לבו להתקרב לאלקות (דבאמת זהו חיוב על האדם להתקרב אל ה' ולאהבה אותו, וכמ"ש⁴⁷ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את ה' ולאה' אותו כו'), צ"ל ראשית דבר ההגדרה בענינים שמוטבע ומורגל בהם מצד חומריות הנה"ב, לפרוש מהענינים אלו כו'. ועי"ז ויתאו המלך יפ"ך⁴⁸, בגילוי אור האהבה בתפלה כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה רני ושמחי הא'⁴⁹. ואח"כ בסדר התפלה, הרי אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש⁵⁰, שהיא ההכנעה והשפלות⁵¹ והלב הנשבר, ע"י שהוא ממארי דחושבנא⁵² בפרטי מחדו"מ שלו ובפרטי נגעי לבבו, כאו"א כפי אשר ידע בנפשו כו'⁵³, ושעי"ז נתרחק נפשו מאלקות כו', ואיך שרע ומר עזבו את ה' כו'⁵⁴. וידוע שלזה צ"ל הרגש האלקי, וכל מה שירגיש יותר את היוקר דאלקות, יהי' מרירות נפשו ביותר על הריחוק מהאלקות כו'⁵⁵. ובפרט במה שגרם הכובד גם בהראש, והיינו במאן דשרי' על רישי' כו'⁵⁶, והו"ע גלות השכינה שגורם כו'. דבכ"ז יתמרמר נפשו מאד וישבר רוחו בקרבו, שזהו שבירת החומרי', לא רק בבחי' יציאה לבד, כ"א שבירת כללות החומריות כו'. ולהיות שזהו ע"י אור וגילוי בנפשו, ע"כ צ"ל תחלה ענין שכחי עמך הנ"ל, דאז יכול להיות גילוי אור והרגש אלקי בנפשו כו', כי ע"י היציאה מהחומריות מתגלה בו אור הנה"א, שיוכל להיות השגה אלקית ושירגיש היוקר האלקי כו', וגם זאת שהמרירות יגיע ללבבו, זהו ע"י היציאה מהחומרי' כו'. ועי" שבירת החומרי' שבהמרירות שקודם התפלה, מתגלה אור נפשו האלקי, ויכול לעלות במעלות התפלה כו'. ובסדר התפלה דפסוד"ז הוא ג"כ החקיקה מבחוי"ך⁵⁷, ע"י ההתבוננות בהתהוות יש מאין, שע"י מתעלה במעלה עליונה יותר כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ב⁵⁸, דעלי' זו צ"ל בבחי' קיום, לא רק לפי שעה לבד, היינו רק בשעת ההתבוננות דפסוד"ז, כי, בעבודה אמיתית, כאשר עושה עלי' בנפשו שמתעלה במעלה העליונה, ה"ה עומד במעלה ומדרי' זו כל היום, והיינו שכל היום הוא למעלה מהדברי' החומרי' כו'. וזהו לפי שפעל ועשה שבירת החומרי' בהכובד ראש שקודם התפלה, ע"כ עליותו בתפלה הן בבחי' קיום בנפשו כו', וגם עצם העלי' דתפלה תלוי בהיציאה ושבירת החומרי' והפרישה מהגשמי' כו' כנ"ל. ואח"כ יעלה דרך כל העולמות כו', והיינו בסדר והדרגה דבחי' רוח רעש ואש דנה"א, בפסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש, שנת"ל מפרק שצ"ד ואילך⁵⁹, שהן בג' עולמות בי"ע כו', שצ"ל בסדר המדרי' מלמטלמ"ע כו', ועי"ז נעשה כלי אל אלקות כו', דבכל מדרי' מהג' מדרי' הנ"ל, הנה ע"י העבודה שלו כפי אותו העולם, נעשה כלי אל האור שנתצמצם בהעולם ההוא כו'.

אמנם נר' הכוונה במ"ש שהעלי' היא דרך העולמות, על בחי' אהבת עולם, שזהו ביכולת האדם בכח עצמו כו', ועי"ז הוא הצמצום שהאלקות צמצם עצמו כבי' להתלכש

47) עקב י, יב (בדילוג).

48) תהלים שם, יב.

49) מקץ לו, ג.

50) ברכות רפ"ה (ל, ב).

51) ראה פרש"י ברכות שם. וראה לקו"ש חל"ד ע' 69

הערה 18.

52) ראה זח"ג קעה, א. תניא פכ"ט (לו, ב). אגה"ת פ"ז (צו,

53) ראה תו"א שם.

54) ע"פ ירמ"י ב, יט.

55) ראה לעיל פשל"ח (ח"ג ע' תתקמב). וש"ב.

56) ראה זח"ג קפו, א. וראה לקמן ע' ותקא.

57) ראה לקו"ת בחוקותי מזו, ד. לעיל פ"צ (ח"א ע' רלג).

58) ע' איצא ואילך.

59) ע' איק ואילך.

בהעולמות כנ"ל פ' ת"ה⁶⁰, בכדי שבהאור האלקי שבכחי' התלבשות יוכל להיות עבודת האדם בכח עצמו, וזהו שיהי' עלי' שלו דרך כל העולמות, היינו ע"י האור האלקי המתלבש בעולמות כו'.

וכידוע⁶¹ דאהבת עולם היא האהבה שנלקחה מהעולמות, דהיינו כאשר מתבונן איך שבעולמות יש כח אלקי המהווה את העולמות ומתלבש בתוכם להחיותם, וכמ"ש⁶² ואתה מחי' את כולם כו'. ומבשרי אחזה אלקי⁶³, שיש בו חיות המחי' אותו כו', כמו"כ בכל דבר יש כח אלקי המהווה ומחי' אותו כו', וכמשנת"ל בפרקים הנ"ל פרטי ההתבוננות בזה. ועי"ז יתפעל בלבו באהבה נגלית המושכת את לבו לאהבה את ה', לרצות בהאלקות שבכל דבר (שלא ירצה בחיצוני' וגשמי' הדבר, כ"א בהאלקי כו'. שהרי האדם מקבל חיות מהדברים הגשמי', אך להיות שלא על הלחם לבדו יחי' האדם כ"א על כל מוצא פי ה' כו'⁶⁴, וע"כ אין רצונו לקבל חיותו מהגשמי, כ"א מהחיות האלקי, שיתוסף לו חיות עי"ז בתורה ועבודה כו'), ושיאיר האור האלקי בגילוי בכל דבר כו' (והוא שיהי' התגברות הצורה על החומר כו', והיינו שגם בדבר הגשמי יהי' נראה בהם האלקי יותר מהגשמי כו', שהרי קודם החטא לא הי' העולם גשמי⁶⁵, ולא הי' מסתיר על אלקות (אדרבא, הי' נראה גילוי אלקות בעולם כו'. וי"ל כמו שע"י התלבשות אלקות בעולמות עי"ז דוקא הוא הגילוי דאלקות כו', וכנ"ל⁶⁶ בענין והקב"ה עשה כמה צמצומים⁶⁷, כמו"כ העולם התחתון קודם החטא הי' ע"י גילוי האלקות, שנראה ונגלה האור האלקי, שראו כל הנבראים מציאות אלקות כו'. דבאמת כן גם עתה, שהעולם מגלה אלקות למי שנותן דעתו ע"ז (אז מיא טראָגט זעך צוא דער צוא), וכמ"ש⁶⁸ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר כו', דהתמדת הקיום שלהם א"א להיות בשום אופן בהנבראים מצ"ע, שה"ה הווים ונפסדים כו', ורואים בזה כח הא"ס כאלו רואים בראי' חושי' כו', וכמשנת"ל פ' של"ב ושל"ג⁶⁹. וכמו בהשגחה פרטי', דעל כל פסיעה ופסיעה רואין השגחתו ית' על כל פרט ופרט כו'. וכשיתן דעתו יותר יראה איך שכ"ז הוא לכוונה מיוחדת, והיא כוונה אלקי' הבא מכ"ז כו'. רק שעכשיו צריך ליתן דעתו ולבו לזה, וקודם החטא הי' נראה לכל גילוי אלקות כו'), וע"י החטא הוא שנתגשם העולם, ונעשו עניני העולם דברי תאוה המעוררים תאוות האדם כו'. ועם היות שזהו מחומרי' האדם, שהרי מי שאינו חומרי' אינו מתעורר בתאוה כלל מהענינים החומרי' כו', מ"מ, ה"ז ג"כ מצד חומריות וגסות העולם כו'. וכאשר יהי' התגברות הצורה כו', הוא שלא יהי' נראה לדבר תאוה, ואדרבה, שיהי' נראה בו האלקות כו'). וזהו שע"י ההתבוננות והנחת הענין

תתלו

תו"א ס"פ תולדות. מאמרי אדמו"ר האמצעי שבת שובה ע' אצט. סה"מ תרנ"ג ע' רכה. לעיל פקל"א (ח"ב ס"ע שמו ואילך). לקמן ד"ה ויהי הענן (ע' ותתקלז). סה"מ תרצ"א ס"ע פז ואילך.

(66) פת"ה (ע' א'קה).

(67) אור תורה שבהערה 13.

(68) ישע"י מ, כו.

(69) ח"ג ע' תתקכה ואילך.

(60) ע' א'קה ואילך.

(61) ראה תניא פמ"ג (סב, א). תו"א ויחי מז, א. תורת חיים שם רלט, ד ואילך.

(62) נחמ"י ט, ו.

(63) איוב יט, כו.

(64) ע"פ עקב ת, ג. וראה לקוטי תורה להאריז"ל עקב שם. כתר שם טוב סקצ"ד. לקו"ת צו יג, סע"ב. ובכ"מ.

(65) ראה גם לקו"ת להאריז"ל פ' בראשית (ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר קודם החטא. הובא לעיל פק"ו (ח"א ע' ערה)).

איך שהאלקות הוא המהווה ומחי' את העולם, ה"ה רוצה בהאלקות שבכל דבר, היינו שאינו רוצה בהגשמי להתענג בו בתענוגי בנ"א, ולא לקבל חיות גשמי, כ"א הוא רוצה בהאלקות שבכל דבר, וגם רוצה שבכל דבר יהי' גילוי אלקות כו'.

ואח"כ יתבונן איך שכ"ז הוא הארה לבד כו', שהרי כללות ההתהוות הוא מבחי' מל', דמלך שמו נק' עליהם⁷⁰, בחי' שם והארה לבד כו', אבל עצמות אוא"ס קדוש ומובדל, דלכן אני ה' לא שניתי כו'⁷¹. ובאמת גם ההארה המתלבשת בעולמות היא קדוש ומובדל מהם (והו"ע קדוש דנשמות, כמשנת"ל פ' שצ"ז⁷²), דאין זה כמו חיות הנשמה בגוף, שנתפסת ממש בגוף ומתפעלת ממקרי הגוף כו'⁷³, אבל האור האלקי, גם שמתלבשת בנבראים אינו נתפס בהם, וה"ה קדוש ומובדל מהם כו'. וז"ע אין קדוש כהו"י⁷⁴, שזהו בד"כ בבחי' אלקות, גם בבחי' ממכ"ע וגם במה שמתלבש בנבראים כו' (ומה שבבחי' תפיסא ממש, זהו בהחיות שמבחי' הכלים דבי"ע כו'). עד⁷⁵ שבק"ש ה"ה מתבונן בה' א'⁷⁶, איך שהוא ית' אחד בז' רק⁷⁷ בשמים ובארץ⁷⁸, דהיינו אפי' בהשתל' שמים וארץ רוחני' וגשמי' דעולמו' בי"ע שהן עולמו' נפרדים, ה"ה מתאחדי' ביחודו ית' כו'. כי למעלה מהשתל' שמים וארץ לא שייך לו' עליו ית' ל' אחד, כ"א יחיד⁷⁹, שהוא מיוחד בעצם כו', רק מצד ההשתל' שייך לומר ל' אחד, דעם היותם בבחי' עולמות, ונראים לדבר נפרד, הנה זהו רק כמו שנראה לעינינו, אבל באמת הם בטלים ומיוחדים כו'. וגם לגבי אוא"ס ה"ה בבחי' עולמות שנתהוו, ומ"מ ה"ה כמו קודם שנתהוו, מפני שבטלים בתכלית לגבי אוא"ס ב"ה כו'. ואופן הביטול י"ל שזהו הביטול דהעדר תפיסת מקום, דמשו"ז הן כלא כו', וכמ"ש⁸⁰ כל דיירי ארעא כלא חשיבי, הרי הביטול דהעדר תפיסת מקום ה"ז בבחי' ביטול דכלא חשיב כו'. ונת"ל פ' ר"פ⁸¹, שגם מצד המתבטל הוא שאינו בבחי' מקום וערך בעצמו לגבי הגדול המובדל בערך כו'. והנה מה שהמתבטל אינו תופס מקום בעצמו, זהו כשמרגיש את הדבר שממנו הוא בטל, והעולמות הלא אינם מרגישים את האוא"ס כו'. אך הענין הוא, שהביטול דה' אחד ה"ז כמו שהוא בידיעתו ית', והיינו מה שמורגש בהנשמה איך שהוא בידיעתו ית', ובידיעתו, העולמות מרגישים את האוא"ס ב"ה, וא"כ באותה המדרי' דכל דיירי ארעא כלא חשיבי, ה"ה מרגישים איך שהם כלא, וה"ה בטלים בבחי' העדר תפיסת מקום בעצמם כו'. או שהביטול הוא משום דאוא"ס מאיר לאחר הצמצום כמו לפני הצמצום, וע"כ העולמות בטלים בתכלית כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ב⁸² בהמשל דהשפעת השכל כו'. וז"ע ה' אחד, הביטול דעולמות איך שהן בטלים כו', וזה מרומז בתי' אחד, שהח' וד' הן ז"ר⁸³ וארץ וד' רוחות העולם⁸⁴, דבד"כ הן ששה קצוות⁸⁵,

תתלו

(78) ראה זהו ח"א לא, סע"א. ח"ב קטז, א. ח"ג רנו, סע"א.

(79) ראה גם תו"א וארא נה, ב.

(80) דניאל ד, לב (בשינוי). וראה זח"א יא, ב.

(81) ח"ג ע' תשעט ואילך.

(82) ע' א'צג ואילך.

(83) = ז' ריקיעים.

(84) ראה סמ"ק סימן ב. הובא בבית יוסף או"ח סימן סא

(ד"ה כתב סמ"ק). שו"ע ודאדה"ז או"ח שם סע"ף ו.

(85) ראה לקו"ת תוריע כג, ג.

(70) פיוט אדון עולם.

(71) מלאכי ג, ו.

(72) ע' א'קו ואילך.

(73) ראה נתיא פמ"ב (ס, ב). שער היחוד והאמונה פ"ז (פג,

ב). תו"א וירא יג, ג. לקו"ת אמור לא, א. ואתחנן ד, ב.

(74) שמואל"א ב, ב.

(75) מכאן עד סוף הפרק הוא ע"פ לשון לקו"ת בהעלותך

כט, ד עם הוספות וכו'.

(76) = בה' אחד (ואתחנן ו, ד).

(77) = ריקיעים.

מעלה ומטה וד' רוחות כו', שכולם בטלים לגבי אוא"ס אלופו ש"ע כו'⁸⁵, הן ו"ק⁸⁶ רוחני והן ו"ק גשמי, שמשלתשלי' זמ"ז, וגבוה מעל גבוה כו'⁸⁷, כולם בטלים ומתייחדים ביחודו ית' באוא"ס ב"ה השורה בהם ומקיף עליהם כו'. ועז"נ⁸⁸ הנה מקום אתי, הוא מקומו ש"ע⁸⁹ ואין העולם מקומו כו'⁹⁰, שהרי לפניו ית' אינו שייך שום מקום וזמן, ומאחר שהוא מקומו ש"ע, וא"כ הרי גם בחי' המקום וזמן בטל בתכלית, שאינם בבחי' מקום וזמן כו'. וכאשר יתבונן היטב בדברים האלה, ויהיו נקבעים בלבו, אזי לא יחפוץ כלל חפץ ורצון אחר זולתו ית', וכמ"ש⁹¹ מי לי בשמים ועמד לא חפצתי בארץ, והן תענוגים גשמי' ותענוגי' רוחני', שהכל הם בבחי' מקום וזמן כו', וכאשר נקבע בלבו איך שאוא"ס למע' ממקום וזמן, ואיך שהוא מקומו ש"ע, שהמקום וזמן גופא בטל ממש, עד שאינו בבחי' מקום וזמן כו', אזי לא יחפוץ בכ"ז, רק לדבקה בו ית' לבדו כו'.

וכ"ז הוא בחי' אהבת עולם, בהתבוננות דפסוד"ז וברכת ק"ש וק"ש, שזהו ככח הנברא מצ"ע כו'. ובד"כ הוא בחי' חיצוני' הלב, והיינו בחי' חיצוני' המוחין שנת"ל⁹².

קיצור. והאדם צריך לפרוש א"ע מכל הגשמיות, והו"ע שכחי עמך ובית אביך, שזהו בתחלת העבודה בכפי' בפועל, לצאת מהחומריות הרגילות והטבעית, ואח"כ בכל יום בכובד ראש קודם התפלה, במרירות והכנעה, וע"י הרגש האלקי ממה שנתרחק, ואח"כ בפסוד"ז בחקיקה מבחוק, עד שיעלה דרך כל העולמות, בחי' רוח רעש אש, שהן בי"ע. ובד"כ הוא בחי' אה"ע⁹³, בהתבוננות האלקות שבעולמות, ועי"ז ירצה בהאלקות שבכל דבר, ושככל דבר יאיר אור אלקי, שכן ה' קודם החטא, שע"י העולם נראה אלקות, וכן גם עכשיו, כמי שאינו חומרי כ"כ, שנראה אלקות בהשגחה פרטיות. ואח"ז יתבונן איך שהכל הוא הארה, והעצמות קדוש ומובדל, וגם ההארה היא בבחי' קדוש. ובק"ש בה' אחד, איך שהעולמות בטלים בבחי' העדר תפיסת מקום, וגם מפני גילוי האוא"ס ה"ה בטלים במציאות, והביטול היא בהעולמות, כי בידיעתו ית' הוא שמורגש האוא"ס בהעולמות. וכ"ז הוא העבודה בהאדם ככח עצמו.

תז) ויהי'⁹⁴ אחדות עם הקב"ה, עד שיבוטל במציאות (והיינו⁹⁵ בעבודה דבחי' פנימי' המוחין, שנת"ל פ' תי"ו⁹⁶, והוא בחי' רוח רעש ואש דאצי', שזהו בחי' אחדות, הן בבחי' אצי' שבבי"ע, וכ"ש בבחי' אצי' ממש, שזהו בחי' כוונה פנימי' שבמוח, שנת"ל פ' ת"א⁹⁷, וכידוע דאצי' בכלל הוא עולם האחדות כו'⁹⁸, ובנשמה האחדות הוא התחברות שרש ומקור הנשמה, שזהו בחי' א"ס שבנשמה, עם הנשמה המלוכשת בגוף כו', וכמשנת"ל.

תתלח

(93) - אהבת עולם.

(94) המשך לשון האור תורה שבהערה 13.

(95) סיום החצ"ע - באמצע פרק תח (לקמן ס"ע א'קלו)

שו"ה בבחי' האהבה.

(96) ע' אקטו ואילך.

(97) ע' אקטו ואילך.

(98) ראה ראה זח"ג (רע"מ) פג, א. עבודת הקודש ח"א פ"ב.

לקוטי הש"ס להאריז"ל ריש מסכת שבת.

(86) - ר' קצוות.

(87) ע"פ קהלת ה, ז.

(88) תשא לג, כא.

(89) - של עולם.

(90) ב"ר פס"ח, ט.

(91) תהלים עג, כה. וראה לקו"ת שם כ, א ואילך. סהמ"צ

להצ"צ קלח, א ואילך.

(92) כאן הוא סיום החצ"ע שנתחילתו לעיל ריש הפרק.

והנה עיקר האחדות בכללות הוא בהאבה כרשפי אש, והוא האבה שחמעת הזהב על הכסף כו' שנת' בסש"ב פ"נ⁹⁹. דהנה כסף הוא אבה, מל' נכסוף נכספתי כו'¹⁰⁰, אך היא אבה שבקרירות, וכמו האה' טבעית שיש בכאו"א לדבקה בו ית' בכל לב ונפש כו', וכמשנת"ל שהכל חפצים באלקות בעצם ובטבע, וכמשנת"ל פ' שס"ו¹⁰¹ בענין אית רצון ואית רצון¹⁰², שיש רצון עצמי וטבעי בנשמה לאלקות, רק שאינו מרגיש את הרצון בעצמו, היינו בציור אדם שלו, שהן הכחות הגלויים כו', מפני כי האבה וההתקשרות הזאת היא בהעלם בתוך נקודת הלב, ונק' בש' אה' מוסתרת כו'. וגם היא מוסתרת בלבושי הגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים עלי' כו'. ועם היות שאינה מקבלת העלמות והסתרים, והיינו שגם בריבוי ההעלמות וההסתרים ישנה להאבה בעצם, וכמשנת"ל שם, והראי' דגם במושעי ישראל יש בהם האבה ומתגלית לעתים כו', כמשנת"ל שם, מ"מ, הרי אינה נרגשת בו כלל כו', ועם כי ישנה להאבה בעצם, אינה מונעה את ההעלם דנה"ב, שיכול להיות מ"מ בריבוי העלמות ביותר ר"ל. דהאבה שע"פ טו"ד הרי אינה מנחת ההעלמות דנה"ב, אדרבה, פועלת הביטול בנה"ב כו', והאבה טבעית אינה מונעה ההעלמות כו'. וזהו לפי שהאבה היא בהעלם בנקודת הלב כו'. וגם כשהיא בהתגלות במקצת, ה"ה בקרירות, שאין בה התפעלות ורשפי אש כו'. וכמו באהבת אח ואחות, שהוא אה' טבעית¹⁰³, ומ"מ יכול להיות שיהיו מרוחקים זמ"ז, ויהי' פירוד ביניהם, עם היות שהאבה ישנה גם אז כו'. וכן גם באהבת הבן אל האב, עם היות שהוא אבה עצמי וטבעי, מ"מ, הרי אין האבה נרגשת תמיד בלב הבן, ויכול להיות בזה ריחוק, וכמו אוי לבנים שגלו מעל שלחן אביהם כו'¹⁰⁴. ואינו דומה כמו האבה ברשפי אש, שזהו עד"מ אהבת איש ואשה, שאין בזה שום ריחוק, ואם יהי' בזה ריחוק, וכמו אתתא אתתרכית מבעלה כו'¹⁰⁵, אז נפסק אהבתם, וכמו בגט פטורי¹⁰⁶, שנק' ספר כריתות¹⁰⁷, שכורת אהבתם כו' (ומהקב"ה לכנס"י אינו באופן כזה, שגם שדנן בשלוחין ובגירושין¹⁰⁸, מ"מ, אהבתו ית' אליהם, וכמ"ש¹⁰⁹ אי זה ספר כריתות אמכם כו', והיינו שהריחוק הוא רק מנש"י, וכמ"ש¹⁰⁹ הן בעוונותיכם נמכרתם כו', וכמ"ש במד"ר משפטים פל"א¹¹⁰). אבל באהבת הבן אל האב, הרי האבה ישנה תמיד, ואין בה הפסק כלל, ומ"מ יכול להיות ריחוק, כמו זה"ג¹¹¹ כו'. וזהו מפני שהאבה היא בהעלם ובקרירות כו'.

וגם בהתגלות האבה, כאשר היא מן המיצר¹¹², וכמו ויצעקו אל ה' בצר להם כו'¹¹³, הן במיצר גשמי, מעבודה קשה בשעבוד פרנסה ובביטושים ר"ל, שעיי"ז מתעורר נקודת

(105) ראה זח"ב רטז, ב. זהר חדש איכה צא, סע"ג. וראה

סה"מ עת"ר ע' שיט. וש"נ.

(106) ראה משנה גיטין פה, ריש ע"ב.

(107) תצא כד, א (ובאונקלוס שם). וראה גיטין כא, ב.

(108) ראה לעיל פקע"ח (ח"ב ע' תצז).

(109) ישעי' ג, א. וראה סנהדרין קה, א.

(110) פיסקא י.

(111) = זמן הגלות.

(112) תהלים קיח, ה.

(113) שם קז, ו; כח.

(99) ע, ב.

(100) פיוט "ידיד נפש". בתניא שם: נכספת - ויצא לא, ל

(ושם): נכספתה. וראה הערות ותיקונים לתניא).

(101) ח"ג ע' א"ז.

(102) ראה זח"ג כטט, א (אד"ר). וראה ג"כ שם רפט, ב

(אד"ז). וראה תו"א ויקהל פז, ד. לקו"ת שה"ש מז, סע"ד

ואילך.

(103) ראה לקו"ת ר"פ בהר (לט, סע"ג ואילך). שה"ש כט,

ריש ע"ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי כא, א ואילך.

אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרכט.

(104) ברכות ג, סע"א.

הלב לה' כו', ופרעה הקריב¹¹⁴, שהקריב לכן של ישראל לאבשבש"מ¹¹⁵ כו'¹¹⁶, ובפרט בהמיצר ברוחני¹¹⁷, שמר לו מאד ריחוקו מאלקו' כו', אם שהוא במה שאין לו שום אור וחיות אלקי בנפשו, ואינו מרגיש שום חיות בתורה ותפלה, שגם כשמתבונן בענין אלקי, ה"ז בקרירות מאד, שאין בזה שום טוב טעם וחיות, ולא שום התפעלות פנימי כו', וכן בעסק התורה, הגם שידוע שזהו חכמתו ית' ומתבונן בזה, מ"מ אינו מתפעל בנפשו כו', ומאד צר לו מזה, וצועק במר נפשו (אם שהיא בקלא דאשתמע, או בצעקה פנימי בקלא דלא אשתמע¹¹⁸, ובהתעוררות ר"ר¹¹⁹ על נפשו כו'), שחפץ ומבקש שתשוב רוחו ונפשו האלקי אליו ויחי' בחיי האלקות כו', ובפרט כאשר המיצר הוא מההעלמות וההסתרים ומהפגמים אשר פגם בנפשו, שהצעקה היא ביותר כו'. ובכ"ז, עם היות שהצעקה היא מנקודת לבו, מ"מ, כאשר היא רק ממה שצר לו, ואינו מרגיש בזה איך שנתרחק מאור פני מלך חיים כו'¹²⁰, והיינו שאין אצלו הרגש אלקי, שירגיש מעלת האלקות ויקר תפארת גדולתו ממה שנתרחק כו', אינו מתפעל בנפשו בבחי' רשפי אש הצמאון האמיתי לאלקות, והצעקה היא בקרירות עדיין, ואינה בבחינת התפעלות אמיתי בנפשו כו', כי זה רק הרגש עצמו, בלא הרגש אלקי כו'. והגם שזהו מה שנפשו האלקי צועקת וצר לה כו', ה"ז רק חיזוני' הנפש (היינו הרצון שבנפש כו'), מפני שזהו כמו שהנה"א עושה דבר ע"פ חושי הגוף ונה"ט כו', שהרי הנה"א צריך להיות בו רק הרגש האלקי, וא"כ, מה שצועק ע"ז שלו צר, דהיינו בהרגש עצמו, ה"ז כפי חושי הגוף, אין בזה התפעלות פנימי ואמיתי כו', וממילא אינו פועל ישועות נפשו, להיות מאיר נפשו באור וחיות אלקי כו'. וע"כ הוא נשאר במיצר ועוצב זה, ואין לו שמחה בנפשו (שזהו סימן על חיות אלקי כו'), או שנעשה כמיואש ר"ל, ועמשנת"ל פ' ש"א¹²¹.

תתלט

והסכה לזה, מפני שניצוץ האלקי שבו, והיינו נקודת נפשו, מעוטף ומלוכש מרצונות אחרים¹²² (ויכול להיות שזהו בהעלם, והוא מפני שלא טיהר נפשו מח"נ¹²³ וכה"ג, ע"כ, הגם שאינו נמשך אחרי רצונות זרות, ומ"מ עצם נפשו היא נעלמה ונסתרה כו'. וכמ"ש במ"א¹²⁴ בענין איני יודע באיזה דרך מוליכין כו'¹²⁵, דעם היות שעובד את ה' בכחות הגלויים במוח ולב, מ"מ, יכול להיות אשר עצם נפשו הוא בתוך הקלי' כו'. וכ"ש אם נכוה באש זר בחמימות התאוה, הרי ידוע שזה מקרר את הרשפי אש דנה"א כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ענין הנסכים¹²⁶, ומצד העלם נקודת נפשו אינו נרגש בו הרגש האלקי, כ"א הרגש עצמו. וע"כ האהבה, גם כשבאה בהתגלות, ה"ה בקרירות כו' (כן נ"ל כוונת הענין בלק"ת ד"ה ואשה כי תדור כו'¹²⁷).

(124) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' שט. אוה"ת פינחס ע' א'נט. סה"מ תרכ"ו ע' קעג. תרמ"ו ע' טו. עטר"ת ע' שעט ואילך. תרפ"ב ע' שס ואילך. תרצ"ו ע' 52 ואילך.
(125) ברכות כה, ב.
(126) ד"ה ענין הנסכים: אוצ"ל (כמ"ש בלקו"ת שבהערה הבאה): ד"ה בפ' נסכים (שלח מ, סע"ב).
(127) לקו"ת מטות פג, ד. ושם: הגידה לי שאהבה נפשי כו' [שה"ש א, ז], פ"י נפשי שהוא ניצוץ אלהות שבכל אחד ואחד יש בו בחי' אהבה לדבקה בו אף שאינו מרגיש כלל, הוא מחמת שהנפש בגופו בגלות אצלו, כמ"ש [יחזקאל א, א] ואני

(114) בשלח יד, י.
(115) = לאביהם שבשמים.
(116) ראה תנחומא בשלח ח. שמ"ר פכ"א, ה.
(117) ראה גם לעיל פ"ב (ח"ג ע' תתמ).
(118) ראה זח"א ג, ב. ר"י, א.
(119) = רחמים רבים.
(120) ע"פ משלי טז, טו.
(121) ח"ג ע' תתלה ואילך.
(122) ראה לקו"ת ד"ה ואשה כי תדור דלקמן בפנים.
(123) = מחטאת נעורים.

אבל כאשר האהבה היא ברשפי אש, ע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה הממכ"ע וסוכ"ע כו', ובפרט בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מסוכב וממלא כו' (וכמ"ש בד"ה ויושט המלך לאסתר¹²⁸), ה"ז בבחי' רצון אמיתי ורצון א' לה' לבדו, וכמו ואל אישך תשוקתך¹²⁹, שאין זה אה' עצמי, ה"ה אהבה ברשפי אש, ואין בזה שום רצון זר כלל כו', כמו"כ ברוחני, האהבה דרשפי אש אין בזה שום רצון זר כו', ואין בזה שום צד פירוד ח"ו, ומתקשר ומתאחד באלקות כו'. וזהו מפני שאהבה זו היא אה' פנימי' ואמיתית, כי אם לא תהי' האהבה באמת, הרי אינה אהבה כלל, שהרי אינה אהבה טבעית כו', וא"כ, הרי האהבה היא רק כשישנה להאהבה, ואז ה"ה אהבה אמיתית כו'. וגם, דבאהבה זו לא יש דבר המפריד, כי האהבה דרשפי אש, גם דבחי' חיצוני' הלב שנת"ל פ' שצ"ח¹³⁰ (בחי' אש דברי'), נעשה ג"כ ביטול הרצונות זרות, והוא בחי' אש אכלה אש¹³¹, דהתלהבות רשפי אש דנה"א (הבאה ע"י השגה והתבוננות, דהיינו בחי' התלהבות פנימי בחי' אהבה כו') שורף ומכלה את האש הטבעי דנה"ב כו', ובכל פעם שמגביר בחי' אש האלקי, ה"ז מקרר ומכלה את האש הטבעי כו', רק שזה בדרך אתכפי' לבד כו', ובבחי' אהבה כרשפי אש דפנימי' הלב שנת"ל פ' תי"ו⁹⁶ (בחי' אש דאצי'), ה"ז מכלה את האש דנה"ב בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו'¹³².

קיצור. ויהי' אחדות עם הקב"ה עד שיבוטל במציאות, זהו בבחי' רוח רעש ואש דאצי',

תתמו

ובבחי' כוונה פנימיות שבמות, והוא בנפש האחדות עם שרש הנשמה. ועיקר האחדות היא בהאהבה כרשפי אש, דהאהבה הטבעית היא בהעלם, ואינה מונעת ההעלמות, וגם כשהיא בהתגלות, ה"ה בקרירות כאח ואחות. והצעקה מהמיצר דהריחוק, אם זהו רק מה שצר לו (שלא יש הרגש האלקי) מה שהנה"א עושה דבר כפי חושי הגוף, ואין זה פנימי ואמיתי. ואהבה כרשפי אש שמהתבוננות ממכ"ע וסוכ"ע ועצמות אוא"ס, שמתפעל ברצון אמיתי, ואין שום רצון זר המפריד, וכאהבת איש ואשה, וזה שורף ומכלה את האש זר דנה"ב.

תח) והנה ידוע שיש בחי' אש ה' ואש י' (והן בחי' אש שחורה ואש לבנה¹³³, נהורא

אוכמא ונהורא חיוורא¹³⁴, דנהורא אוכמא הוא האש הנאחז בהפתילה, ששורף ומכלה את הפתילה, ונהורא חיוורא הוא האש הלבן שלמעלה מהפתילה כו', והיינו דבחי' נהורא אוכמא זהו בחי' רשפי אש דנשמה השורף ומכלה את האש דנה"ב

האהבה כרשפי אש, כי חמימות מרצונות עוה"ז מקררים אותו (עמ"ש בפ' שלח בד"ה בפ' נסכים [ראה הערה הקודמת]).

128) תו"א מגילת אסתר צד, ב.

129) בראשית ג, טז.

130) ע' א'קח ואילך.

131) יומא כא, ב.

132) ראה זח"א ד, א.

133) ראה תנחומא ר"פ בראשית. ירושלמי שקלים פ"ו סוף

ה"א.

134) ראה זח"א נא, א. תו"א מקץ לג, סע"ב ואילך. מ, ב

ואילך.

בתוך הגולה, כמארז"ל [ספרי מסעי לה, לד] גלו לאדום כו', והיא אהבה הטבעית שבכל אחד ואחד מישראל כאהבת הבן אל האב, שאהבת הבן אל האב אינה כרשפי אש שהוא ברא כרעא דאבוה דבר בפ"ע, והנה אהבת הבן אל האב אף שהבן אינו מקבל נחת ותענוג רק שהוא צועק אל אביו שיקרב אותו אליו, אעפ"כ האב מקבל תענוג מזה, וכל מה שהוא צועק יותר האב מקבל תענוג יותר, וזהו אכלתי יערי [שה"ש ה, א] שהוא ברכות שלפני ק"ש, עם דבשי [שה"ש שם] שהוא ק"ש, שהוא ענין מתיקות ותענוג שלמעלה מצעקת הבן שרוצה שתשוב נפשו אליו אף שאין נפשו מרגשת כלל שבחי' ניצוץ אלהות שבתוכו מעוטר ומלוכש מרצונות אחרים, ולכן אין

כו', ונהורא חיוורא הוא הרשפי אש דנשמה עצמה כו'), והן בחי' גבורות דאימא וגבורות דאבא¹³⁵, דגבורות דאי' הוא שבא ע"י השגה והתבוננות בגדולת ה', שע"ז נעשה בחי' ההתלהבות ברשפי אש כו', דרשפי אש זה בא בהתלהבות מורגשת עכ"פ, דגם האש דפנימי' הלב שנת"ל פ' הנ"ל⁹⁶ שהוא טמיר ונעלם בלב, מ"מ, הרי הלב בוער ברשפי אש כו'. וזהו מפני שהיא בבחי' השגה לבד כו', וע"כ, עם היותה בבחי' אחדות (משום שאין שום דבר המפריד כנ"ל, וכמו ביחוד איש ואשה, שאין דבר המפריד, דהוא בכגדו והיא כו'¹³⁶, והיינו הלבבוי' דנה"ב שלא יפרידו כו'¹³⁷), מ"מ, ה"ז כמו שני דברים המתאחדים, והאהבה היא כמו לדבר הזולת ממנו כו', והיינו מפני שמה שתופס באלקות זהו ע"י השגה, שאין זה עצם האור האלקי, רק כמו שהוא מושג כו'. ובנפש ה"ז ג"כ לא עצם אור הנשמה, כ"א בחי' השגת הנשמה כו'. ולמעלה זהו בחי' אצי' שבבי"ע (וכמשנת"ל פ' שצ"ט¹³⁸ דהעבודה דפנימי' המוחין הוא מבחי' אצי' שבבי"ע), שזהו מבחי' הכלים דאצי' כו', וגם באצי' זהו בחי' בי"ע שבאצי', שמבחי' הבינה ולמטה, דשם הוא בחי' הכלים כו', והוא בחי' היחוד דאיהו וגרמוהי¹³⁹, שזהו כמו שני דברים המתאחדים כו'¹⁴⁰. אבל העבודה שלמעלה מהשגה, והיא בחי' כוונה פנימי' שבמוח, בגוף נקודת המושכל, שתופס בזה בעצם אור האלקי כו', וכמשנת"ל פ' ת"א⁹⁷, ונמשך ונדבק בעצם אור האלקי כו', הנה הרצוא בזה אינו בבחי' התלהבות והתפעלות מורגשת כלל (והיא בבחי' אחדות ודבקות ממש, שנדבק ומתאחד בעצם אור האלקי כו'). וז"ע אש י', בחי' גבורות דאבא¹⁴¹, שאינו נק' כלל בשם אש, כ"א בשם אור. וכידוע¹³⁵ ההפרש בין אש המזבח לאש המנורה, דאש המזבח הוא בחי' אש השורף ומכלה את הקרבן, ואש המנורה הוא בחי' אור המאיר כו'. והרי היחוד דאיהו וחיוהי¹³⁹ הוא בבחי' יחוד ממש, שמתייחדים כדבר א' ממש כו'¹⁴⁰, והיינו מפני שהאור הוא בבחי' אין, ע"כ הוא בבחי' יחוד ממש. וכמו"כ הוא בהעבודה בבחי' כוונה פנימי' שבמוח, שתופס בעצם אור האלקי, שנעשה בבחי' אין בבחי' ביטול במציאות ממש, ומתייחד ממש באוא"ס ב"ה כו'. וזהו שיהי' אחדות עם הקב"ה שזהו בכלל בבחי' האהבה דכרשפי אש, ועד שיבוטל במציאות, בבחי' הכוונה פנימי' שבמוח כו'¹⁴²).

ושלהבת עזה כו', דבחי' אה"ע שהיא הבאה מהתבונה והדעת כו', האהבה היא אהבה עשוי' כו', חוה שכ' להלהיב נפשו כו' להגדיל מדורת אש האהבה כו', והיא התפעלות מורגשת, אבל בחי' אה"ר היא מבחי' עצם נקודת החכ' (חוה שכ' שהיא אהבה בתענוגים) בראיית עין שכל בעצם אלקות, האהבה היא הבאה מנילא, והיא בבחי' שלהבת העולה מאל', היינו בבחי' בלתי מורגש כו'. ואפ"ל דמי"ש בס"פ מי"ד כי יש יתרון ומעלה כו' על שתי בחי' אהבה הנ"ל כאשר אינן ברשפי אש כו', והיינו בחי' האהבה דנפשי איורי"ך ואהבה כבדא דאשתדל כו', י"ל דבחי' רשפי אש דב' בחי' אהבה אלו זהו בבחי' גבו דאבא כו'.

ובחי' זו דכוונה פנימית שבמוח זהו עיקר האחדות כו'. וביותר הוא בחי' יחידה שנת"ל. אך לפי משנית שם ענין זה בבחי' פנימי, הנה הכוונה שבמוח יש בזה יתרון גדול שהיא בבחי' גילוי אור ובבחי' אחדות ודביקות ממש כו'.

אבל בהגהות להמשך נשמט.

(142) כאן הוא סיום החצו"ג שתחילתו לעיל פת"ז (ע' אקלב).

(135) ראה מאמרי אדמו"ר זקוק תקס"ג ח"ב ס"ע תקס ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי בהעלותך ע' תתקד ואילך. ע' תתקעו. אוה"ת בהעלותך הוספות ע' 21 ואילך (בהוצאת תשנ"ז). לעיל פק"מ (ח"ב ע' שסח).

(136) ראה כתובות מת, א.

(137) ראה גם לקו"ת מטות פד, ב. אוה"ת יוחי ח"ה תתרא, ב ואילך. בהר ע' תרטז' ואילך.

(138) ע' אק"ב ואילך.

(139) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

(140) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שמו ואילך. תרנ"ג ע' רכו ואילך. לעיל פכ"ז. פקנ"ג ואילך (ח"א ע' נו). ח"ב ע' תט ואילך. סה"מ תרצ"ב ע' קכז ואילך.

(141) בגוף המשך:

בבחי' ראיית עין השכל בעצם אור האלקי שהוא בבחי' אחדות ממש כו'.

ואפשר שזה הכוונה בסע"ב פמ"ג, דבבחי' אה"ר כ' והיא שלהבת העולה מאל', ואח"כ להלהיב נפשו ברשפי אש ושלהבת עזה כו', וכן בס"פ מי"ד כ' להגדיל מדורת אש האהבה ברשפי אש

ואז⁹⁴ יקרא אדם (דאדם¹⁴³ הוא בחי' השלמות, והיינו בחי' א' דם, והיינו התחברות שרש ומקור הנשמה עם הנשמה המלוכשת בגוף בבחי' אחדות כו'. ובוזהר בסבא דמשפטים דצ"ד סע"ב אי, זכה יתיר יהבין ל' הוי' בשלימו דאתוון כו', דאיהו אדם באורח אצי' דלעילא, ואתקרי בדיוקנא דמארי, וכ' הרמ"ז, דעד כאן מדבר באצי' שבבי"ע כו', וכאן הכוונה על מדרי' אצי' עצמה, והיא בחי' נפש דאצי', בחי' מל', שזהו בחי' אדם שעל הכסא¹⁴⁴, שהוא בחי' זכר לגבי בחי' בי"ע כו', והיינו בכוונה פנימי' שבמות, שזהו בנשמות דאצי' ממש, כמשנת"ל פת"ג¹⁴⁵, ובבחי' זו הוא בדיוקנא דמארי, דהיינו כמו בחי' אדם דאצי' דאדמה לעליון, כמו"כ נשמות דאצי' הן בדוגמא שלמעלה ממש כו'.

תתמא

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² בא אל פרעה, דאעיל ל' כו' לגבי תנינא חדא עילאה תקיפא¹⁴⁶, ופי' במק"מ¹⁴⁷ שזהו בחי' אריך דקלי, והוא בחי' עצמו' הקלי' כו', דכמה דרגין משתלשלין מיני, שזהו התפשטות שלהם כו'. והנה, גבי משה כתיב¹⁴⁸ ראה נתתיך אלקי' לפרעה, בחי' שר ומושל לפרעה, לשבור גם את התוקף דעצמו' הקלי' כו'. דהרי נת"ל פ' ת"ז¹⁴⁹, דבחי' אה' דרשפי אש שורף ומכלה את האש זר דסט"א כו', וזהו בבחי' התפשטות הקלי', אך משה שהי' עבודתו בבחי' כוונה פנימי' שבמות, שז"ע קולו של משה שלמע' מקול הלויים כו', כמשנת"ל פ' ת"ג¹⁴⁵, והיינו דמשה הוא מבחי' החכ', כי מן המים משיתיהו¹⁵⁰, והי' בבחי' מ"ה¹⁵¹, בבחי' ביטול במציאות ממש כו', ע"כ הי' ביכולתו לשבור גם תוקף הקלי' כו'. ולהיות שהעבודה צ"ל כסדר המדרי', תחלה בחי' אש דבי"ע ואש דאצי', שזהו בחי' גבורות דאימא, ואח"כ בחי' גבורות דאבא כו', ז"ע דאעיל ל' אדרין בתר אדרין¹⁴⁶, שהן מדרי' החיצוני', בחי' התפשטות הקלי', שע"י העבודה בבחי' אש דבי"ע, וכן בי"ע שבאצילות, הוא שפועל הביטול בבחי' ההתפשטות לבד כו'. וזהו דאי' שם בזהר¹⁴⁶ דמשה דחיל ליקרב ל', וקריב רק ליאורין דילי, דהיינו בחי' ההתפשטות לבד כו'. אבל כאשר בא לעצם מעלתו ומדריגתו, אז ביכולתו לשבור גם עצמות קליפת פרעה כו'. ועז"א² כי אני הכבדתי את לבו, והיינו דג"ז מאת ה' הוא, שיש בזה כוונה עליונה, שע"י יהי' יתרון אור, והו"ע ואכבדה בפרעה ובכל חילו כו'¹⁵², ובשביל זה נתהוו הקליפות, וכידוע הקושי¹⁵³, דלמה היתה זאת מלפניו ית' להיות כל מציאות הקלי' והסט"א, אך באמת זהו בשביל יתרון האור שנעשה עי"ז כו', ומשו"ז יכולים לשבור ולבטל אותן, מפני שג"ז מאת ה', שיש גם בזה כוונה פנימי' כו'. ובד"כ הו"ע שאין לך דבר חוץ ממנו כו'¹⁵⁴, והתהוותם הוא מבחי' העדר הרצון, דדין לא אהני' ל' כו'¹⁵⁵, וכמ"ש במ"א¹⁵⁶, אך מ"מ יש בזה כוונה פנימי' כו', ומשו"ז ביכולת לשבור כו'. רק שזהו בכחו של משה

(143) סיום החצו"ג - לפני התחלת פת"ט (לקמן ע' א'קלט).
 (144) ראה יחזקאל א, כו.
 (145) ע' אק"ט ואילך.
 (146) זהר שהובא בתחילת המאמר.
 (147) = במקדש מלך (לוהר שם).
 (148) וארא ז, א.
 (149) ע' אקלה.
 (150) שמות ב, י. וראה תו"א שמות נ, ב.
 (151) ראה תו"א בשלח סב, ריש ע"ג.
 (152) בשלח יד, ד.
 (153) ראה לקו"ת מסעי צא, ב. אוה"ת שם ע' אישנט. ס"ע א"שפ. סה"מ תרל"ט ח"א ע' כט. תרנ"ד ס"ע סח.
 (154) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרמה. תקס"ו ח"א ע' קיב. מאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תתיג. ועוד.
 (155) ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. קה"ר פ"ג, יא (א).
 (156) ראה סה"מ תרס"ה ע' שלג ואילך. עת"ר ע' קלג. ספר השיחות תורת שלום ע' 134 ואילך. לעיל פש"א (ח"ג ע' תתקכד). סה"מ פרי"ת ע' רצט ואילך. הש"ת ע' 55.

דוקא, להיותו מבחי' החכ' כו'. וכמו מלחמת מדין שהי' צ"ל ע"י משה דוקא, להיות שמדין הוא עצם בחי' היש דתהו, ובכדי לבטל עצם היש, זהו ע"י משה דוקא כו', וכמ"ש במ"א¹⁵⁷, כמו"כ הוא שבירת קלי' פרעה הוא ע"י משה דוקא כו'. וז"ש כי אני הכבדתי את לבו, שזהו נתינת טעם מה שבאפשר לשבור קלי' פרעה, משום שאני הכבדתי כו', רק שזה צ"ל ע"י משה דוקא כו'. וזהו בא אל פרעה, לשבור בחי' עצמות הקלי', כי אני הכבדתי את לבו, להיות עי"ז ואכבדה בפרעה ובכל חילו כו'.

קיצור. והנה, יש אש ה' ואש יו"ד, אש ה', פנימיות המוחין, אצי' שבבי"ע או בי"ע שבאצי', שבזה הוא כשני דברים המתאחדים, ואש יו"ד, הכוונה פנימיות שבמות, בחי' אצי' עצמו, בחי' גבורות דאבא, אש המנורה, שנק' אור, והוא בבחי' אחדות ממש כמו איהו וחיהי חד. ואז יקרא אדם בשלימות, א' דם, בהתאחדות בהקב"ה, והוא בדיוקנא דמארי', אדמה לעליון. ובזה יובן מ"ש בא אל פרעה, משה בחי' כוונה פנימיות שבמות, קולו של משה, הי' בכחו לשבור תוקף הקלי' דפרעה.

תתמב

בס"ד. ש"פ בשלח, העת"ר

אָזִי יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵה' וַיֹּאמְרוּ לְאִמְרָם². וְצִלְ מַהֲעֵ אֲזִי יִשִּׁיר, וְהוֹלֵל וַיִּשְׁיֶרֶוּ מֹשֶׁה וּבְנֵי, מֵהוּ אֹמְרֵוּ אֲזִי יִשִּׁיר. גַּם מַהֲעֵ יִשִּׁיר, דֵּהוֹלֵל שְׁרוּ מֹשֶׁה וּבְנֵי. וּבְגַמְ' סִנְהַדְרִין צִ"א ב' אִמְרוּ מִכֶּאֱן לְתַחַהֲמֵ מִן הַתּוֹרָה, וְצִלְ מֵהוּ שֵׁיכוֹת תַּחַהֲמֵ לְקִי"ס, דְּגַבֵּי שִׁירַת הַיָּם מִרְמָז עֲנִין תַּחַהֲמֵ. גַּם מֵהוּ כֹל הָאֵרִיכוֹת דַּאת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וַיֹּאמְרוּ לְאִמְרֵ כו'. וּבְמִדְרֵ פ' ך"ג³ אִי' הַהֲדָתֵ⁵ נִכוּן כִּסְאֵךְ מֵאֲז, אִרְ בִּרְכִי בִשֵׁם ר"א⁶, אַע"פ שֶׁמְעוֹלָם אַתָּה, לֹא נִתְיַשְׁבַּה כִּסְאֵךְ וְלֹא נִודַעַת בְּעוֹלָמְךָ עַד שֶׁאִמְרוּ בְּנֵיךְ שִׁירָה. מִשֵּׁל לְמֶלֶךְ שֶׁעָשָׂה מִלְחָמָה וְנִצַּח, וְעָשׂוּ אוֹתוֹ אֲגוֹסְטוֹס כו', מֵהֵ יֵשׁ כְּבוֹד בֵּין מֶלֶךְ לְאֲגוֹסְטוֹס, מֶלֶךְ עוֹמֵד עַל הַלּוּחַ וְאֲגוֹסְטוֹס יוֹשֵׁב, כִּךְ אִמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְהַקְבֵּה, בְּאִמַּת עַד שֶׁלֹּא בְרַאת עוֹלָמְךָ הֵייתָ אַתָּה, וּמִשְׁבֵּרַאת עוֹלָמְךָ אַתָּה הוּא, אֲלֹא כְבִי עוֹמֵד, שְׁנֵא⁷ עֵמֵד וַיִּמּוֹדֵד אֶרֶץ, אֲבֵל מִשְׁעַמְדַּת בַּיָּם וְאִמְרָנוּ שִׁירָה לְפָנֶיךָ, נִתְיַשְׁבַּה מִלְכוּתְךָ וְכִסְאֵךְ נִכוּן, הוּי נִכוּן כִּסְאֵךְ מֵאֲז, בֵּאֲז יִשִּׁיר. וְצִלְ מַהֲעֵ דְבֵאֲז יִשִּׁיר נִתְיַשְׁבַּה מִלְכוּתְךָ, וּמַהֲעֵ נִתְיַשְׁבַּה מִלְכוּתְךָ וְכִסְאֵךְ נִכוּן כו'. וְלֵהֲבִין כִּי יֵלֵה"ק מִשְׁנַת־ל⁸ בְּהֵמֵא' דְּאוֹת⁹, וְהַקְבֵּה עָשָׂה כְּמֵה צִמְצוּמִים שִׁיחֵי אַחַדוֹת עִם הָאָדָם כו', וְהָאָדָם צָרִיךְ לְפָרוֹשׁ א"ע מִכֹּל גְּשָׁמִי, עַד שִׁיעֲלָה דֶרֶךְ כֹּל הָעוֹלָמוֹת, וְשִׁיחֵי אַחַדוֹת עִם הַקְבֵּה, עַד שִׁיבוֹטֵל בְּמִצִּיאוֹת. וְנַת⁸ שְׁזֵהוּ אֹפֶן הַתַּחֲבֵרוֹת הָאָדָם עִם הָאֱלֻקוֹת, שְׁזֵהוּ ע"י שֶׁהָאֱלֻקוֹת נִתְצַמְצַם דֶּרֶךְ כֹּל הָעוֹלָמוֹת דּוֹקָא, הֵיִינוּ דֶּרֶךְ הַכִּלִּים, שְׁעִי"ז מִתְעַלֵּם הָאוֹר מִמְדְרֵי לְמִדְרֵי בְּהַשְׁתַּל' דְּעֻקוּדִים נְקוּדִים וּבְרוּדִים, שֶׁהֵן כִּלִּים דְּתִיקוֹן וְכִלִּים דְּאֲצִי וְבְהַשְׁתַּל' דְּבִי"ע, עַד שִׁיחֵי בְּעֶרְךָ הָאָדָם כו'. וְהָאָדָם¹⁰, בְּכַדִּי שִׁיחֵי כִלִּי, צָרִיךְ לְפָרוֹשׁ א"ע מִכֹּל גְּשָׁמִי, שִׁיחֵי בְּבַחֵי קִירוֹב לְאֱלֻקוֹת כו', עַד שִׁיעֲלָה דֶּרֶךְ כֹּל הָעוֹלָמוֹת, בְּהַעֲבוּדָה דְּאֵהֲבַת עוֹלָם כו', וְשִׁיחֵי אַחַדוֹת עִם הַקְבֵּה, בְּהֵאֵהֲבָה דְרִשְׁפֵי אֵשׁ, שֶׁהוּא אֵהֲבָה פְּנִימִי, וּבְהִסְתַּר כֹּל דְּבַר הַמְּפָרִיד כו'. וְנַת¹¹ שִׁישׁ ב' בַּחֵי, אֵשׁ ה' וְאֵשׁ י', שְׁזֵהוּ בַּחֵי גְבוּרוֹת דְּאֵבָא, שֶׁהוּא בַּחֵי בִּיטוּל בְּמִצִּיאוֹת מִמֶּשׁ, שְׁבִזָּה מִתְאַחַד מִמֶּשׁ בְּאוֹא"ס כו'. וְאֲזִי הוּא בְּבַחֵי אָדָם בְּשִׁלְמוֹת, דְּכִמּוּ שְׁאֵדָה"ע אֲדָמָה לְעִלְיוֹן¹², כְּמוֹכ הָאָדָם הוּא בְּדוֹגְמָא שְׁלִמְעֵלָה כו'. וְאֲחִי"ו אֹמֵר בְּאוֹת¹³14.

(4) פִּסְקָא א.
 (5) = הֵדָא הוּא דְּתִימָא (תְּהֵלִים צג, ב).
 (6) ר' אֲבָהוּ.
 (7) חֲבִיקוּק ג, ו.
 (8) פִּתְיָה (ע' אִיקְבָה וְאִילֵךְ).
 (9) דְּאוֹת: אוֹר תּוֹרָה לְהַרְבֵּה מְגִידֵי סִימָן קִלְד. רֵאָה לְעִיל פִּשְׁפִּי"ד (ע' אִיסוּ) הָעֵרָה 74.
 (10) לְעִיל פִּתְיָה (ע' אִיקְבָה וְאִילֵךְ).
 (11) פִּתְיָה (ע' אִיקְלָה וְאִילֵךְ).
 (12) לְשׁוֹן הַכְּתוּב – יִשְׁעֵי יָד, יד.
 (13) בְּאוֹת: שְׁבַהֲעֵרָה 9.
 (14) כִּאֵן הוּא סִיּוּם הַחֲצֵעָה"ג שֶׁתַּחֲלִיתוֹ לְעִיל פִּתְיָה (רִישׁ ע' אִיקְלִז) שׁוֹיָה וְאִי קִרָא.

(1) חֶלֶק מִהֵמֵאֵמֵר מִיּוֹסֵד, כְּנֵרָאָה, עַל ד"ה וְהֵנָה הֵבִין בְּתוֹס' בִּיאוֹר כו' ע"פ מֵה יָפוּ בְּמֵאֵמֵרֵי אֲדוּמִרֵי הָאֲמִצְעֵי דְרוּשֵׁי חֲתוּנָה ח"א ע' עֵז וְאִילֵךְ*. וְעַם הוֹסְפוֹת כו' – הַמִּשְׁךְ תַּקְעוּ תְרִין (סֵה"מ תְרִין ע' רִצַּג וְאִילֵךְ) – כְּנִסְמֵן לְקִמֵן בְּהַעֲרוֹת. מֵאֵמֵרִים שְׁמִיּוֹסֵדִים, כְּנֵרָאָה, עַל מֵאֵמֵר זֶה: ד"ה נַחְמוּ נַחְמוּ תְרַפִּיב פְּהֵיח (סֵה"מ תְרַפִּיב ס"ע שְׁפוּ וְאִילֵךְ). ד"ה זֶה יִתְנוּ תַשְׁטִי"ו (סֵה"מ תַשְׁטִי"ו ע' פִּב וְאִילֵךְ).
 (2) בְּשִׁלַּח טו, א.

(* וְהוּא מִיּוֹסֵד, כְּנֵרָאָה, עַל בִּיאוֹר מֵה יָפוּ בְּמֵאֵמֵרֵי אֲדוּמִרֵי הַזִּקֵן תַּקְסִיג ח"א ע' רִסָא וְאִילֵךְ. סִינֵן רִמּוֹח וְאִילֵךְ. וְעַם הוֹסְפוֹת וְכו' – ד"ה מֵה יָפוּ בְּאוֹהֲרֵת שְׁה"ש ח"ג ע' תַּתְקַנְג וְאִילֵךְ.
 (3) שְׁמוֹת רֵבָה.

תט) וְזָהָרְךָ וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶס הַשֶּׁהוּא ית' מְכוּסָה שֵׁם (הנה¹⁵ בזה בא לבאר מ"ש¹⁶ ועל דמות הכסא דוקא דמות כמראה אדם, דבחי' דמות כמראה אדם הוא על דמות הכסא דוקא. דהנה, ענין מראה אדם הוא שנתצמצם או"ס בבחי' ציור אדם דאצי', דהיינו ע"ס דאצי', בבחי' התחלקות ובבחי' התלבשות אורות בכלים, שזהו שנתחדש בעולם האצילות. דהרי למע' מאצי' אין שם התחלקות ע"ס עדיין כו'. וכמו עד"מ בכחות הנעלמים שבנפש¹⁷, שאור הנפש מאיר בכולם בשוה כו'. וכמו שאנו רואין בהתגלות הכחות הנעלמים, כמו בעת השמחה¹⁸, שמתגלים כולם יחד, וכמו התגלות המוחין להשכיל השכלות עמוקות, וכן התגלות המדות כו'. דבכחות הגלויים, הרי בעת התגלות המוחין הוא למעלה מענין המדות, ובהתגלות המדות אינו בבחי' מוחין, שהמדות מבלבלים אל המוחין כנודע¹⁷, ובעת השמחה כולם הם בהתגלות, וכולם בתוקף האור והגילוי כו', והיינו מפני שמקבלים כולם מעצם הנפש המאיר בכולם בשוה כו'. וכאשר אינן מתגלים, אינם במציאות כחות, דעם היות שהן כח החכ', כח הבינה וכח החסד כו', הרי אינם במציאות ניכרות כלל, דהכל הוא בבחי' התכללות בעצם הנפש כו'. דכמו"כ הוא בעולמות הא"ס שלפני האצי', שהאוא"ס מאיר בגילוי בכל הספי' בשוה, דכולם מקבלים מעצמות או"ס המאיר בכולם בשוה, ואין בהם בחי' מיעוט ממדרי' למדרי' כו'. דזהו"ע שלמעלה מאצי' הוא למעלה מהשתל'. דענין השתל' הוא עד"מ השלשלת שהטבעות אחוזות זו בזו, דסוף וקצה של הטבעת העליון הוא בראשו של התחתון כו'¹⁹, שהדמיון מזה הוא ברוחני', שהמדרי' משתלשלות אלו מאלו, דחיצוני' שבעליון נעשה פנימי' אל התחתון כו'²⁰, דבזה בהכרח מתמעט האור, אחרי שהתחתון מקבל רק מסוף ומדרי' התחתונה של העליון, שזה נעשה בחי' הראש של התחתון כו'. והמדרי' שלמעלה מאצי' ה"ז למעלה מהשתל', שאינם משתלשלים זמ"ז, והאור מאיר בכולם בשוה כו'. וכמו בהכחות נעלמים, שאינם מקבלים זמ"ז, שאין הבינה מקבלת מהחכ', וכן המדות אינם מקבלים מהמוחין כו', וכמ"ש במ"א¹⁷. וכמו"כ הוא במדרי' שלמע' מאצי', שאינם משתל' זה מזה כו', וא"כ אין כאן ירידת האור כו'. וגם הספי' הן בבחי' התכללות באוא"ס ב"ה, שאינם במדרי' ניכרות כלל כו'. ויש הפרש בין התכללות דא"ק והתכללות דעקודים כו', וכמשנת"ל פ' שפ"ה²¹, אבל כ"ז הוא בבחי' התכללות כו'. ובאצי' הוא שבאו הע"ס בבחי' התגלות, דז"ע האצי', בחי' הפרשת הארה מאוא"ס המאציל, דהיינו בחי' הגילוי כו', ואופן המשכתן והתגלותן הוא שמשתלשלים זמ"ז, שע"ז הוא ירידת האור, שמתמעט ממדרי' למדרי' כו'. וזהו בחי' ציור אדם, דעיקר ציור אדם הוא התגלות הכחות, ובסדר והדרגה דוקא כו'. ולכן התחלת פרצוף אדם הוא מהחוטם²², וכמארז"ל²³ אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, כי מן החוטם מתחיל התלבשות הכחות בכלים בבחינת התחלקות

20) ראה עץ חיים שער יד (שער או"א) פ"ט. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש ה. קונטרס אחרון לתיאור ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, א). לקו"ת שלח מא, ד.
21) ע' א"ע ואילך.

22) ראה לקו"ת שה"ש כג, ג. אוה"ת מארז"ל ע' נה. סה"מ תרכ"ח ע' כד ואילך. תרכ"ט ע' עו ואילך.

23) יבמות קכ, א.

15) סיום החצו"ג – לקמן ע' ותצו (שו"ה ...).

16) יחזקאל א, כו.

17) ראה סה"מ תרנ"ד ס"ע רפה ואילך. תרנ"ח ע' צט ואילך. תרס"ה ע' רסט ואילך. אעת"ר ע' לו ואילך. לעיל פכ"ב. פקנ"ח (ח"א ע' מו. ח"ב ע' תכח).

18) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב

ע' תיז ואילך. סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.

19) ראה לקו"ת ואתחנן יב, א.

ש"פ בשלח, ה'העת"ר

א'קמא

ובסדר והדרגה, וכמו תרין נוקבין דחוטמא, תרין עיינין, תרין אודנין, תרין ידין כו'²⁴, משא"כ בפדחת שלמע' מהחוטם, אין בו עדיין היכר האדם. וכמו"כ הוא בציור אדה"ע שבא בהתחלקות, שזהו דוקא בהתגלות הספי' ובהתלבשות בכלים, ועי"ז הוא ג"כ סדר והדרגה שלהם כו'. וזהו בחי' מראה אדה"ע דאצי' כו' (וזהו שגבי תורה כתי'²⁵ וממדבר מתנה²⁶, דמדבר הוא אשר לא ישב אדם שם²⁶, והיינו שהתורה היא למעלה מבחי' ציור אדם דאצי', הגם שנא' בה'²⁷ זאת תורת האדם כו', וכמשי"ת). והכוונה בזה שנתלבש האוא"ס בציור אדם הוא בכדי שיהי' הגילוי בכי"ע כו', והיינו שיתהוו עולמות בי"ע, ויהי' בהם ג"כ גילוי אור אלקי כו', שזהו שעלה ברצונו ית' לברוא את העולם להיטיב לברואיו שיכירו גדולתו כו'²⁸, והוא, שגם נבראים שהן בבחי' יש ומציאות, יכירו גדולתו ית', ויהי' בהם גילוי אור אלקי כו', ולהיות העבודה למטה בבחי' אתכפי' חשוכא לנהורא²⁹, דכך עלה ברצונו ית' להיות לו ית' נח"ר בזה דאתכפי' סט"א כו', וכמ"ש בס"ב פ' ל"י³⁰, שע"י שהאדם למטה עושה הכפי' בהחומריות שלו, נמשך עי"ז גילוי אלקות, וכמא'³¹ כד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקובה ככולהו עלמין כו'. ובפרט כאשר הכפי' היא ע"י עבודה פנימי' בהשגה והתבוננות אלקי, שע"י מאיר אור האלקי בבחי' פנימי' כו'. דבד"כ ע"י כפי' בפועל נמשך ג"כ גילוי אלקות, ואפשר עוד מדרי' עליונה ביותר, רק שאינו בבחי' פנימי (רק מה שנותן כח כו'), וע"י עבודה פנימי, שהיא בבחי' גילוי אור בנפשו, ועושה בחי' ביטול בהחומריות כו', מאיר בו האור האלקי בבחי' או"פ כו'.

תתמוד

קיצור. וזהו ועל דמות הכסא, שהוא ית' מכוסה שם. דהנה מראה אדם הוא בע"ס דאצי', דלמע' מאצי' אינן בבחי' התחלקות, וכמו כחות הנעלמים, שבהעלם אינם במציאות, ובהתגלות מתגלים כולם כאחת, כי אינן משתלשלים זמ"ז, וכמו"כ הוא באוא"ס, ולכן נק' למעלה מהשתל'. ואצי' הוא גילוי האור, ובסדר והדרגה, וזהו שמשתלשלים זמ"ז, ועי"ז מתמעט האור ממדרי' למדרי'. והכוונה בשביל התהוות בי"ע, בכדי שיהי' אתכפי' סט"א, שע"י אסתלק יקרא דקובה. ובכפי' בפועל, האו"מ נותן כח בהפנימי, ובכפי' ע"י עבודה, האו"פ מאיר בבחי' פנימיות.

(תי) **אמנם** נת"ל פ' שפ"ו³², דאדה"ע דאצי' הוא בבחי' אדמה לעליון¹², בחי' כי לא אדם כו'³³, להיות דהתהוות האצי' הוא בבחי' קירוב, שז"ע אצי'³⁴, ל' אצלו וסמוך כו'³⁵, וכ' הפרד"ס³⁶ שזה מורה על עוצם דבקות הספי' במקורם, והיינו שהע"ס דאצי' הן בבחי' יחוד באוא"ס ב"ה, ובבחי' פשיטות, שאינם בבחי' מציאות כו', ואין העולמות דבי"ע

(31) בתניא פכ"ז ובלקו"ת ר"פ פקודי מצייין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מצייין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תורה אור ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.
(32) ע' איעד ואילך.
(33) שמואל"א טו, כט.
(34) ראה גם אוה"ת ענינים ע' קסז ואילך. לעיל פ"ז ואילך (ח"א ע' יד ואילך).
(35) ראה פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"א.
(36) שם.

(24) ע"פ זח"ב קיז, סע"א.
(25) חוקת כא, יח.
(26) ירמ' ב, ו.
(27) שמואל"ב ז, יט. וראה זח"ב קיז, ב (רע"מ). ח"ג כט, ב (רע"מ). תו"א תרומה עט, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי שמע"צ ושמח"ת ע' אשכז. סה"מ תרמ"א ע' רלד.
(28) עץ חיים שער הכללים פ"א.
(29) ראה זח"א ד, א.
(30) מה, ב ואילך.

יכולים לקבל אור האצ"י כו', כ"א מבחי' המל', דאצילותה היא בבחי' נבדל, לא בבחי' קירוב ממש, ה"ז בבחי' גילוי שיכול להיות בבחי' מקור לבי"ע כו', וכמו שנת"ל פ' שפ"ח ושצ"ה³⁷. ומ"מ, מבחי' מל' דאצ"י כמו שהיא באצ"י, ג"כ אין העולמות בי"ע יכולים לקבל, כ"א ע"י הפרסא כו'. דכשם שבכללות הגילויים שבעולמות, הרי מבחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום (שזהו בחי' מל' דאצ"י דכללות), עם היות שהיא בבחי' שייכות אל העולמות (דבחי' מל' גם בשרשה הראשון היא בבחי' נבדל, וכמו בחי' התנשאות עצמי שהיא בבחי' כח נבדל כו', וכמ"ש במ"א³⁸), הרי אין העולמות יכולים לקבל, ובכדי שיהי' בחי' א"ק, אדם דברי' דכללות³⁹, הוא דוקא ע"י צמצום בבחי' סילוק האור כו', כמו"כ מבחי' מל' דאצ"י א"א להיות עדיין הגילויי בבי"ע, כ"א ע"י הפרסא דוקא כו'. דכל הצמצומים אינם מועילים עדיין להיות הגילויי בבי"ע כו', להיות שהצמצום הוא בבחי' מיעוט האור לבד (והצמצום הראשון, להיותו בבחי' סילוק⁴⁰, ה"ז מועיל להיות הגילויי בבחי' א"ק כו'. וכידוע⁴⁰ הפרש בין צמצום הראשון להצמצומים דסדר השתל', שהן בבחי' מיעוט לבד, אבל צמצום הראשון הוא בחי' סילוק האור כו'. וצמצום דא"ק הוא ג"כ בבחי' סילוק, שהעלה אורו למעלה מטיבורו כו'⁴¹, וכמשנת"ל פ' שפ"ה⁴², ג"ז אינו בבחי' סילוק כמו צמצום הראשון, ויש בזה כמה חילוקים כו', עמשית"ל⁴³. והצמצום הראשון, להיותו בבחי' סילוק לגמרי, ה"ז מועיל להיות התהוות א"ק כו'. וגם שהאור נכלל אח"כ בנקודת הרשימו, דלגבי אוא"ס הוא נקודה העלמית⁴⁴. ועם היות דלגבי עולמות, מפני שזהו ממדרי' האוא"ס, ה"ז בחי' גילויי כו', וכמשנת"ל פ' ת"ה⁴⁵, מ"מ, לגבי אוא"ס ה"ז בחי' העלם כו'. ומבו' במ"א⁴⁶ שזהו כעין פרסא כו', וא"כ גם התהוות א"ק הוא ע"י צמצום ופרסא כו'. ולעיל פ' ר"ח⁴⁷ נת' דלגבי האוא"ס הבל"ג הצמצום הוא בבחי' סילוק, ולגבי שרשי האורות הוא בבחי' מיעוט כו').

תתמה

והגם שנת"ל פ' ת"ה⁴⁵ דהצמצומים הם דרך העולמות, שזהו בחי' התעלמות האור כו', הנה התעלמות זאת היא בבחי' הכלים, שאין זה העלם ממש, וכידוע בענין הכלים⁴⁸, דעם היות שמעלימים על האור, ה"ה ג"כ מגלים את האור כו', דז"ע שהן בחי' כלים אל האור, דהיינו לגלות אותו, רק שהגילויי הוא ע"י שמעלימים על פנימי' ועצמי' האור, ומגלים את חיצוני' האור כו' (וגם ענין ההעלם שלהם הוא ע"י שהאור מאיר בגילויי בהכלי, שהכלי מקבלת את האור, ובזה הוא מתעלם, דהאור שאינו מאיר בהכלי ואינו מתקבל בה, שהוא האור מקיף, אינו מתעלם ע"י הכלי כו', כ"א האור פנימי, שמאיר בגילויי בהכלי והכלי מקבלת את האור, ה"ה מתעלם ע"י הכלי כו', וההתעלמות הוא

ואילך. ובכ"מ. וראה לעיל פכ"ז (ח"א ע' נו ואילך).
 (41) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ב.
 (42) ע' א"עא.
 (43) ראה לקמן ע' ותתקטו.
 (44) ראה סה"מ עת"ר ע' מג.
 (45) ע' אקכה ואילך.
 (46) ראה לעיל פקל"ב (ח"ב ע' שמח).
 (47) ח"א ע' נח ואילך.
 (48) ראה סה"מ תרנ"ז ע' נו ואילך. לעיל פקט"ז (ח"א ע' דש ואילך).

(37) ע' א'עט ואילך. ע' א'קג ואילך.
 (38) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שיג ואילך (ועם הוספות וכו') – לקמן ח"ו ע' ואריד ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' יז ואילך. וראה לעיל פש"ט (ח"ג ע' תתסג).
 (39) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' א ואילך. ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.
 (40) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. אוצרות חיים ומבוא שערים בתחלתם. לקו"ת הוספות לויקרא ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח בתחלתו (נא, ג). סה"מ תש"ב ע' 28

שנעשה ע"ז כמהות הכלי, בבחי' מציאות דבר, לא כמהות עצמו שהוא בבחי' אין כו', ועי"ז אפשר לחיצוני' האור להיות בבחי' גילוי כו'. שכ"ז אינו העלם ממש, שהרי הכל הוא בחי' גילוי, אלא שבהגילוי גופא הוא מתעלם, והיינו רק שמתעלם מהות עצמו כמו שהוא בעצם, לא בבחי' התעלמות ממש כו'. ומ"מ ה"ז בחי' העלם יותר מבחי' הצמצום לבד דאוא"ס שלא ע"י הכלים, דע"י הצמצום לבד נמשך האור כמו שהוא בעצם, משא"כ ע"י הכלים מתעלם מהות עצמו כו'. ויובן זה עד"מ בהשפעת השכל, אינו דומה כמו שנמצא חיצוני' השכל אצל המשפיע ע"י צמצום אור שכל העצמי, לכמו שהוא כשמלבישו באותי' ועניני' והסברים שמשפיע אל המקבל, דכמו שהוא גבי המשפיע, הרי מאיר בו בחי' הפנימי' (היינו הפנימי' שבחיצוני' השכל), וממילא גם החיצוני' היא בגילוי יותר, משא"כ כשמלבישו באותי' ובפרט בעניני' ההסברים, הרי מתעלם הפנימי', וממילא גם החיצוניות אינו בבחי' גילוי כ"כ כו'. ועד"ז יובן ההפרש בין בחי' הצמצום, דמ"מ מאיר האור בגילוי כמו שהוא, ובהתעלמות דרך הכלים אין האור מאיר כמו שהוא בעצם כו', ומ"מ ה"ז גילוי אור כו').

וכמו"כ יובן בבחי' המל', שנת"ל פ' שפ"ח⁴⁹ דבחי' מל' שבכל ספי' הוא בחי' כח הגילוי ובחי' המציאות של הספי', וכמו שהיא בבחי' פרצוף בפ"ע ה"ה בבחי' גילוי להיות בבחי' מקור כו', הרי כ"ז אינו בחי' התעלמות האור ממש כו'. וכנודע⁵⁰ דבמל' יש ב' מדרי', בחי' ים וארץ, דים הוא בחי' פרצוף הפנימי דמל' שכונסת בתוכה האורות דאצי', וכמשנת"ל⁵¹ בענין כנס"י, ובזה מתעלמים האורות דאצי' כו', ומה שהיא בבחי' מקור זהו בחי' חיצוני' המל', והוא בחי' מקבל ומשפיע שבמל' כו'. ומבו' במ"א⁵² שזהו כמשל המתורגמן שמקבל מן הדורש ומשפיע אל העם כו', הרי כ"ז הוא בחי' גילוי האור, ושבה הוא מתעלם כו', וכמו המתורגמן, שמקבל גילוי ההשפעה מהדורש, ומתקבל בכלים וחושים שלו, ובזה מתעלם ההשפעה שיהי' בערך המקבלים כו', וכמו"כ הוא בבחי' מל', שמאיר בה גילוי האור, וז"ע שכונסת בתוכה האורות, דהיינו בחי' הגילוי, ובזה הם מתעלמים בבחי' מל' כו', וא"כ ה"ז ג"כ ע"י הגילוי, וממילא אין זה העלם לגמרי כו' (ומ"מ התעלמות האור ע"י המל' הוא יותר מההתעלמות שע"י הכלים כו', והוא מפני שהמל' היא בבחי' נבדל, ע"כ הגילוי שבה אין זה בבחי' גילוי ממש כו', וכמשנת"ל פ' שצ"ה⁵³, דהספי' שלמעלה הן בבחי' קירוב, שהאור מאיר בהם בגילוי ממש, היינו שמתקבל בהכלי בבחי' פנימי' כו', משא"כ בחי' המל', להיות בבחי' ריחוק בעצם, ע"כ גם גילוי האור שבה אינו בבחי' גילוי ממש, שיתקבל בה, כ"א שיתעלם האור בה כו', וה"ז ג"כ בבחי' קבלה וקליטה, אבל הוא בכדי שיתעלם בה כו'. וזהו שהמל' כונסת בתוכה, שאין זה שמקבלת בתוכה, שזהו שהכלי מקבלת האור לעצמה בתוכה ופנימיותה להיות לה גילוי האור כו', משא"כ ענין כונסת בתוכה הוא רק שהאור כנוס בה (בבחי' נבדל ממנה), לא שמקבלת בתוכה ופנימיותה ממש להיות לה גילוי האור כו'. וע"כ התעלמות המל' הוא ביותר,

תתמו

ע' רסא ואילך.

49) ע' א'עח ואילך.

51) פשכ"ד (ח"ג ע' תתקב).

50) ראה לקו"ת צו יד, ב ואילך. שה"ש ח, ב ואילך. מאמרי

52) ראה אוה"ת וסה"מ שם. וראה גם סה"מ תרנ"ט ע' רה.

אדמ"ר הזקן תק"ע ע' עו ואילך. אוה"ת בשלח ע' תקסח

53) ע' א'קג.

ואילך. המשך מים רבים תרל"ו פקמ"א ואילך. סה"מ תרמ"ב

והיינו שהיא משנה את האור כו'. וכמו עד"מ הלכנה, שאור השמש משתנה בה כו'⁵⁴, כמו"כ בבחי' מל' משתנה האור כו', דגם כמו שהן בבחי' שני המאה"ג⁵⁵, מ"מ, הרי אור הלכנה אינו כמו אור השמש כו'. משא"כ בכלים, הרי פנימי' הכלים הם רק גווני האור⁵⁶ (משום דענינם הוא רק הגילוי לעצמן כו'), וגם חיצוני' הכלים אינם משנים את האור כו', דעז"נ⁵⁷ כי שמש ומגן ה' אלקים, הרי ע"י המגן ונרתק אינו משתנה אור השמש כו', משא"כ הלכנה משנה את אור השמש, וכמו"כ הוא בבחי' מל' כו'. וה"ז כמו ההפרש בין השפעת השכל ע"י עניני הסברים לכמו ההשפעה ע"י משל, דהענינים שכלי' שבזה מסביר ומבאר הענין, הגם שזהו העלם כנ"ל, מ"מ, אין האור משתנה בזה, משא"כ בהתלכשות השכל במשל, הגם שזהו ג"כ בכדי שע"יז יבין את הענין, דאור שכל עמוק שא"א להבין ע"י ההסברים מלבישים אותו במשל שע"יז יבין אותו כו', הרי הבנת הענין ע"י המשל בא מ"מ באופן אחר כו'. וכמו"כ יובן בבחי' המל' שמשנית את האור כו'. ומ"מ, אין זה התעלמות לגמרי כו').

אך ענין הפרסא הוא שהאור מתעלם לגמרי, שהרי הפרסא היא כמו אותי' הבלתי מסודרים שאינם כלים אל האור, וא"כ הרי התלכשות האור בהפרסא אינו בחי' גילוי אור, רק התעלמות לבד כו', וע"כ האור מתעלם לגמרי ע"י הפרסא כו' (ועמשנת"ל ד"ה תקעו הב'⁵⁸).

קיצור. אמנם אדם דאצי' אדמה לעליון, דאצי' הוא האור הדבוק במקורו. והתעלמות האור בהכלים הרי זהו ע"י שמאיר בגילוי בהכלי, והכלי מקבלת האור, ולכן ההתעלמות היא רק שאינו כמהות עצמו, כ"א כמהות הכלי, והכלי מגלה את האור. ומ"מ ה"ז יותר מע"י שנתגלה בחי' חיצונית האור כמו שהוא, וכמו מציאות האור שכל ע"י צמצום המשפיע לכמו שבא בלבושי' והסברים. וגם חיצונית הכלים אינם משנים את האור, וכמו נרתק השמש, משא"כ הלכנה שמשנה. וכמו"כ הוא בחי' מל', להיותה בבחי' נבדל. ומ"מ מבחי' מל' עצמה אין העולמות יכולים לקבל (וכמו בבחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום, דע"ה⁵⁹ בבחי' שייכות להעולמות, א"י⁶⁰ לקבל משם), דבפנימיות המל' מאיר גילוי האור, וז"ע כנס"י, ובזה הוא מתעלם (ומ"מ א"ד⁶¹ להגילוי בכלים, שהוא בבחי' גילוי ממש, ובמל' הוא בכדי שיתעלם, וזהו כונסת לבד). וכל הצמצומים אינם מועילים, להיותם בבחי' מיעוט (ותועלת הצמצומים הוא שיוכל להיות התעלמות הפרסאות, וזאת שיהי' מ"מ גילוי אור, וממילא יוכל להתרחב) (והצמצום הראשון שבבחי' סילוק מועיל להתהוות א"ק), ורק ע"י בחי' פרסאות יוכל האור להתקבל בעולמות.

58) ח"ג ע' תתעה.

59) = דעם היותה.

60) = אינם יכולים.

61) = אינו דומה.

54) ראה תניא שעהיוה"א פי"ב. אוה"ת במדבר ע' מו.

55) = המאורות הגדולים (בראשית א, טז).

56) ראה סה"מ תרנ"ה ע' רד ואילך. תרס"ד ע' קצח.

תרס"ח ע' קצג. לעיל פרפ"ו (ח"ג ע' תשצד). וש"נ.

57) תהלים פד, יב.

תיא) וביאור הענין הוא⁶², דהנה אי' בע"ח שער דרושי אבי"ע⁶³, שבכל עולם יש ד' תתמוז מדרי', והן אורות וכלים ולבושים והיכלות⁶⁴. והן ד' אותי' הוי'. והן בחי' אבי"ע שבכל עולם כו', האורות הן בחי' אצי' שבכל עולם, דגם בבי"ע, בחי' אור הנשמה הוא בחי' אצי' שבבי"ע כו', והכלים הן בחי' ברי' שבכל עולם, דגם באצי', בחי' הכלים הם ברי' שבאצי' כו'. והאורות וכלים הם מיוחדים זע"ז, דעם היות שהכלים הן בבחי' ברי' לגבי האור, שזהו בחי' האצי' כו', מ"מ, ה"ה בבחי' יחוד כו'. ולבושי' והיכלות הם נפרדים כו'. וצ"ל ההפרש שבין כלים ולבושים והיכלות כו'.

והענין הוא, דהנה אי' בהקדמת ת"ז⁶⁵ איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, הרי כשם שהאורות מיוחדים באוא"ס המאציל, כמו"כ הכלים מיוחדים בהאורות כו' (ונא' ב"פ חד, מפני שאינו דומה אופן יחודם כידוע⁶⁶, ומ"מ ה"ה חד כו')⁶⁷. דהנה, ענין אורות וכלים הוא, שהאור מאיר בגילויי הכלי ומתלבש בתוכה, והכלי סובל את האור ומתאחד בו כו', דעם היות שהאור והכלי מרוחקים זמ"ז, שהאור הוא בחי' אין, והכלי הוא בחי' יש⁶⁸, וכמשנת"ל באורך⁶⁹, מ"מ, האור מתלבש בהכלי בבחי' או"פ בגילויי ממש, והכלי סובל ומקבל את האור (ופי' סובל, לפי שהכלי היא שלא בערך האור, הנה קבלת האור הוא בדרך סבלנות, דמה שהוא בערך זל"ז, הרי יכול לקבלו, אבל שני דברים שהם כמו הפכים, הרי הקבלה שהכלי מקבל את האור ה"ז שסובל אותו כו') ומתאחד בו, עד שאופן התגלות האור הוא כפי אופן הכלי דוקא כו'.

ויובן זה עד"מ באדם למטה, דבצלם אלקי' דאדה"ע עשה את האדם כו'⁷⁰, להיות ידוע⁷¹ דמה שנק' בל' המקובלים אור וכלי, היינו הנק' חומר וצורה⁷², שהחומר סובל הצורה ומתאחד בה והיו לאחדים, עד שאופן הצורה רק כפי מזג החומר, והחומר נדבק ונגרר אחר הצורה (והוא ביטול החומר אל הצורה, שעיי"ז היא בבחי' כלי אל הצורה הרוחני' כו'), והצורה בלתי נפרדת ממהות החומר שלה, שמתגלה בה ופועלת כפי החומר דוקא כו'. וכמו חומר כלי העין, שסובל בעצמו כח הראות הרוחני, והוא להיותו עצם ספירי, ה"ה חומר מוכן לקבל הצורה דראי' הרוחני, ולפי מזג טבעי' כלי העין בשחור ולבן שבה, כך יהי' אופן הראי', אם בבחירות או בעכרויות כו'. וכמו אור השמש המאיר עיי' זכוכית לבנה או אדומה, הרי כפי גוון הזכוכית כך הוא גוון האור (רק ששם הרי הגילוי הוא רק מצד האור, ורק עיי' עברת הזכוכית נעשה הגוון כפי גוון הזכוכית, שהרי הזכוכית אינה מביאה ומגלה את האור (ער רופט ניט ארויס דעם אור), וממילא אינה פועלת בו מאומה,

(69) ד"ה ציון במשפט תפדה – והמאמרים שלאחריו – תרד"ע (ח"ג ע' רעט ואילך).

(70) ע"פ נח ט, ו.

(71) ראה גם מאמרי אדמו"ר הצ"צ תרט"ו ע' לח. סה"מ תרנ"ו ע' שכב. תרס"ג ח"א ע' קטו ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תרפ"ה ע' נו. ע' סו ואילך. תש"ח ע' 58 ואילך. ע' 68 ואילך). עת"ר ע' כו (ועם הוספות כו' – סה"מ תרפ"ה ס"ע עט ואילך. תרצ"ב ע' סה).

(72) ראה מורה נבוכים ח"א פ"א. הובא בסה"מ תרס"ג, תרפ"ה ותש"ח שם.

(62) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

1.

(63) שער מב פ"ב"ג.

(64) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת שבהערה 1.

(65) = תיקוני זהר (ג, סע"ב).

(66) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שמו ואילך. תרנ"ג ע' רכו

ואילך. לעיל פכ"ו. פקני"ג ואילך (ח"א ע' נו. ח"ב ע' תט ואילך). סה"מ תרצ"ב ע' קכו ואילך.

(67) ראה גם סה"מ תרס"ד ע' רפו ואילך.

(68) ראה תו"א בראשית ד, ב. ובכ"מ.

רק מה שנראה בגוון זה כו', וכאן הרי המגלה את האור הוא החומר, כי בלא חומר העין לא הי' גילוי כח הראי' בעצמו, רק ע"י החומר דוקא שהוא הממשיך את אור הראי', וכידוע⁷³ שאברים ממשיכים חיות כו', והוא המגלה אותו כו', וע"כ מגלה אותו כפי אופן החומר כו'). וזהו בגשמיות. וכמו"כ בפקחת העין לדין ולחסד, שנק' טוב עין או רע עין, ג"ז תלוי במזיגת כלי העין, אם מבחי' החסדים או מבחי' הגבורות (דהיינו בהמזיגה והרכבה שלו, אם כריבוי דמים או שהמים מתגבר על הדם כו'), וכמו שהאיש החסד והטוב יביט על כל דבר בעין טובה, ולהיפך, איש הדין יביט בעין רע כו' (דזה גופא הוא לפי החומר, דהמרוכה בדמים הוא איש הגבו' ע"פ הרוב, וכאשר מזיגת החומר הוא בהתגברות המים על הדם, הוא ע"פ הרוב איש הטוב כו'), הרי שבחי' חו"ג הרוחני' השכלי' שבראי', תלוי' במזיגת גשם חומר העין בטבעם כו'. וכך בכלי המוח, שגם הוא חומר גשמי לגבי אור השכל, ומ"מ, לפי מזג טבע המוח, כן יהי' הצורה הרוחני', דכל שכל שמשכיל הוא לפי אופן כלי המוח, אם בקטנות השכל בקטנים מצד קטנות מוחם, אם בגדלות השכל בשכלים גדולים לפי גדלות המוחין (ויש שבקטנים יהי' בהם שכל גדול בעניני' הקטנים שלהם יותר מערך גדלות השכל בגדולים בענינים שלהם, שזהו מצד טיב כלי מוחם כו', וכמו בוצין בוצין מקספיהו ידיעא כו'⁷⁴), דבכלי המוח יש הכנה זו לקבל צורת אור השכל כו'. ואין זה כמו חומר העין, שגשם טבעו מוכן לקבל אור הראי', שזה שיה בכל אדם, ואם הי' כן גם בכלי המוח, היו הכל חכמים, אלא בבחי' הרוחני' ודקות כלי המוח, יש שמוכן לקבל חכ' רבה ועמוקה, ויש שבלתי יוכל לקבל רק מעט, וגם זה שלא בעומק כ"כ (כי כח עליון הוא בבחי' הדקות והרוחניות יותר, ומתחלקים בזה יותר טבעי בנ"א, דכח תחתון, גשם החומר הוא הכלי לקבל את הכח, ולכן הוא שיה בכל אדם, אבל כח העליון, כלי ההכנה לקבל את הכח הוא הרוחני' יותר שבחומר, וע"כ מחולקים בזה בנ"א, שאינו בכאו"א בשוה). וע"כ גם אופן התגלות אור השכל הוא לפי אופן מזיגת והרכבת כלי המוח, וכמו מוח החכ' קר ולח, ומוח הבינה חם ויבש⁷⁵, ולכן חכ' היא בבחי' נקודה, דטבע המים לדבק, ובינה בבחי' התחלקות פרטים, דטבע האש לפרר כו' (והרי כח החכ' בעצם הוא בבחי' נקודה, וכח הבינה בהתרחבות, אך התגלות הכח הוא ע"י מזיגת והרכבת החומר כו'). וכן ההטי' לחו"ג הוא כפי הרכבת חומר המוח, דכאשר ההרכבה היא בבחי' גבורות, כח שכלו נוטה תמיד למצוא כל אופני החוב בסברות עמוקות, וכמו חכמים המה להרע⁷⁶, שההטי' הוא תמיד להרע כו', ויש חכמים להיטיב⁷⁷, אשר בכל עת יטה שכלו להשכיל למצוא כל אופני זכות בסברות עמוקות, ויש שטבע מהות שכלם הוא בבחי' ממוצע כו', שכ"ז הוא כפי הכנת חומר כלי המוח כו' (ובודאי דחו"ג שבשכל הוא בנפש, בשרשו ומקורו, אם מבחי' החסד או מבחי' הגבו', וכמו ב"ש וב"ה כו'⁷⁸, הנה זהו שבנין החומר הוא לפי בנין הצורה, דכאשר נשמתו מבחי' החסד, גם בנין החומר הוא באופן

תתמוח

76) ירמי' ד, כב.

77) ע"פ ירמי' שם.

78) ראה זח"ג רמה, א. טעמי המצות להרח"ו פ' תצא. שער

הגלגולים סוף הקדמה לו. תניא אגה"ק סי"ג. לקו"ת שה"ש

מוח, ג.

73) ראה מאמרי אדמו"ר הצי"צ רט"ו ע' סד. סה"מ תרל"ג

ח"ב ע' שנא. תרנ"ג ע' רל. תרנ"ט ע' ח ואילך. תרצ"ב ע' קלג ואילך.

74) ברכות מח, א.

75) ראה תורת חיים לך לך צא, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר

האמצעי תצא ע' תקעט.

כזה, אך זהו בכללות הבנין דחומר וצורה כו', אבל פרטי התגלות הצורה הוא כפי טבע ומזג החומר כו'). וכ"ז הוא מצד התאחדות החומר בהצורה, ע"כ התגלות אור צורת הכחות לפי חומר הכלים כו' (וכן הוא בעבודה דנה"א בבחי' חו"ג שבו, שזהו ג"כ כפי חומר נה"ט, אם הוא מבחי' החסדים, העבודה היא בבחי' התיישבות יותר ובבחי' אהבה הנמשכת כמים כו', וכן בבחי' תיקון כל דבר בבחי' קירוב, דהיינו בדרך בירור כו', ומי שהוא מבחי' גבו', העבודה היא בבחי' התפעלות והתלהבות ובאה' כרשפי אש כו', וכן בתיקון הדבר בדרך דחי' בבחי' שמאל דוחה כו', וכן בצדקה וגמ"ח או בדין ומשפט כו'. וכן בהשגה, לפי גסות ודקות ההשגה דנה"ט כן היא ההשגה האלקי' כו'. אמנם עי"ז הוא שמתברר הנה"ט, שע"י שעובד בעבודתו כפי החומר דנה"ט, ה"ה מזדכך עי"ז כו', דכמו"כ בחומר וצורה, שע"י שהחומר הוא כלי לאור וצורת הנפש, מזדכך החומר עי"ז, שז"ע שאו"פ מצחצח חצי הכלי כו'⁷⁹).

קיצור. ובה"ע⁸⁰ דהנה יש אורות וכלים לבושים והיכלות. או"כ מיוחדים, האור מתלבש בהכלי והכלי סובלת האור ומתאחד בו. ועד"מ בחומר וצורה, שהתגלות הצורה כפי מזג החומר, דכפי מזיגת חומר העין הוא בהירות ועכרורית אור הראי', וכן החו"ג שבו. וכפי חומר המוח ולחלוחית הרוחני שבו כן הוא ההשכלות, ואופן ההשכלה לחו"ג הוא ג"כ כפי מזיגת החומר (ובודאי יש באור השכל בחי' חו"ג, זהו שבנין החומר בכללות הוא לפי בנין הצורה). וכ"ז מפני שהחומר מתאחד בהצורה. וכן הוא בעבודה, שהיא כטבעיות הנה"ט, אם בחסדים הוא בהתיישבות הוא בבחי' אהבה כמים, והתיקון בדרך בירור, ואם בגבו' הוא בהתלהבות ואהבה ברשפי אש, והתיקון בדרך דחי'. ובוזה הוא שמתברר הנה"ט.

תתמט

תיב) והדוגמא מזה יובן למעלה באדה"ע בבחי' או"כ, שהכלי עם היות רחוק ערכה מן האור, ה"ה סובל ומקבל את האור (והאור בא באופן כזה שיוכל להאיר בכלי כו'. ולעיל מפ' רס"ג ואילך⁸¹ נת' שזהו ע"י בחי' ש' מ"ה, שפועל ביטול בהאור שיבא באופן כזה שיאיר בהכלי, והיינו שבא מאין ליש כו', וגם פועל הביטול בהכלי להיות מיש לאין שתקבל את האור כו'), ומתאחד בהאור, עד שכל אופן ההתגלות של האור הוא כפי אופן הכלי, וכמו חכ' מוחא ובינה לבא כו'⁸². ובע"ח⁸³ אי' בכ"מ מוחין דאבא ומוחין דאימא כו', שנק' הספי' ע"ש הכלים, והרי העיקר הוא האור, רק זהו מפני שהכלי מתאחד עם האור, עד שהאור הוא כפי הכלי כו', דכללות אופן ההתגלות והמציאות דבחי' אור החכ' ואור הבינה כו', וכן בפרטי המדרי' דבחי' חו"ג שבהם כו', וכן התגלות אור החסד והגבו' שבלב אדה"ע כבי', הכל הוא כפי אופן הכלים כו' (דזהו באמת סבת הפרש באופני הגילויים דאוא"ס ב"ה באצי' ולמע' מאצי', דשם הכלים אינם בבחי' מציאות, מאיר האוא"ס בגילוי יותר כו', ובאצי' שהכלים הם בבחי' מציאות, אינו מאיר האוא"ס בבחי' גילוי ממש, רק הארה לבד, וההארה גופא באה בבחי' מציאות כו'. וזהו ג"כ מה שלמעלה

79) ראה עץ חיים שער ב (שער השתלשלות הי"ס) ענף ג.

81) ח"ג ע' תשלב ואילך.

82) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

83) ראה עץ חיים שער כב (שער מוחין דקטנות) פ"ב ג.

שער ו (שער העקודים) פ"ב.

80) = וביאור הענין.

מאצ'י הוא בד"כ בחי' התגברות החסד, כמו בחי' רב חסד⁸⁴, שמתגבר על הגבו' כו'⁸⁵, ובעתיק לית שמאלא בהאי עתיקא כו'⁸⁶, ובאצ'י הוא בחי' חו"ג כו', שזהו ג"כ מצד הכלים כו'. וז"ע ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקי' עמדי⁸⁷, דלית שותפא עמי כו'⁸⁸, ומשור"ז לית שמאלא כו', ועמ"ש בזח"א דכ"ב סע"ב ודכ"ג ע"א. וכן באצ'י, החכ' היא בחי' חסד, ובינה מינה דינין מתערין כו'⁸⁹, מפני שבחכ' הכלי היא כמו האור⁹⁰, ועיקר הכלים מתחיל מן הבינה כידוע⁹¹. וכן במוחין ומדות, הרי המוחין הן בחי' רחמים בכלל, והיינו שבמוחין הוא התרחבות הכלים, שמאיר בהם האור בגילוי יותר, ע"כ הם בחי' רחמים כו', ובז"א הוא בבחי' קטנות, שנק' זעיר אנפין כו', ע"כ שם עיקר ענין חו"ג כו'. רק שלמעלה אינו כמו למטה, דהאיש החסד הוא בבחי' חסד לבד, ואין בחי' הגבו' (רק מה שיש בהתכללות כו'), והאיש הגבו' הוא בגבו' לבד כו', ולמעלה באדה"ע, כל המדות הן בהתגלות כו', וגם אינו מוכרח במדה כזו וכזו, וכמו שאו'⁹² יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך כו'⁹³, וכמו וינחם על הרעה⁹⁴, שנהפך מדין לחסד כו', או שהגבו' היא בבחי' חסד, ואדרבה, בתגבורת החסדים כו' כידוע. והיינו משום דבאמת לאו מכא"מ⁹⁵ כו'⁹⁶, וגם האור הוא בבחי' פשיטות, וגם הכלים הן אלקות ממש כו', וע"כ גם במדות גופא, נהפך מדה"ד למדה"ר כו'. והוא ע"י גילוי אור עליון, וכמא' יהי רצון כו', שע"י גילוי הרצון, נהפך מדה"ד למדה"ר כו'. וזהו בבחי' הכלים, להיותם אלקות, ומתאחדים עם האורות, ע"כ ע"י גילוי הרצון נהפך למדה"ר כו'. אמנם בלבושים והיכלות, שהן הפרסאות ומסכים המבדילים כמשי"ת, הנה בכדי שיהי' הסרת המסך ושיהי' גילוי אור, זהו דוקא ע"י המשכה מבחי' פנימי' הכתר, דהיינו מבחי' עתיק, דלהיות דלית שמאלא בהאי עתיקא, יכול להיות משם הסרת הפרסאות ג"כ כו'.

תתנ

ועפ"ז יובן מ"ש² אז ישיר משה כו'. דהנה ידוע דבשעת קי"ס הי' קטרוג גדול, וכדאי' במד"ר בשלח פ"א⁹⁷ ע"פ⁹⁸ מה תצעק אלי, שהס"מ קטרג הללו עע"ז כו', ולא שמע לו כלל, מפני שבקי"ס הי' גילוי בחי' עתיק, וכדאי' בזהר⁹⁹, מה תצעק אלי, בעתיקא תלי' מילתא, ומשם נעשה הסרת כל הפרסאות, וממילא אין מקום להקטרוג כלל. דהנה, כל הקטרוגים הן ע"י העלם והסתר האור, דכאשר מאיר גילוי האור, אינו שייך קטרוג, וכמ"ש¹⁰⁰ השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל, דנש"י נראים לדבר

(82) תשא לד, ו.

(83) ראה תורת חיים וירא קו, א ואילך.

(84) זח"ג קכט, א. ועד"ז שם רפט, א. וראה תו"א יתרו עב, א.

(85) האזינו לב, לט.

(86) זחר ח"א דלקמן בפנים.

(87) ראה זחר ח"א קנא, א. ח"ג י, סע"ב ואילך. סה, א. עץ

חיים שער יג (שער א"א) פ"ח. שער יד (שער או"א) פ"ב.

(88) ראה גם לקו"ת מטות פז, סע"ד. אוה"ת וארא ע' קנ.

(89) לעיל פ"ה (ח"א ע' יא). וש"נ.

(90) ראה לקו"ת דרושים ליוה"כ ע, ג. סה"מ תרע"ח ע' שטו. לעיל פרי"ס (ח"ג ע' תשכו). וש"נ.

(91) בתפלת השחר (רבנו של עולם) – ע"פ ברכות ז, א.

(92) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' תקלו. פרשיות

ח"א ע' קיג ואילך. תורת חיים וירא קא, ב ואילך. לעיל פרנ"ט (ח"ג ע' תשכג).

(93) תשא לב, יד (בדילוג).

(94) = מכל אליו מדות.

(95) תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

(96) פיסקא ז.

(97) בשלח יד, טו.

(98) ח"ב נב, ב. וראה תו"א בשלח סד, ג. סה, א.

(99) תבוא כו, טו (ושם): את עמך את ישראל).

ש"פ בשלח, ה'העת"ר

א'קמט

חשוב כו', וכמ"ש במ"א¹⁰¹, ורק בהעלם והסתר האור, אז שייך קטרוג, וכמ"ש¹⁰² ויבאו בני האלקי' להתייצב כו', בני אלקי' דוקא, ובאים בזמן סילוק והעלם האור כו', אבל בקי"ס, שהי' גילוי אוא"ס ממש, לא הי' מקום כלל לקטרוג שלו כו'. וזהו אז ישיר, אז הוא בחי' עתיק, וכמ"ש¹⁰³ המלך המרומם לבדו מאז, דקאי על בחי' עתיק כו'¹⁰⁴, וכדאי' בזהר בשלח דנ"ד ע"א כל ניסין וגבורן דאעבידו להו לישראל כד אתנהיר נהירו דעתיקא קדישא בעטרוי גליפין רשימין באז כו', וזהו אז ישיר, דמבחי' אז, עי"ז נתבטלו כל המסכים והפרסאות כו'. וז"ש⁴ דמשאמרנו שירה באז נתישבה מלכותך כו'¹⁰⁵, דהנה, ישיבה מורה על הקביעות והעדר השינוי¹⁰⁶, והיינו בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה כו', דבברה"ע הי' רק הארה לבד, והו"ע עומד, שזהו רק לפי שעה, היינו בחי' הארה לבד, דהארה זו מתעלם תחלה ע"י הכלים, ואח"כ בבחי' מל', שמשנתה האור כו', ואח"כ בהמסכים ופרסאות המסתירים, עד שלמטה לא יש גילוי אור כו', אבל משאמרנו שירה באז, נתישבה מלכותך, שנמשך בחי' עצמות א"ס בבחי' מל', ובבחי' קביעות במל' (עמשנת"ל פ' שע"ה¹⁰⁷), והיינו שמל' היא בבחי' כלי לקבל, לא רק מה שכונסת האור בתוכה, שאין זה בבחי' התלבשות פנימי ממש, והוא רק שמעלמת האור כו', כנ"ל, אבל ענין ההתיישבות והקביעות הוא שתהי' המל' בבחי' כלי, וכמו לעתיד דכתי'¹⁰⁸ הרחיבי מקום אהלך, שתהי' בבחי' רוחב הכלי כו'. וכסאך נכוין⁴ הוא שיהי' הגילוי גם בהמסכים והפרסאות, שז"ע כסא, כס א' כו'¹⁰⁹, והיינו ע"י הגילוי מבחי' עצמות א"ס כו' (וזהו מה יש כבוד בין מלך לאגוסטוס, מלך עומד על הלוח⁴, וידוע¹¹⁰ דציוור על הלוח הוא בחי' דמות כו', ואגוסטוס יושב⁴, שגם בבחי' דמות נמשך בחי' העצמות כו'). וזהו שאע"פ שמעולם אתה כו', לא נודעת בעולמך⁴, שלא הי' גילוי אלקות בעולם כו', עד שאמרו בניך שירה⁴, שנמשך גילוי אלקות בעולם כו'. וזהו ג"כ מ"ש ישיר משה ובנ"י, דהנה¹¹¹ אי' במד"ר שם פך"ג¹¹², הה"ד¹¹³ קדמו שרים אחר נוגנים כו', ומכיוון שיצאו ישראל מן¹¹⁴, קדמו מלאכים לאמר שירה, א"ל הקב"ה, יאמרו בני תחלה, הה"ד אז ישיר משה, שר לא נא' אלא ישיר, אמר הקב"ה ישירו משה ובנ"י תחלה, וכן דוד אומר¹¹³ קדמו שרים, אלו ישראל, אחר נוגנים, אלו מלאכים כו'. דהנה מלאכים הם נושאים את הכסא כו'¹¹⁵, אך ההמשכה שלהם הוא מבחי' חיצוני' דאו"א, שזהו להחיות את העולמות כו', והנשמות ממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א כו'¹¹⁶, וע"כ ישירו בני תחלה, להמשיך מבחי' פנימי' או"א, ואחר נוגנים, שממשיכים הגילוי גם במלאכים, ועד ונתתי לך מהלכים בין

110) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שיו ואילך.
ח"ב ע' תרע"א. ע' תשכ. תורת חיים בשלח קמ"א, ג. לעיל פרפ"ט
(ח"ג ס"ע תת"א ואילך).

111) ראה אוה"ת בשלח ע' תקב.

101) ראה תו"א מקץ לה, סע"ג. סה"מ תרל"ד ע' נד.

102) איוב א, ו. שם ב, א.

103) ברכת יוצר.

104) ראה אוה"ת בשלח ע' תצו ואילך.

105) ראה אוה"ת בשלח ס"ע תצו ואילך. סה"מ תרכ"ט ע'

קנא ואילך. תרל"א ח"א ע' קנט ואילך.

106) ראה גם אוה"ת וישב רסו, סע"א ואילך. סה"מ תרל"א

שם ע' קב. תרנ"ו ע' שטו.

107) ח"ג ע' א'מד.

108) ישע"י נד, ב. וראה לעיל פקי"ט (ח"א ע' שיג).

109) ראה תו"א משפטים עח, ב.

115) ראה שמור"ר ספכ"ג. במדב"ר ספי"ד.

116) ראה תו"א יתרו עב, ד. אוה"ת בשלח שם. סה"מ עת"ר

ע' שפד. פר"ת ע' קב.

העומדים האלה כו'¹¹⁷, וידוע¹¹⁸ דעומדים זהו בבחי' הגילויי שבעולמות, ומהלכים זהו בבחי' עצמות א"ס, שזהו ממשיכים נש"י כו', ועושים ההילוך במלאכים ג"כ כו'¹¹⁹. וזהו שנא' אז ישיר, ישירו בני תחלה, שזה נתחדש בקי"ס, תחלה היו המלאכים אומרים שירה וממשיכים בחי' יחוד חיצוני כו', ובקי"ס נתחדש שיאמרו ישראל תחלה, להמשיך בחי' יחוד פנימי, ואח"כ אומרים המלאכים שירה, שנמשך גם בהם הגילויי כו'. וזהו אומרו את השירה הזאת, היינו ההמשכה בבחי' מל', שנתיישרה מלכותך כנ"ל, ויאמרו לאמר, היינו שיהי' ההילוך גם במלאכים כו'. ובגמ' אמרו מכאן לתחה"מ מן התורה, דתחה"מ יהי' ע"י בחי' טל תחי'¹²⁰, טלא דנטיף מעתיקא¹²¹, גילויי בחי' עתיק כו', ושייכות זה לקי"ס, להיות דבקי"ס נקרע ונתבטל בחי' הפרסא כו', דהנה אי' במד"ר¹²² ע"פ⁸⁷ מחצתי ואני ארפא, מחיצתי אני ארפא, מחיצה עשיתי¹²³ בין העליונים ותחתונים, העליונים חיים ותחתונים מתים, אותה מחיצה מרפא¹²⁴ כו', והיינו בחי' הפרסא, שירפא הפרסא, ועי"ז יהי' תחה"מ כו', וזהו דבקי"ס מרומז ענין תחה"מ, לפי שאז נקרע הפרסא, והי' גילויי בחי' עתיק כו'. וזהו אז ישיר, אז דוקא, בחי' עתיק, שע"י נקרע הפרסא כו'. ואו' ישיר, ישירו משה ובנ"י תחלה, זהו המשכת בחי' יחוד פנימי דאו"א, דהיינו המשכת בחי' עצמות א"ס ב"ה כו'. את השירה הזאת, היא ההמשכה בבחי' מל', שנתיישרה מלכותך בבחי' קביעות אור כו', וגם כסאך נכון, הגילויי גם בבחי' הפרסא. ועי"ז ויאמרו לאמר, בחי' מהלכים בין העומדים כו'.

קיצור. והדוגמא מזה למעלה, דהכלי מתאחד בהאור, וע"כ גילויי האור כפי אופן הכלים. וזהו דלמעלה מאצי' האור בגילויי ביותר, ובד"כ בבחי' רב חסד, ובאצי' מיעוט האור ובבחי' חו"ג. ובאצי' גופא, חכ' בחי' חסד, וכן המוחין, מפני שעיקר גרמוהי בחי' המדות. רק למעלה כל המדות בהתגלות, וע"י גילויי הרצון נהפך מדין לחסד, משום דבאמת לאו מכל אמ"כ¹²⁵ (משא"כ הסרת המסכים הוא מפנימיות הכתר). ובזה יובן מ"ש אז ישיר, דבקי"ס הי' גילויי בחי' עתיק, ועי"ז הי' הסרת הפרסאות, וזהו אז בחי' עתיק, וזהו שנתחדש בקרי"ס שישירו ישראל תחלה, המשכת בחי' יחוד פנימי דאו"א.

(117) ראה זהר ח"ב סא, ב. סב, ב. פג, א. פח, א. ח"ג (אד"ז) רפה, א.
 (122) קה"ר פ"א, ד (ג).
 (123) עשיתי: בקה"ר שם: שעשיתי.
 (124) נרפא: בקה"ר שם: אני חוזר ומרפא.
 (125) = אלין מדות כלל.

(117) זכר' ג, ז. וראה תר"א וישב ל, סע"א ואילך.
 (118) ראה לקו"ת שלח לט, סע"ג ואילך. חוקת סד, ג.
 אוה"ת סידור ע' מא.
 (119) ראה תו"א שם, סע"ג. אוה"ת בשלח שם.
 (120) ראה שבת פח, ב.

בס"ד. ש"פ יתרו, העת"ר

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים.² וצ"ל למה נז' כאן כהן מדין, דלכאור' אין זה למעלה וכבוד כ"כ למשה שהי' כהן מדין, ולמה הי' להזכיר זה. גם מה מודיע שהוא חותן משה, הרי ידוע שהוא חותן משה, ומה נצרך להודיע זאת, ואומר שניהם, כהן מדין וחותן משה. גם צ"ל מ"ש את כל אשר עשה אלקי' למשה ולישראל כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, למה מחלק זה בב' ענינים,³ שהרי מה שעשה למשה ולישראל זהו שהוציאם ממצרים, וממה שמחלקם משמע שהם ב' ענינים. ורש"י פי' על מ"ש וישמע יתרו, קי"ס שמע, וא"כ גם וישמע יתרו הו"ע בפ"ע, והרי יש כאן ג' ענינים, וישמע יתרו, ואת אשר עשה כו', וכי הוציא ה' כו', וצ"ל מהו ג' ענינים אלו. ובוהר יתרו דס"ז ע"ב אי' דמ"ת הי' ע"י הודאת יתרו דוקא, דכאשר אמר יתרו: עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלקים, כדין אסתלק ואתיקר קוב"ה ביקר' עילא ותתא ולבתר יהיב אורייתא.⁴ וזה תמוה, למה בהודאת יתרו דוקא הי' מ"ת, וכי משה וס"ר ישראל לא היו כדאי ליתן להם תורה, עד שהודה יתרו דוקא.⁵ ולהבין כ"ז ילה"ק מ"ש בע"ח: שיש ד' מדרי', אורות וכלים ולבושים והיכלות. ונת"ל⁶ דאורות וכלים הם כענין חומר וצורה, שהחומר מתאחד עם הצורה, עד שהתגלות הצורה הוא כפי החומר דוקא. וכמו בחומר המוח, דמוח החכ' קר ולת, ומוח הבינה חם ויבש,⁷ וכן הוא הגילויים דכח החכ' וכח הבינה, וכן ההטי' לזכות ולחוב הוא כפי מזיגת והרכבת חומר המוח בחסדים וגבורות שבו כו'. וכמו"כ הוא באור"כ, שהכלים מתאחדים עם האור, דאופן הגילוי, הן בכח' ריבוי האור ומיעוט האור, וכן בכח' התגברות החסדים, הוא כפי אופן הכלים דוקא כו'. וזהו לפי שהכלים מקבלים את האור ומתאחדים עם האור, וע"כ גילוי האור הוא כפי אופן הכלי דוקא כו'.

(3) ראה ד"ה וישמע יתרו תשמ"ה.

(4) יתרו שם, יא.

(5) כן מובא הלשון בהדרושים שבהערה הבאה. בזהר שלפנינו: „כדין אסתלק קודשא בריך הוא ביקר' עילא ותתא ולבתר יהב אורייתא כו'“.

(6) ראה אוה"ת יתרו ע' תשיט ואילך. ד"ה וישמע יתרו תרמ"ז (סה"מ תרמ"ז ע' עב ואילך). ד"ה ויאמר משה תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 56 ואילך). ד"ה באתי לגני דט"ו שבט תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ג ע' נח ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' תלד ואילך).

(7) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ב ג.

(8) פתי"א ואילך (ע' א'קמה ואילך).

(9) ראה תורת חיים לך לך צא, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי תצא ע' תקעט.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה והנה להבין בתוס' ביאור כו' ע"פ מה יפו במאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' עט ואילך*. ועם הוספות כו' – המשך תקעו תר"ן (סה"מ תר"ן ע' רצה ואילך). ד"ה מה יפו באוה"ת שה"ש ח"ג ע' תתקעה ואילך** – כנסמן לקמן בהערות.

מאמרים שמיוסדים, כנראה, על מאמר זה: ד"ה נחמו נחמו תרפ"ב פ"ה יח (סה"מ תרפ"ב ס"ע שפו ואילך). ד"ה זה יתנו תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' פב ואילך).

(2) יתרו ית, א.

* והוא מיוסד, כנראה, על ביאור מה יפו במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' רסא ואילך. ס"ע רמח ואילך.

** והוא הגהות לד"ה מה יפו במאמרי אדמו"ר הזקן שם.

תיג) וְזָהוּ עֵינֵי הַהִפְרָשׁ בֵּין בַּחִי' כְּלִים וּבַחִי' לְבוּשִׁים לְמַעֲלָה¹⁰. דהנה ידוע במהות ענין הלבושים, שהן בחי' נפרד מעצם ומהות הדבר, ולא כחומר וצורה, ככלי המוח וכלי העין כו'. ואפי' בלבוש היותר פנימי, שהוא דק בערך הרבה יותר מחומר כלי המוח, כמו הלבוש דמח' בכלל, שהיא דקה ורוחני הרבה מגשם חומר המוח, וגם מדקותו הרוחני שמוכן לקבל צורת השכל כו', וכידוע¹¹ דגם הגשמי שברוחני הוא למעלה הרבה מהרוחני שבגשמי כו', וע"כ, אותי' המח', עם היותם בחי' הגשמי שברוחני הנפש, ה"ז למעלה מהרוחני דגשם המוח כו'. ואפילו פנימי' כח המח' שנק' אותי' השכל, ה"ז הכל בבחי' לבוש לבד כו'. וכידוע¹² דמח' גופא נחלקת לג' מדרי' מחדו"מ, להיות דפנימי שבמח' הוא בחי' מח' שבמח', והוא הנק' אותי' השכל או מחשבת שכל, והן האותי' שבאים עם גילוי השכל, בלי הכנה להכין האותיות, כ"א באים בדרך ממילא עם התגלות השכל כו'. וכמו כאשר ממציא אדם איזה השכלה, הרי נמצאים אל השכל אותי' שבהם נתפס ונתלבש אותו המצאת השכל כו'. ואותי' אלו הם דקים ורוחני, עד שכמעט אינם ניכרים כו'. וכן כשחושב את השכל לעצמו, דהיינו פנימי' השכל, שחושב את הענין באותיות שבהם נתפס ונתלבש השכל, ומאיר שם אור השכל, והאותי' אינן מורגשין כ"כ כו'. ומ"מ ה"ז בחי' לבוש לבד, שהאותי' מלבישים את השכל, לא שהאותי' הן בחי' כלים אל השכל לקבל את השכל בבחי' פנימי' ממש כו'.

ולכן, האותי', עם היות שמלבישים את השכל, אינם חיים מן השכל, כמו חומר המוח שחי מהאור השכל, וכמ"ש בסש"ב פנ"א¹³ שהן מקבלי' תחלה כח וחיות הראוי להם לפי מזגם ותכונתם שהן חב"ד כו', הרי שהמוח חי מאור המתלבש בתוכו, משא"כ האותי' אינם חיים מן השכל או המדות כו'. והגם שאינו דומה האותי' כשמתלבש איזה שכל לכשאין בהם התלכשות אור כו', ודברים היוצאים מן הלב הרי נראה בהם חיות כו', הנה באמת זהו חיות האור, לא חיות האותי' כו', שהרי כשאין יוצאין מן הלב, הגם שיש בהם אור, אינו נראה בהם חיות רב, רק כשיוצאים מן הלב, שיש בהם ריבוי אור, נראה בהם חיות, הרי החיות הוא חיות האור כו'. אך גם האותי' כשיש בהם אור ה"ה בבחי' דקות יותר כו', ומ"מ אינם חיים מן האור כמו הכלים כו'. וזהו לפי שהכלים מקבלים את האור בתוכם ממש בבחי' פנימי', וע"כ הם חיים מן האור, משא"כ האותי' אינם מקבלי' את האור בתוכם ממש, רק שמלבישים את האור כו'.

תתנג

ולכן ביכולת להחליף את האותי' ולחשוב באותי' אחרים, וכמו הלבוש הגשמי שביכולתו להחליפו, כמו"כ האותי' ביכולת להחליף, ועם היות שא"א לפשוט לגמרי לבוש המח', שנובע תמיד מן השכל, מ"מ, הרי יש כמה מחשבות שונות, וגם את השכל יכולים להלביש באותי' אחרים, משא"כ חומר המוח א"א לפשוט ולהחליף כו'. ובודאי שאינן דומים האותי' הבאים מעצמן או כשמחליף את האותי', שזהו שבאו בהכנה כו', דכאשר

(10) בהבא לקמן – ראה ד"ה להבין כו' מה יפו שבהערה

עת"ר ע' קט ואילך.

(12) ראה תניא אגה"ק סו"ס יט (קכט, א). לקו"ת תוריע כג,

ב. אמרי בינה שער הק"ש פל"א ואילך. סה"מ תרצי"ב ע' לה.

(13) ע"א, ב.

(11) ראה גם תורת חיים נח סת, ב. וירא צח, ב. מאמרי

אדמו"ר האמצעי תבא ע' תרפ"ב ואילך. סה"מ תרס"ב ע' רצט.

מחליף את האותי, ה"ה אותי מורגשים יותר מהאותי הבאים ממילא כו'. והענין הוא, כידוע שיש אותי בכח השכל קודם שמשכיל ומגלה איזה השכלה (וכידוע דשרש האותי מקדמות השכל, וכמ"ש באגה"ק סי' ה'¹⁴), והוא פריטת האותי קודם שבאו בבחי' מציאות אותי בהתגלות (והוא ג"כ כענין חומר וצורה בהאותי גופא, וכמ"ש באגה"ק שם), וכאשר מתגלה השכל ממקור השכל, מתגלים עמו האותי המלבישים את השכל ומגלים אותו כו'. וזהו שאנו רואין שינוי אופן גילוי אור ההשכלה באדם זה, שמוציאו באותי ולשון זה, ובין גילוי אור השכל בזולתו, שבא באותי וצירופים אחרים, וכשינוי ל' המפרשים בשכל א', כתוס' רא"ש ר"ן, שאומר' שכל א' ובאותי אחרים¹⁵, והיינו שכפי האותי שבמקור השכל כן באים בהתגלות כו', והן האותי המתגלים עם השכל, ובאים בדרך ממילא, בלי הכנה כו'. וכשמחליף האותיות, עם היות שהן ג"כ כפי מקורם, כי א"א לו להחליף באותי אחרים לגמרי שלא כפי האותי שבמקור השכל שלו כו', מ"מ, יהיו אותי מורגשים יותר כו'. ונמצא, דאותי שמחליף אינם כמו האותי שבאים דרך ממילא כו'. מ"מ, מזה שביכולתו להחליף, הרי מובן, שגם האותי שבאים עם גילוי השכל בדרך ממילא, הם ג"כ נבדלים מן השכל, דאם היו מיוחדים עם השכל, הרי לא הי' ביכולת להחליפם, ומה שביכולת להחליפם, הוא מפני שהן נבדלים כו'. ובאמת הרי אינו מוכרח שיהי' השכל באותי אלו דוקא, שהרי בעל שכל אחר אומר אותו השכל עצמו באותי אחרים, הרי שמצד השכל אינו מוכרח שיהי' באותי אלו דוקא, וההכרח הוא רק מצד הנפש, דהיינו מצד האותי שבמקור השכל מוכרח שיבא השכל באותי אלו דוקא, אבל מצד השכל גופא אין הדבר מוכרח, והיינו מפני שהם נבדלים מן השכל כו'.

וגם, שבכל גילוי אור שכל, הרי האותי נרגשים, לבד אור השכל, גם בהברקת השכל, הגם שהאותי אינם ניכרים כ"כ, מ"מ, אינם בלתי נרגשים לגמרי, שביכולתו להרגיש האותי, וגם הם מורגשים באמת, כי, מה שהאותי בלתי ניכרים, אין זה מצד התאחדות האותי עם האור כ"כ עד שבלתי ניכרים, כ"א מצד האור והגילוי ביותר, ע"כ אין האותי ניכרים ונרגשים כ"כ כו'. ואין זה כמו חומר וצורה (שהו"ע אור וכלי), שאין החומר נרגש בפ"ע מן הצורה, וכמו חומר העין או חומר המוח, הרי אין החומר נרגש, כ"א אור הראי' או אור השכל הוא שנרגש (ורק כשאין החומר כלי אל הצורה, וכמו בקלקול החומר ח"ו, ה"ה מרגיש כאב האבר, אבל כשהוא כלי, אינו נרגש כלל), הגם דשם הצורה הוא לפי אופן החומר, כנ"ל פ' תי"א¹⁶ (משא"כ באותי), מ"מ, החומר מתאחד עם האור כ"כ עד שאינו נרגש כלל בפ"ע, ונרגש רק האור כמו שהוא לפי אופן החומר כו' (שכן הוא בכל אור וכלי, אפי' במדרי' שאין האור בגילוי כ"כ, הרי נרגש רק האור ולא הכלי כו'), משא"כ באותי, שהן נרגשי' בפ"ע מן האור כו', והיינו מפני שהן דבר בפ"ע, בבחי' לבוש הנבדל מן העצם כו'. ומכ"ש בבחי' דבור שבמח', דהיינו כשחושב את השכל איך להשפיע לזולתו, הרי יצטרך לסדר אופן צירופים שבדבור במחשבתו בשינוי מכמו שחשב הענין השכלי הזה לעצמו, הרי האותי אלו באים בהכנה, והן אותי מורגשים

תתנדר

(16) ע' איקמה ואילך.

14 קז, ב.

(15) ראה לקו"ת פ' ראה כד, ד. לעיל פכ"ו (ח"א ע' נה).

בעצמו, שהאותי' מורגשים יותר מן האור כו'. ולבוש הדבור יותר נפרד מלבוש המח', שהן אותי' מורגשים אל הזולת, ועת לדבר ועת לחשות כו'¹⁷. ועם היות שגם אותי' הדבור באים מן הנפש, וכפי אופן האותי' שבנפש באים האותי' בדבור כו', מ"מ, ה"ה בבחי' לבוש הנפרד, המורגש ביותר, וכלבוש תחליפם¹⁸, ואינם נמצאים תמיד כו'.

ובכללות ענין האותי', הרי אין החו"ג שבשכל תלוי בהאותי', כמו בחומר וצורה, דהתגלות אור צורת השכל הוא כפי אופן החומר בבחי' חסדים וגבורות, וכמשנת"ל (ד"ה אז ישיר¹⁶), משא"כ באותי', הרי אין הטיית השכל לחו"ג תלוי כלל בהאותי', אדרבה, מיד שיטה השכל כלפי זכות באיזה סברה, מיד יחשוב הענין באופן כזה כו'. וכידוע שבאותי' יש ג"כ חסדים וגבורות, וכמו אותי' שאינם מקבלים דגש, וכן דגש ורפוא הן חו"ג כו'¹⁹, ועמ"ש הפרד"ס שער האותי' פ"ג. ואור החסד בא באותי' דחסדים כו', והרי כפי הטיית השכל, כך הן האותי' כו'. וזהו שהאותי' מחו"ד²⁰ הן לבושי' להכחות, דהיינו שהן דברים נפרדים מהכחות, וממילא ה"ה מעלימים על האור יותר מבחי' הכלים כו'.

והדוגמא מזה יובן למעלה, בבחי' לבושים שיש בכל עולם, וכמא'²¹ לבושי' תקינת לון כו', שזהו בחי' לבוש המעלים האור כו', ולא כמו הכלים, שהן מתאחדים עם האור, שהן כלי קבלה, שהאור מאיר בהם בגילוי כו', וכמא'²¹ והוא נביעו' איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא כו', שהאור מאיר בהכלי, והכלי מאירה ממש מן האור, וחי' ממנו בבחי' חיות פנימי כו', משא"כ בחי' הלבושים, שהן רק מלבישים את האור (לא שהאותיות חיים מן האור, שהן בבחי' דומם, שאינן מקבלים חיות מאור השכל והמדות ומאור הנפש בכלל כו'. ובודאי יש חילוקים בהלבושים, שלפי אופן מעלת האור, כן הוא דקות הלבושים, וכמו שמחולקי' לבוש הראש מלבושי הגוף והרגל כו', וכמו לבוש המח' ולבוש הדבור ומעשה כו', וכן באותי' למעלה, יש אתוון רברבן ואתוון בינונים ואתוון זעירין²², דאתון רברבין הוא שמאיר בהם ריבוי אור, וממילא האותי' בבחי' רוחני' ובבחי' העדר המציאות יותר, ואתוון בינונים וזעירין הוא שבהם מיעוט האור, וע"כ הם בבחי' מציאות יותר כו', ומ"מ, אינם כלים אל האור, רק לבושים המלבישים את האור) ומעלימים עליו כו', דעם היות שהן ג"כ מגלים את האור כו', ה"ז גילוי שע"י דבר המעלים כו'. ויובן זה ע"ד משנת"ל (ד"ה אז ישיר²³) ההפרש בין כלים דאצי' לבחי' מל', דהכלים דע"ס מגלים חיצוני' האור, וההעלם הוא רק שלא יהי' בבחי' אין כמו שהוא בעצם כו', וההעלם דבחי' מל' הוא שמשתנה האור כו'. ומ"מ ה"ז ג"כ גילוי. וכמו אור הלבנה, שזה ג"כ אור, רק שאינו כמו אור השמש שע"י הנרתק, שלא נשתנה אור השמש כו' (עם היות שאינו כמו כשהקב"ה מוציא חמה מנרתקה כו'²⁴). וכמו"כ הוא בבחי' מל', שהוא ג"כ גילוי אור, רק

(21) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(22) ראה זהר ח"א ג, ריש ע"ב. ח"ב קלב, א. ח"ג ב, א. רב.

א. מאורי אור את א סעיף נב.

(23) פת"י (ע' אקמא ואילך).

(24) נדרים ה, ב.

(17) ע"פ קהלת ג, ז.

(18) תהלים קב, כז.

(19) ראה פרדס שער כט (שער הטעמים) פ"ד. אוה"ת נ"ך

ח"א ע' שנט.

(20) = מחשבה ודיבור.

שהאור משתנה כו'. וידוע דמל' נק' לבוש, וכמ"ש²⁵ ה' מלך גאות לבש כו'. ועד"ז יובן בענין הלבושי' שהן בחי' העלם, שמשנתנה האור מכמו שהוא בעצם כו'.

קיצור. אמנם לבושים הם נפרדים, דגם לבוש המח', ובחי' מח' שבמח', שחושב השכל לעצמו, וגם בהברקת השכל, הרי האותיות הן לבושים, ולא כלים, עם היותם רוחניים יותר מהכלים. ולכן הכלים חיים מן האור, משא"כ האותיות, רק שע"י האור הן בדקות יותר. ודברים היוצאים מן הלב, זהו חיות האור. וביכולת להחליפם, ואז הן מורגשים יותר, דהאותיות הבאים ממילא עם השכל הן מכח האותיות שבנפש, ואין השכל מוכרח לאותיות אלו דוקא, והאותיות ה"ה מורגשים, והכלים, כשהאור מאיר בהם אינם מורגשים בפ"ע. ולבוש הדבור נפרד יותר, שהוא אל הזולת, ואינו תמיד. ובכללות אין האור כפי האותיות, כ"א להיפך, דאור של חסד מתלבש באותיות דחסדים. וכ"ז הוא מפני שאינם בבחי' אחדות, וענינם הוא להעלים. וכמו כלים מיוחדים וחיים מהאור, ולבושים הוא רק שמלבישים ומעלימים על האור (ויש אתוון ברבון בינונים וזעירין, שזהו בדקות הלבושים), והגילוי הוא ע"י העלם, וכמו בחי' מל' שמשנה את האור (משא"כ בכלים דע"ס), ומל' היא בחי' לבוש.

(תיד) **והנה** ידוע דלבושים בכלל הן עולמות ביי"ע, שעז"א לבושי' תקינת לון כו'. דע"ס דאצי' הן בחי' גופים, וכמא"ז²¹ וכמה גופים תקינת לון, דקאי על הכלים דע"ס דאצי', שהן עד"מ כמו אברי הגוף המתאחדים עם כחות הנפש כחומר וצורה כו', וכמשנת"ל²⁶, והו"ע חכ' מוחא, בינה ליבא כו', חסד דרועא ימינא, גבו' דרועא שמאלא כו'²¹, שנק' הע"ס ע"ש הכלים, מפני שמתאחדים עם האור כו'. אבל ביי"ע הן בחי' לבושים נפרדים, שעז"נ²⁷ ומשם יפרד כו', וכמ"ש בת"ז²⁸ דלאו איהו וחיהו וגרמוהי חד כו'. וידוע דמח' ודבור הו"ע ברי' ויצי'²⁹, דלבוש המח' ג"כ לבוש הנבדל (ובכללות ה"ז בבחי' לבוש שאינו בבחי' כלי להיות בבחי' או"פ כו' כנ"ל), ומ"מ, ה"ז מיוחד יותר, שאינו ניכר ונרגש כ"כ, והוא בתמידות כו', ולבוש הדבור הוא לבוש הנפרד כו'. וכמו"כ הוא בעולם הברי', שזהו יש הראשון הנברא מן האין האלקי³⁰, שמאיר שם בחי' האין האלקי יותר, ובעולם הברי' אינו בבחי' מציאות יש עדיין, רק בבחי' אפשרות המציאות לבד כו'³¹, וזהו שהברי' נק' חשך, שאינו בבחי' מציאות מורגש עדיין כו', ויצי' נק' אור³⁰, שהוא בחי' הגילוי אל הזולת, והוא התחלת היש כו'. וכן הוא בבחי' ביי"ע שבאצי', דבחי' מחשבת שכל הוא בחי' בינה, דההשגה שם הוא בחי' אותי' המח' כו', ומ"מ נק' מי³², שהיא בחי' העלם עדיין,

ע' שנו ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תרפ"ו ע' כח ואילך. תרפ"ח ע' קסז ואילך. תרצ"ט ע' 222 ואילך). תרס"ה ע' קסה ואילך (ועם הוספות כו' – סה"מ תרצ"ב ע' צה ואילך). לעיל פקס"ה (ח"ב ע' תנד ואילך).

(32) ראה זהר ח"א ד, רע"א. פה, סע"ב. ח"ב קיז, א. תקי"ז תי"ג (כח, א). עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למהרח"ו) פ"א. שער כ (שער המוחין) פ"ג. שער כח (שער העיבורים) פ"ה. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פרק יג ערך מי. תו"א שמות קו, ג. לקו"ת סוכות פ, ב. סידור עם דא"ח סד, א. ובכ"מ.

(25) תהלים צג, א.

(26) פתי"א (ע' אקמה).

(27) בראשית ב, י.

(28) ג, סע"ב.

(29) ראה לקו"ת בלק סו, א. סט, ד. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקעג ואילך. לעיל פל"ה. פקמ"א (ח"א ע' עז. ח"ב ע' שעב ואילך).

(30) ראה סה"מ תרל"ז שם. לעיל שם.

(31) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' שיא ואילך.

ועם הוספות כו' – אוה"ת בשלח ע' שצב ואילך. סה"מ תרס"ב

וכמ"ש³³ הנסתרות לה' אלקינו, חו"ב כו', וז"א, בחי' יצי' שבאצי'³⁴, הוא בחי' הגילוי, שעז"א³⁵ והנגלות לנו ולבנינו, ונק' אלה³⁵ כו'.

אמנם, בע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ד³⁶, שהד' מדרי' או"כ לבושי'ן והיכלין הן אבי"ע, דברי' בחי' גופין, ויצי' בחי' לבושי'ן כו'. וכ"כ הפרד"ס שער עצמות וכלים פ"ו בפי' הב' במ"ש לבושי'ן תקינת לון, דקאי על הספי' דיצי', ומ"ש וכמה גופין תקינת לון הן ספי' דברי' כו'. וי"ל דהנה יש בחי' התלבשות שהיא בבחי' גילוי, דהיינו התלבשות פנימי, ומ"מ אינו כמו חומר וצורה כו', והוא בבחי' התלבשות הפרצופים זב"ז כו'. וידוע המשל בזה כמו בהתלבשות הכחות זב"ז, דכח עליון כאשר מתלבש בכח תחתון, ה"ז התלבשות פנימי בבחי' גילוי, שע"י ההתלבשות נעשה התחדשות בכח העליון כו', ומ"מ, הכח התחתון הוא בחי' לבוש לבד לגבי כח העליון.

תתנו

וכמו התלבשות הרצון בשכל להיות טעם לרצון, הרי בהתלבשות זאת בא הרצון בבחי' התיישבות פנימי ובבחי' התחלקות כו'. שהרי הרצון עצמו הוא פשוט, שאין בו התחלקות פרטים, וגם אינו בבחי' התיישבות פנימי בהכחות. וזהו שפעולת הרצון הוא שפועל בדרך כח עליון, וכמשנת"ל בכ"ד³⁷ ההפרש בין פעולת הרצון לפעולת השכל, שהשכל פועל בהכחות בדרך אולפנא ולימוד, שזהו בבחי' התלבשות פנימי, משא"כ הרצון פועל בדרך כח עליון, והיינו לא בבחי' התלבשות פנימי, רק בדרך גזירה, וכמלך שגוזר אומר, שזהו ענין ההשתררות ברצון כו'. וכן בהמקבל הוא בדרך גזירה, לא בדרך טעם ושכל שכן צריך להיות, רק שצריך לקיים את הרצון כו', וכמו בקיום המצות בדרך קבעומ"ש, לא מצד הטעם והכוונה, כ"א לקיים רצה"ע כו'. ובהתלבשות הרצון בשכל ה"ה בא בבחי' התיישבות פנימי, שיש טעם להרצון, שע"י הרצון מתיישב כו'. וגם בא בבחי' התחלקות פרטים כו'. וכמו רצון האדם לבנות בית, שהוא רצון פשוט, שאינו ניכר בהרצון איך ומה יהי' הבית כו', ובאמת בהרצון אין בו התחלקות פרטים איזה בית יהי', כי הרצון מצ"ע הוא רק שרוצה בית, ואינו נוגע כלל איך שיהי' הבית כו'. ומה שמבו' במ"א³⁸ שבהעלם יש בהרצון אופן הבית שרוצה, זהו בהעונג שבהרצון, שיש לו עונג בענין הבית (דער געשמאק פון נפש), שבזה יש התחלקות בהעלם כו', אבל בהרצון עצמו אין בו התחלקות כו'. ואיך שיהי', בגילוי ודאי לא יש התחלקות כו'. וכשבא בטעם ושכל, ה"ה בא בדרך פרט באיזה אופן יהי' הבית, באורך ורוחב ובציור חדריו ועליותיו וכה"ג, שיש רצון פרטי בכל דבר בפרט. והנה, בהתלבשות זאת, הגם שהשכל מחדש דבר בהרצון, שבא בבחי' התיישבות, היינו שיש טעם המחייב את הרצון, והוא שצריכים לרצות כך, וגם בא

33. תרס"ד ע' פט. תרס"ה ע' קעב. המשך תרס"ו ע' רעו.
36. בע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ד: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תקס"ם. בדפוסים שלפנינו: פ"ב.
37. ראה לעיל פ"ג ואילך (ח"א ע' קטז ואילך).
38. ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' ז. שערי תשובה כו', ב. סה"מ תרנ"ב ע' לט. תרנ"ו ע' שעד. תרנ"ז ע' צא. הגהות לד"ה פתח אליהו שכתור"א תרנ"ח ע' מט. סה"מ תר"ס ע' סו.

נצבים כט, כח. וראה זח"ג ככג, רע"ב. תקו"ז בהקדמה (יז, א). ת"י (כה, ב). תכ"ב (סג, ב). ת"ע (קכט, א). לקו"ת פקודי ג, ב ואילך. פ' ראה כט, א ואילך. ועוד.
34. ראה סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תנב. תר"ם ח"א ע' קפח ואילך. וש"נ.
35. ראה זח"א, ב ובמק"מ שם. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פרק א ערך אלה. לקו"ת פקודי ד, ג, ז, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ס"ע תרמו. סה"מ תרכ"ט ע'

בבחי' התחלקות כו', הרי מ"מ, אין זה כמו חומר וצורה, דהתגלות הצורה הוא כפי אופן החומר כו', וכמשנת"ל פ' ת"מ³⁹, דהכלים, עם היות שאינם משנים את האור, הנה גילוי האור ע"י אינו כמהות עצמו, כ"א כמהות הכלים כו', ובהתלבשות הרצון בשכל הרי הרצון מ"מ נשאר בבחי' רצון, דגם כשמתלבש בשכל ויש טעם לרצון, אינו נעשה בבחי' שכלי, כ"א הוא בבחי' רצון כו'. וכידוע בענין תומ"צ, שהתורה היא טעמי המצות, ומ"מ, המצוה היא בבחי' רצון, וכמא⁴⁰ אל תהי יושב ושוקל במצותי' ש"ת⁴¹ דקלות וחמורות שוין, דענין קל וחמור הוא ע"פ התורה כו', וכולם שוים בקיום המצוה, להיותה בחי' רצון, שאין בזה התחלקות כלל כו'⁴², הרי שאין הרצון משתנה בעצם ע"י ההתלבשות בהשכל כו'. וגם, שאין הטיית הרצון לפי אופן השכל, אדרבה, הטיית השכל הוא כפי אופן הרצון, דמה ששכלו מחייב כך, זהו מפני שרצונו בזה, דמשו"ז ה"ה מוצא טעם ושכל לזה כו', וכמו גם בפרטי הטיית השכל לזכות ולחוב, שזה תלוי בהרצון כו', וכידוע בענין השוחד, דמ"ש⁴³ כי השוחד יעורר הוא שהשכל שלו מחייב לזכות, וזה רק מצד הטיית הרצון כו', כידוע ומבו' במ"א באורך⁴⁴. הרי בהתלבשות זאת, הגם שהיא התלבשות בבחי' גילוי פנימי, עד שנעשה עי"ז התחדשות בהרצון, ומ"מ, ה"ז בבחי' לבוש לבד, שאין המלוּבש נעשה כפי אופן המלביש כו'. והיינו לפי שרצון וחכ' הן ב' כחות מחולקות זמ"ז, וע"כ, החכ' עם היותה מלבשת את הרצון, ה"ז כדבר נבדל, לא בבחי' התאחדות ממש. וכן הרצון, הגם שהוא בבחי' גילוי פנימי בחכ', אין זה בבחי' פנימי ממש, כ"א שעומד מובדל מן החכ'. וע"כ, בזה גופא שבא בחכ' התלבשות, ה"ז פועל בחכ' בדרך כח עליון להיות הטיית החכ' כפי אופן הרצון כו'. הרי שהחכ' היא בבחי' לבוש לבד לגבי הרצון, רק שהיא לבוש הראוי לגילוי הרצון (דגילוי הרצון בבחי' פנימי הוא בחכ' דוקא), ואינו מעלים על הרצון כו'. וכן הוא בכל התלבשות כח עליון בכח תחתון, שהכח העליון הוא המנהיג את הכח התחתון כו'. וכמו בהתלבשות השכל במדות, הרי השכל מנהיג את המדה, ולכל אשר יחפוץ יטה⁴⁵ את המדה ע"פ השכל, וכמ"ש⁴⁶ לפי שכלו יהולל איש כו', דכן הוא באדם שכלי, שהמדות הן רק לפי אופן שכלו, דמה שהשכל מחייב שצריך לרצות ה"ה רוצה באמת, ומה שהשכל מחייב שלא לרצות אינו רוצה כו', דבמדות טבעי, יכול להיות שיהי' שלא לפי אופן השכל, מפני שהן רצון בעצם מהותם כו', אבל מדות שכלי' הן לפי אופן השכל כו'.

תתנז

והנה, באור וכלי ג"כ האור מנהיג את כלי⁴⁷, וכמ"ש במ"א⁴⁸ דלמעלה באו"כ הוא שהמלוּבש מושל ושולט, וכמשי"ת בסמוך בהתלבשות הפרצופים כו', אך באו"כ, הרי האור נעשה כמהות הכלי, משא"כ בשכל ומדות, אין השכל נעשה מהות מדה כו' (ובהבי' דלכן אמר⁴⁹, שמתהפך ממהות שכל למהות מדה, היינו שהאהבה הוא הטעם, וג"ז

אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' ריד. סה"מ תרס"ה ע' רמד. ועוד.

(45) ע"פ משלי כא, א.

(46) משלי יב, ת. וראה לקו"ת במדבר יז, ב. ובכ"מ.

(47) כלי: אוצ"ל: הכלי.

(48) ראה סה"מ תרנ"ד ע' רכד ואילך.

(49) תו"א וארא נה, ב.

(39) ע' א'קמב ואילך.

(40) תנחומא עקב ב. דבר" פ"ו, ב.

(41) = של תורה.

(42) ראה לעיל פ"ד. פנ"ב (ח"א ע' ט. ע' קכ"א).

(43) משפטים כג, ח. שופטים טז, יט.

(44) ראה תו"א בא ט, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב

ע' תקפו. תורת חיים וירא קא, א ואילך. קיד, ד ואילך. מאמרי

רק מהבנת טוב הדבר, שזהו בחי' מדות שבשכל, רק להיות שזהו הבנת טוב הדבר בעצמו, ה"ז מהות מוחין עדיין, אבל השכל עצמו אינו נעשה מהות מדה, ועמשנת"ל פ' קמ"ט וקנ"א⁵⁰). וכן הוא בהתלבשות אור וחיות הנפש בגוף בכללות התלבשותו הוא שהנפש מנהיג את הגוף והגוף בטל וטפל אל הנפש ונגרר אחריו כו'. וכן הוא בהכחות, כמו כח הראי' בעין, הרי בהתלבשו' בו כח הראי' הרי ממילא יראה, ואין בחירה ורצון בחומר העין שלא לראות (רק שיוכל להעצים עיניו, דאז אין אור הראי' מתלבש בו. וגם זה תלוי בנפש כו', וכמו עוצם עיניו מראות ברע⁵¹, שתלוי ברצון הנפש כו')⁵². ועם היות שפרטי אופני הראי' הן כפי חומר העין כנ"ל, מ"מ, כללות הראי' תלוי ברוחני' אור הראי' דנפש כו'. וכן הוא בכל הכחות, כמו כח השמיעה כו'.

והנה, יש אופן התלבשות שאין הלבוש בטל אל הכח המלוכש בו, וכמו בהתלבשות נה"א בנה"ב, הרי אין שליטה גמורה לנה"א על הנה"ב, ויוכל להיות ח"ו שליטה לנה"ב כו', וכמ"ש⁵³ ולאום מלאום יאמץ, שלפעמים זה גובר ולפעמים כו'. וזהו ההפרש בד"כ בין התלבשות הפרצופים באצי', ששם הוא בחי' ביטול, שהמלביש בטל אל המלוכש, שהנהגה היא כמו המדרי' המתלבשת כו'. וכמו או"א שהלבישו לזרועות דא"א⁵⁴, שע"ז ה' יצי"מ⁵⁵, דבכדי שיהי' יצי"מ ה' צ"ל התלבשות א"א באו"א, דמא"א עצמו, שלא ע"י התלבשות באו"א, לא ה' אפשר להיות יצי"מ, שהרי שם כחשיכה כאורה כו'⁵⁶, ופרעה אותי' הערף⁵⁷, שמקבל מבחי' עורף דא"א⁵⁸, שזה ה' סבת הגלות כידוע⁵⁹, ורק ע"י התלבשות א"א באו"א ה' הגאולה, וכמ"ש⁶⁰ ויוציאנו ה' אלקינו משם, ה' אלקינו דוקא, בחי' או"א כו'. והרי הגאולה הוא מא"א, דמאו"א עצמן א"א להיות הגאולה, אדרכא, כתי'⁶¹ וימררו את חייהם, וכמא'⁶² אשר מררו חיי אבותינו במצרים, וידוע דאבותינו הן חג"ת, וחיי אבותינו בחי' המוחין כו'⁶³. רק ע"י התלבשות א"א באו"א ע"ז ה' הגאולה כו'. הרי שהנהגה היא מהמדרי' המתלבשת כו', ואו"א, הגם שמלבישים לא"א, ושיהי' ע"ז הגאולה (היינו שיומשך למקום הראוי דוקא, שזהו מה שאו"א פועלים בא"א שנעשה ע"ז⁶⁴ בבחי' התיישבות פנימי כו'), ה"ה בבחי' ביטול, שאינם מעלימים, כמו לבוש המיוחד, שהנהגה היא מהמדרי' המתלבשת כו'. משא"כ בכי"ע דמשם יפרד, אין הלבוש בטל כ"כ כו', ולכן אמרו⁶⁵ אפקוהו למט"ט כו', הרי יש קצת פירוד כו'.

(50) ח"ב ע' שצו ואילך. ע' תג ואילך.
 (51) ישע"י לג, טו.
 (52) ראה סה"מ תרנ"ד שם. תרנ"ו ע' שכב.
 (53) תולדות כה, כג ובפרש"י. מגילה ו, סע"א. וראה תניא פ"ט (יג, סע"ב ואילך). פ"ג (יה, ב).
 (54) ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ו. עץ חיים שער יד (שער או"א) פ"א. שער טו (שער הולדת או"א) פ"ו. שער כט (שער הנסירה) פ"ו.
 (55) ראה סידור עם דא"ח רצה, ג ואילך.
 (56) תהלים קלט, יב.
 (57) לקוטי תורה להאריז"ל וישב לט, מ. שמות א, ת. וראה תו"א וראא נח, ד.
 (58) ראה פרי עץ חיים שם. סידור שם רצד, ג.
 (59) ראה לקו"ת צו טז, ב.
 (60) הגדה של פסח פיסקא עבדים היינו - ע"פ ואתחנן ו, כא.
 (61) שמות א, יד.
 (62) הגדה של פסח פיסקא מרור זה (ושם: על שום שמררו .. את חיי אבותינו במצרים).
 (63) ראה תו"א שמות נא, א. אוה"ת שה"ש ח"א ע' רעה.
 (64) סה"מ תרנ"ט ע' רסו.
 (65) חגיגה טו, א.

קיצור. והנה, בד"כ לכושים הן ב"ע, מח' ברי', דבור יצי', חשך ואור, וכן ב"ע שבאצי', תתנח בינה העלם, ז"א גילוי. ונמצא בע"ח ובפרד"ס דגופין ברי' ולבושין יצי'. וי"ל כמו התלבשות הכחות זב"ז, שהוא בבחי' התלבשות פנימי, שהעליון מוסיף אור וחיות בהתחתון, ומ"מ התחתון הוא בבחי' לבוש לבד. וכמו הרצון, שאין בו התחלקות (וההתחלקות שבו בהעלם הוא מהעונג), ובא בשכל בבחי' התיישבות פנימי, שיהי' טעם לרצון, ובא בהתחלקות רצון פרטי לכ"ד⁶⁶, והרי מ"מ נשאר בבחי' רצון, לא בבחי' שכלי, וכמו הרצון דמצות, גם שבא בטעמי התורה, והרצון מטה את השכל גם בבחי' חו"ג שבו, כידוע בענין השוחד. הרי שהשכל רק כמו לבוש, אלא שהוא לבוש הראוי שהרצון יהי' בו בבחי' פנימי. וכן השכל כשמתלבש במדות ה"ה מנהיג את המדות, וה"ה בהם בבחי' התלבשות פנימי, ואין השכל נעשה מדה. ולמעלה הו"ע התלבשות הפרצופים זב"ז, וכמו או"א שהלבישו לזרועות דאריך, שע"י ההתלבשות באו"א נמשך למקום הראוי, והגאולה בעצם היא מא"א (ויש התלבשות שאין הלבוש בטל כ"כ, והוא בנה"א ובנה"ב, והיינו בב"ע דומשם יפרד).

תטו) **והנה** באופן כזה יש ג"כ הפרש בין לבוש המח' ללבוש הדבור, דהרי במח' א"א לחשוב היפך השכל, דכפי חיוב השכל כן הוא חושב במחשבתו כו', אבל בדבור הרי יכול האדם לדבר היפך השכל לגמרי, שגם אם שכלו מחייב כך, ומ"מ ידבר בדבור באופן אחר לגמרי כו', והיינו מפני שהמח' הוא לבוש המיוחד⁶⁷, וע"כ אינו מעלים על השכל, והוא שמה שמחייב שכלו ה"ז בא בהתגלות במח' ואינו מתעלם כלל, משא"כ הדבור הוא לבוש הנפרד, וע"כ יכול להעלים על השכל כו'. וכמו"כ י"ל בבחי' בריאה ויצי', דברי' היא כמו המח', שהלבוש בטל אל המלוכש, וכמו"כ בעולם הברי', ששם הוא בחי' הביטול, דמצד קירוב הברי' אל האצי' ה"ז בבחי' ביטול כו', שהרי גם הנבראים דברי' אינם בבחי' מציאות לעצמן עדיין, והן בבחי' ביטול, שמיוחדים במקורם כו', וכידוע⁶⁸ בענין נבראים דעדאתכ"ס, שזהו עד"מ כמו דגים שבים, שמהותם מים, ומובלעים בתוך מקורם, ושם הוא דוקא חיותם וקיומם כו'⁶⁹, דכמו"כ הוא בנבראים דברי', שאינם עדיין בבחי' מהות ומציאות בפ"ע, וה"ה מיוחדים במקורם האין האלקי כו'. ומה שהן נבראים נבדלים, הוא הרגש חיותם, שמרגישים את החיות שלהם, וזהו מציאותם כו'. ומכ"ש שהע"ס דברי' הם בבחי' ביטול ויחוד במקורם כו'. וזהו שנק' גופים, דעם היותם בחי' לבוש לבד, ה"ז כמו הלבוש המיוחד שבטל אל המלוכש, ועיקר ההנהגה הוא מהמתלבש כו', שהלבוש אינו דבר בפ"ע, והמתלבש מאיר ע"י בגילוי כו', וכמו הגוף שבטל ונגרר אחר הנפש, ועיקר הוא חיות הנפש כו', וכמ"ש⁷⁰ עור ובשר תלבישני, הרי הבשר הוא רק לבוש, ומ"מ הוא לבוש המיוחד כו', וכמו"כ עולם הברי', שהלבוש הוא כמו גוף המיוחד ובטל כו'. ועיקר ענין הלבושים הוא בעולם היצי', שזהו התגלות בחי' יש, היינו מה שיש בחי' מציאות דבר לעצמו בבחי' מורגש כו', וזהו כמו לבוש הנפרד מן העצם כו'. ועם

66) = לכל דבר.

68) ראה לקו"ת צו יד, ב ואילך. שער האמונה פנ"ב (פד).

67) ראה לקו"ת בהר מא, סע"א. לעיל פרס"ג (ח"ג ע' א ואילך). סה"מ תרנ"ט ע' נו. ע' קנב. וש"נ.

69) ראה ברכות סא, ב. ע"ז ג, סע"ב.

תשלד. וש"נ.

70) איוב י, יא.

היות שהלבוש ג"כ נמשך אחר האדם הלבוש כו', ובפרט בדמיון הנ"ל בהתלבשות הנה"א בנה"ב, שזהו ג"כ כדוגמת התלבשות הנפש בגוף, דהיינו בבחי' התלבשות פנימי כו', ומ"מ, להיותו לבוש הנפרד, יכול להיות שאינו בטל, ואז ה"ה מעלים על המלבוש כו', וכמו הגוף⁷¹ הגשמי, הגם שנמשך אחר האדם, ה"ה מכסה על הגוף כו'. וכמו"כ בעולם היצי', שאין הביטול בתכלית, ויכול להיות צד פירוד כו', וכידוע דעה"ד טו"ר הוא בעולם היצי'⁷², הרי יכול להיות טו"ר כו', וכנודע דמט"ט, כמו שהוא בעולם היצי'⁷³, שנק' שרו ש"ע⁷⁴ כו'⁷⁵, מחציו ולמעלה טוב ומחציו ולמטה רע⁷⁶. ולא שהוא עצמו רע ח"ו, כ"א שנמשך ממנו חיות לבחי' הרע ג"כ, שהרי כתי'⁷⁷ ואתה מחי' את כולם, שגם הסט"א צריכה לקבל חיות, ולכן מחציו ולמטה רע, היינו שנמשך ממנו השפעה גם להרע, לצורך קיומו כו', ומחציו ולמעלה טוב, שנמשך ההשפעה לטוב כו'⁷⁸. וזהו שאמרו⁶⁵ אפקוהו למט"ט, וזהו בחי' מט"ט דיצי' כו', וכמ"ש במ"א⁷⁹. וזהו דבפרטי מדרי', ברי' היא בחי' גוף, ויצי' לבוש כו'.

אמנם ההיכלות הן העלמין, והוא בחי' הישות שבכל עולם כו'. וכידוע⁸⁰ בענין עולם שנה נפש⁸¹, דנפש הוא בחי' החיות של כל עולם, ושנה הוא שהמשכת החיות הוא בבחי' רצוא ושוב (שזהו מפני שאין ערוך העולם לגבי החיות, ע"כ צ"ל ההמשכה בדרך רו"ש כו', כמ"ש במ"א⁸²), שמזה נעשה הזמן כו', ועולם הוא המקום, היינו העולם עצמו, שכולל הרקיעים והארץ וכל גופות הנבראים דדצח"מ שבכל עולם כו', דכמו שיש ז' רקיעים גשמי, כמו"כ יש ז' רקיעים רוחניים, והן ז' היכלות כו', וענינם הוא להסתיר ולהעלים על האור כו'. וזהו שמעמד הנבראים הוא בהיכלות, וכמו מעמד ומצב המלאכים וקבלת אורם וחיותם הוא ע"י ההיכלות דוקא, להיות שההיכלות מעלימי' את האור באופן שיוכל להתקבל בבחי' מציאות יש ממש כו'.

קיצור. וכמו"כ לבוש המח', שהוא רק כפי חיוב השכל, משא"כ בדבור. וכמו"כ ברי' בטל ומיוחד בלי שום צד פירוד, וכמו דגים שבים, ובפרט הע"ס דברי'. ולכן נק' גופים, שהלבוש הוא כמו גוף. ועיקר ענין לבוש הנפרד הוא ביצי', ולכן שם התחלת עה"ד טו"ר. והיכלות הוא העולם, בחי' מקום, וענינם להעלים, ולכן מצב המלאכים בהיכלות.

(71) הגוף: אוצ"ל: הלבוש.

(72) ראה זח"א כו, ב. כו, א ובמקדש מלך שם. עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש א כסופו. שער מאמרי רשבי" לזח"ג פג, א (קעה, ב – בהוצאת ירושלים, תשמ"ה). זהרי חמה שבהערה 76. לקו"ת במדבר ד, ב. שה"ש כה, ב. ובכ"מ.

(73) ראה פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"ד. עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ו. ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי נו, ג. ולהצ"צ ח"א ע' ככו. לקמן ח"ו ע' ואתמה ואילך.

(74) = של עולם.

(75) ראה יבמות טז, ב ובתוס' שם (ד"ה פסוק זה).

(76) ראה זהרי חמה לזח"א רכא, ב. אור החמה לזוהר שם.

וראה פרדס שער כג (שער ערכי הכיניונים) פט"ז ערך עץ.

(77) נחמ"י ט, ו.

(78) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תו. סה"מ תרל"ד ע' צג.

תרס"ד ע' פו. וראה סה"מ פר"ת ע' כא. תרפ"א ע' ק. וראה גם אוה"ת נ"ך ח"א ע' תקסה. תהלים (יהל אור) ע' קעב. קונטרס עץ החיים פ"ה (ע' 28).

(79) ראה סה"מ אעת"ר ע' מד. עזרת' ע' ריב.

(80) בהבא לקמן – ראה לקו"ת חוקת סד, ד ואילך. וראה לעיל פקס"ח (ח"ב ע' תסד ואילך).

(81) ראה פירוש הראב"ד לספר יצירה בהקדמתו קרוב לתחילתו (ב, ג).

(82) ראה אוה"ת במדבר (שבועות) ע' קמ ואילך. סה"מ

תרכ"ט ע' רג ואילך. תרס"ד ע' קפה ואילך (בהוצאת קה"ת, תשמ"ה). תרפ"ב ע' רסא ואילך. ובכ"מ.

תטז) והנה התהוות ההיכלות הוא מהפרסאות (ושרשן הוא מבחי' העיגולים, שזהו ג"כ העלם, וכמ"ש במ"א⁸⁵, אך התהוותם הוא מהפרסאות) ומסכים המבדילים כו', וידוע שענין הפרסא הוא כמו המשל כו'⁸⁴, דכללות ענין המשל הוא דבר זר מעצם השכל, ומעלים ומסתיר על השכל כו'. אך במשלים גופא יש ג"כ חילוקים, שיש משל שמ"מ מבינים מאתו השכל, דהתלבשו' השכל בהמשל הוא בכדי להבין אותו, רק להיותו שכל עמוק שא"א להבינו ע"י עניני' שכלי', מלבישי' אותו במשל, אבל הכוונה היא להבין ע"י את הענין שכלי, ומבינים את השכל ע"י המשל כו' (והוא ג"כ הסתר, להיותו דבר זר כו', והיינו שבא המשל בענין אחר, וממנו מבינים את הנמשל, שאין זה כלל כמו אם היו מבינים את השכל שלא ע"י המשל כו'). ויש משלים שמסתירים לגמרי⁸⁵, והוא הנק' חידה, וכמו חידותיו של שמשון⁸⁶, וכמו העובדות דרבב"ח⁸⁷, שהן מעלימים ומסתירים לגמרי כו', דהתלבשות זאת אינו בכדי להבין את הענין, כ"א הוא התעלמות לבד כו', והוא בענין עמוק ביותר שהוא למעלה מגדר גילוי, ה"ה בא בחידה, שהוא שמתעלם בזה לגמרי כו'. וז"ע ההיכלות, שהן להעלים ולהסתיר על האור להיות בחי' יש ממש כו'. ואינו דומה לבחי' הלבושים, שהן ג"כ העלם (ולא כמו חומר וצורה כנ"ל), דמ"מ, ע"י הוא גילוי אור, וכמו לבוש המח' וגם לבוש הדבור, שע"י מאיר עכ"פ אור השכל כו'. דכמו"כ יש לבושים ברוחני', וכידוע דנשמות בג"ע שנהנין מזיו השכינה הוא ג"כ ע"י לבושים (והן הלבושים דמצות כו'), להיות דהנשמה כמו שירדה בבי"ע ה"ה בבחי' נברא יש ודבר כו', ובכדי שתוכל לקבל בחי' זיו השכינה שבג"ע, הוא ע"י הלבושים כו'. וכמו במשה⁸⁸, כדי לקבל את התורה, כתי"ב⁸⁹ ויבא משה בתוך הענן כו', שהענן נעשה לבוש למשה, שע"י יוכל לקבל את התורה ולזון ממזון הרוחני כו', וכמו אדם הרואה ומסתכל באור צח ע"י אספקלרי', דבלא האספקלרי' א"א לו להסתכל, כ"א ע"י האספקלרי', שהוא כמו לבוש המעלים קצת, וע"י הוא רואה את הדבר (וכמו הקליפות כגלדי בצלים שע"ג העין כו'⁹⁰), וכמו"כ הו"ע הענן שבו נתכסה משה, וע"י ה' ביכולתו לקבל את האור כו'. וכן לגבי למע' כתי"ב⁹¹ לבושו צדקה, שזהו ג"כ בחי' לבוש המעלים, בכדי שיוכלו לקבל את האור כו'. וכן במ"ת כתי"ב⁹² הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם כו', דבכדי שיוכלו לקבל את האור, הוא ע"י עב הענן כו'. וכ"ז הוא לבושים שאינם מעלימים לגמרי, וע"י הוא גילוי האור כו'. וצ"ל דלבושים הנ"ל הן לבושים דברי', שאינן מעלימים את האור כו', ולכן הגילוי הוא לנשמות, דעם היותם בחי' יש, הרי אינם בבחי' יש ממש, וביכולתם לקבל אור אלקי כו'. ולבושי היצי' הן בבחי' מסך מעלים, כמו המשל כו', ומ"מ מאיר ע"י ג"כ גילוי אור כו' (וכמו הדבור, שהוא לבוש הנפרד, שביכולתו להעלים על השכל כנ"ל, ומ"מ ה"ה מגלה

תתם

(87) - דרבה בר בר חנה (בבא בתרא עג, א ואילך).

(88) בהבא לקמן - ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' צח. תרנ"ד ע' קצ.

(89) משפטים כד, יח. וראה תניא אגה"ק סכ"ט (קמט, א).

(90) ראה לעיל פקמ"ב (ח"ב ע' שעד). וש"נ.

(91) פיוט „אתה הוא אלקינו" בתפילת ימים נוראים.

(92) יתרו יט, ט. וראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי צג,

ב.

(83) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג. תניא

אגה"ק ס"ב (קל, א). לקו"ת שלח לו, ד. אוה"ת דברים ע' ב. נ"ך ח"א ע' שצח. ע' תצו. סה"מ אעת"ר ע' קסא ואילך. ד"ה בראשית ברא תש"כ (סה"מ תש"כ ע' כט).

(84) ראה תו"א וירא יד, סע"ב ואילך. וראה לעיל פקל"ז

(ח"ב ע' שסב).

(85) בהבא לקמן - ראה ד"ה מה יפו פעמיך באוה"ת

שבערה 1 (ע' תתקעו).

(86) ספר שופטים יד, יב ואילך.

ג"כ כו'). אבל היכלות הן פרסאות המעלימים לגמרי, וכמו חידה כו', והן לבושי העשי, שהן בחי' העלם והסתר לגמרי כו'.

והנה, כללות ענין ההפרש בין הפרסא שהיא ע"ד כמו המשל לנמשל, והפרסא שע"ד חידה, י"ל, דלצורך התהוות היש, בחי' הפרסא היא עד"מ כמו המשל שמדבר מענין אחר כו', דכמו"כ הוא בהתהוות היש, שהוא דבר אחר שאינו אלקות כו', ובאמת אין לך דבר חוץ ממנו⁹³, רק שנראה כמו מהות אחר כו'. והפרסא שע"ד חידה הוא לצורך ההמשכה בנוגה כו'. והוא ההפרש בין תחלת התהוות העולמות קודם החטא, שהי' ג"כ בבחי' יש, ומ"מ, הי' נראה ונגלה אלקות בעולם כו', וכמשנת"ל (ד"ה בא אל פרעה⁹⁴), ובין לאחר החטא, שהיש הוא בבחי' משכא דחויא⁹⁵ דנוגה כו'⁹⁶. ובפרטי' הוא ההפרש בין לבושי היצירה ובין לבושי העשי, שמעלימים לגמרי כו' (וכמ"ש⁹⁷ בענין שם דעשי' אל אד' בגימט' צו, ואין צו כו'⁹⁸). ובלבושי' גופא זהו כענין לבוש המנעל, וכמ"ש⁹⁹ מה יפו פעמך בנעלים כו'¹⁰⁰, שהנעל עשוי מעור בהמה, שהוא עור גס המסתיר לגמרי על הרגל כו', ואינו דומה כמו בגד הארוג מחוטי צמר או פשתים, שיש בו נקבים שיוצא ע"י משקה וכה"ג, אבל בגד עור אין המשקה יוצא ע"י כו', רק יש בו חללים ונקבים דקים מאד שיוצאים בו השערות דבהמה כו', אבל הוא לבוש המסתיר כו', וכמו"כ לבושי העשי' הן שמעלימים ומסתירים לגמרי כו'. וזהו דבזה"ג¹⁰¹ אותותינו לא ראינו¹⁰², דבדורות הראשונים הי' גילוי אלקות בעולם, והי' מצוי ענין הנסים, שהיו נסים נגלים היוצאים מדרכי הטבע לגמרי, וכמו ביצי"מ וקי"ס ומ"ת, שהי' גילוי עצמות אוא"ס, שנקרעו ונתבטלו כל הפרסאות, והי' גילוי אלקות שלא ע"י לבושי הטבע כלל כו'. וגם בזמן נביאים האחרונים, כמו בדניאל וחבריו, היו ג"כ נסים נגלים כו' (עד שגם נ'נ¹⁰³ הודה כו'¹⁰⁴), ואח"כ נס דפורים הי' בלבושי הטבע¹⁰⁵, ומ"מ הי' נגלה בזה אלקות, וכמ"ש¹⁰⁶ ראו כל אפסי ארץ את ישועות אלקינו כו', דבכללות ההנהגה ראו בזה ענין אלקי כו'. וגם בזמן תנאים ואמוראים היו כמה נסים וגילוי אלקו' כו'. אבל בזמן האחרון, אותותינו לא ראינו¹⁰², שאינו מאיר גילוי אלקו' כו', הגם שבכל זמן הקב"ה עושה נסים עם ישראל, וכמא'¹⁰⁷ כבשה א' בין ע' זאבים והיא מתקיימת, וכמו בכל דור ודור עומדים עלינו

תתסא

93) ראה תניא פכ"א. אוה"ת אמור ע' תתנג. סה"מ תרמ"ד
 ע' רי. ע' שכב. לעיל פש"א (ח"ג ע' תתקכד).
 94) ע' אקל.
 95) ראה תקו"ז בהקדמה (י, ב). תכ"א (מת, ב). לעיל
 פשצ"א (ע' אפח). וש"נ.
 96) ראה גם ספר החקירה להצ"צ סח, א ואילך.
 97) ראה שער הכוונות דרושי תפלת שחרית דרוש ג. פרי
 עץ חיים שער עולם העשי' פ"ג. סידור האריז"ל בכוונת סדר
 התמיד. וראה לקו"ת מסעי פט, סע"ב ואילך. קונטרס ומעיין
 מאמר כב פ"ב. ועוד.
 98) זהר ח"ג קיא, ב. וראה גם זהר ח"א כז, ב. לה, ב. ח"ב
 רלט, ב. ח"ג כז, א. רמ, א. סנהדרין נו, ב.
 99) שה"ש ז, ב.
 100) בהבא לקמן – ראה ד"ה מה יפו פעמיך באוה"ת
 שבהערה 1 (ע' תתקעה).
 101) = דבזמן הגלות.
 102) תהלים עד, ט.
 103) = נבוכדנאצר.
 104) ראה דניאל ב, מז (ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תרב). ג,
 לא ואילך (ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבת שובה ע' א"ס).
 ד, לא ואילך (ראה תורת חיים שמות ל, ג. מאמרי אדמו"ר
 האמצעי פסח ע' שכה. שבת שובה שם. דרושי חנוכה ח"א ע'
 סג). ועוד.
 105) ראה תו"א מגילת אסתר צג, א. שם, סע"ג ואילך. ק,
 א ובכ"מ.
 106) תהלים צח, ג (ושם: ישועת). מגילה יא, א.
 107) תנחומא תולדות ה. אסתר פ"י, יא. פסיקתא רבתי
 פ"ט, ב.

והקב"ה מצילנו כו'¹⁰⁸, רק שמלוכש בדרכי הטבע, והולך ובא הכל בהנהגת הטבע, ואין האלקו' נראה ונגלה כו'. ובפרט בהנסים תכופים שבכל עת ושעה שאינם נגלים כלל, וכמארז"ל¹⁰⁹ ע"פ¹¹⁰ לעושה נפלאות גדולות לבדו, שאין בעל הנס מכיר בניסו, מפני שמלוכש מאד בלבושי הטבע כו'. וכ"ז הוא מפני שבדורות הראשונים ה' השפעה ע"י לבושי הברי' והיצי', וע"כ ה' מאיר גילוי אלקו' כו', ובזה"ג¹¹¹ ההשפעה היא ע"י לבושי העשי', שמעלימים ומסתירים כו'. וזהו בחי' לבוש הנעל, שמעלים ומסתיר לגמרי כו' (ומ"מ כתי' מה יפו פעמיך בנעלים, דשרש הפרסאות הוא למע' יותר, וכנ"ל דענין עמוק ביותר שאינו בגדר גילוי ה"ה בא בדרך חידה כו', וכמו"כ הוא שבהפרסאות המעלימים לגמרי יש בהם דוקא מבחי' עצמו' א"ס ב"ה, וע"י העבודה שמסירים המסכים והפרסאות, מאיר עי"ז גילוי אור עליון יותר כו').

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² וישמע יתרו כהן מדין כו'¹¹². דהנה כתי'¹¹³ וראיתי אני שיש יתרון לחכ' מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, דיתרון האור הוא דוקא ע"י בירור החשך כו'. דז"ע ירידת הנשמה למטה, שהרי הנשמה כמו שהיא למע', כתי'¹¹⁴ חי ה' אשר עמדתי לפניו, שהיתה עומדת באהוי"ר בבחי' ביטול לאלקו', וירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב בכמה העלמות והסתרים, והוא בשביל הבירור דנה"ב כו', והוא ע"י העבודה בהשגה והתבוננות אלקי דוקא בהתלבשות השכל הטבעי דנה"ב, שגם הוא יבין את הענין האלקי, ויתפעל גם הוא לרצות באלקו' כו', עי"ז נעשה יתרון אור בנה"א, וכמ"ש¹¹⁵ רוב תבואות בכח שור דוקא כו'. וע"ז אמרו¹¹⁶ יש מפזר ונוסף עוד, שע"י הפיזור בירידת הנשמה למטה, עי"ז נוסף עוד כו', דטוב לי תורת פיך¹¹⁷, דנשמה למטה בגוף ונה"ב, מאלפי זהב וכסף¹¹⁷, שהן האהוי"ר שהנשמה למודה ורגילה בהם למעלה כו', מפני שע"ז נעשה יתרון אור מכמו שהאור הוא מצ"ע כו'. וכמו"כ יש יתרון לחכ' מן הסכלות, סכלות הן חכמות חיצוני', ונק' סכלות, להיות ידוע ההפרש בין חכ' דקדושה לחכ' דקלי', דחכ' דקדושה הוא ביטול, וכידוע דעיקר ענין הביטול הוא בחכ' כו', וחכ' דקלי' היא תכלית הישות, וכמ"ש¹¹⁸ ראית איש חכם בעיניו כו', וכל גיא שוטה¹¹⁹, וע"כ נק' סכלות. אך ע"י בירור הסכלות, עי"ז נעשה יתרון בחכ' דקדושה כו', וכמ"ש¹²⁰ ותרב חכמת שלמה מכל חכמות בני קדם, שע"י חכמות בני קדם שנתרבה חכמת שלמה כו'. וכת'¹²¹ חכמות בחוץ תרונה, תרונה¹²² בחי'

(108) הגדה של פסח פסקא והיא שעמדה.

(109) מדרש תהלים וילקוט שמעוני עה"פ. מדרש לקח טוב חוקת כא, טו. ובנדה לא, א עה"פ תהלים עב, יח. וראה תו"א שמות ג, ג. אוה"ת פ' ראה ע' תשנה. נ"ך ח"ג ע' אריא. תהלים (יהל אור) ס"ע קנג.

(110) תהלים קלו, ד.

(111) = ובזמן הגלות.

(112) בהבא לקמן – ראה בהדרושים שבהערה 6. ד"ה וישמע יתרו שבהערה 3.

(113) קהלת ב, יג.

(114) מלכים א' יז, א. מלכים ב' ה, טו. וראה זהר ח"ג סח,

ב. ח"א רלג, ב. המשך מים רבים תרל"ו פנ"א. לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53.

(115) משלי יד, ד.

(116) שם יא, כד.

(117) תהלים קיט, עב. וראה תו"א וישב כו, ד. תורת חיים שם קצט, א ואילך. אוה"ת שם רנג, ב ואילך. ח"ה תתפט, ב ואילך.

(118) משלי כו, יב. וראה סהמ"צ להצ"צ לא, ב.

(119) ראה קה"ר רפ"ב ובמתנות כהונה שם. וראה סהמ"צ

להצ"צ קח, סע"א. לעיל פצ"ב (ח"א ע' רלח) וש"נ.

(120) מלכים א' ה, י (ושם: מחכמת כל בני קדם).

(121) משלי א, כ.

(122) ראה תו"א יתרו ע, א ואילך. אוה"ת שם ח"ז ע' ב'תש.

סה"מ תר"ם ח"ב ע' תרי. תרמ"ב ע' תרו.

פנימי' הכתר, בחי' שיר וטעמים כו'¹²³, ועי' שחכמות בחוץ, עי'ז דוקא תרונה, שנמשך תוס' אור בחכ' מבחי' פנימי' הכתר כו'.

וזהו מה שמ"ת הי' עי' הודאת יתרו דוקא. דהנה, יתרו הי' לעו"ז דמשה, דמשה הי' בחי' חכ' דקדושה¹²⁴, וכתי' בי'¹²⁵ ונחנו מה, בבחי' ביטול בתכלית, ויתרו הי' חכ' דקלי', ולכן הי' כהן מדין, ל' מדון וריב, שזהו תכלית הישות כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה החלצו¹²⁶. וכאשר הודה יתרו, שזהו דחכ' דקלי' נתהפך לקדושה, נמשך עי'ז תוס' אור בחכ' כו'. ועי'ז הי' מ"ת, דאורייתא מחכ' נפקת¹²⁷, ובכדי שיהי' ירידת והמשכת החכ' למטה, הי' צ"ל תוס' אור בחכ', וכידוע דכל ירידה והמשכה הוא עי' תוס' אור כו', וזהו שע"י שהודה יתרו, שנתוסף אור בחכ', עי'ז הי' ירידת והמשכת החכ' דתורה למטה כו'. ומ"ת הי' באמת לנשי', שהן דוקא ראויים לקבל את התורה (וגם יתרו עי' הודאתו הי' ראוי כו'), רק בכדי שיהי' המשכת התורה, זהו דוקא עי' הודאתו של יתרו כו'. וזהו שנא' כאן כהן מדין, דהיינו שע"י שכהן מדין נהפך לקדושה, עי'ז הי' מ"ת כו'. וזהו ג"כ חותן משה¹²⁸, דהנה, ביום חתונתו¹²⁹ זה מ"ת¹³⁰, שהו"ע חות דרגא כו'¹³¹, והתורה נק' ע"ש משה, כמ"ש¹³² זכרו תורת משה כו', והיא בבחי' ירידה והמשכה, שזו"ע חות דרגא כו', וחותן הוא שמפעיל את הירידה, וזהו חותן משה, שע"י הי' ירידת והמשכת בחי' משה, ולכן נא' שניהם כהן מדין וחותן משה כו'. וזהו שפרש"י קי"ס שמע, דסיבת הודאת יתרו הי' עי' קי"ס, שהי' גילוי בחי' עתיק, כמא'¹³³ בעתיקא תלי', שע"ז נקרעו כל הפרסאות כו', וכמשנת"ל (סד"ה אז ישיר¹³⁴), הנה עי'ז הי' ג"כ הודאת יתרו, דבחי' חכ' דקלי', תכלית הישות המעלים ומסתיר, נהפך ג"כ לקדושה כו'. ופרטי הענינים דוישמע יתרו ואשר עשה כו' וכי הוציא כו', י"ל שהן ד' מדרי' דאו"כ ולבושים והיכלות, דקי"ס דבעתיקא תלי', זהו בחי' האור בעצם שלמעלה מבחי' הכלים (דעתיק הוא שרש האו"פ, והוא למעלה מגדר כלים כו'), וזהו וישמע יתרו, קי"ס שמע, גילוי בחי' האור העצמי כו' (שעי"ז הי' ההודאה שלו כו' כנ"ל). ואשר עשה אלקי' למשה ולישראל עמו, זהו"ע התלבשות אורות בכלים כו', וכידוע דאלקים הוא בחי' הכלים כו'¹³⁵, שע"י הכלים הוא בחי' גילוי האור כו', וזהו למשה ולישראל, דמשה הוא בחי' חכ' דאצי', וגם ישראל מושרשים באצי' כו', וגם, שזהו הגילוי שע"י לבושי הבריאה, דהגילוי הוא לנשמות כו' כנ"ל. ומ"ש כי הוציא ה' את ישראל

תתמב

(128) ראה שיחת ש"פ יתרו תשמ"ה (תורת מנחם התוועדיות תשמ"ה ח"ב ע' 1191 ואילך).

(129) שה"ש ג, יא.

(130) משנה תענית כו, ב.

(131) ראה יבמות טג, א.

(132) מלאכי ג, כב. וראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו,

א.

(133) זח"ב נב, ב. וראה תו"א בשלח סד, ג. סה, א.

(134) ע' א'קמט.

(135) ראה תו"א יתרו טט, ד. לקו"ת בלק עג, ב. סה"מ

תרנ"ז ע' מו. תרס"ה ע' קפה. המשך תרס"ו ע' תרכח ואילך.

ובכ"מ

(123) ראה תקו"ז תס"ט (קה, רע"א). פרדס שער כט (שער

הטעמים) פ"ה. עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"א. פ"ד. פ"ה.

שער ו (שער שער עקודים) פ"ב. שער ח (שער דרושי נקודות)

פ"א. שער יב (שער עתיק) פ"א. שער כ (שער המוחין) פ"י.

לקו"ת אמור לת, א. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע'

תקפב. תקס"ח ח"א ע' רנא ואילך. אוה"ת יתרו שבהערה

הקודמת.

(124) ראה תו"א שמות נב, ב. לקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך.

וש"ב.

(125) בשלח טז, ז"ח.

(126) לקו"ת מטות פו, א.

(127) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א.

רטא, א.

ממצרים, וזהו בחי' הלבושים וההיכלות, דהנה, מצרים הוא בחי' מיצר מי¹³⁶, והו"ע מיצר הגרון¹³⁷, שזהו בחי' הפסק שבין המוחין למדות כו', וכמשי"ת, וזהו במדרי' הקדושה, והו"ע לבושי היצי' כו', ומצרים דלעו"ז הוא המיצר וההעלם לגמרי, שזהו ע"י העלם ההיכלות ופרסאות המעלימים לגמרי כו'. וזהו כי הוציא ה', שהיא היציאה מההעלמות וההסתרים כו', דמ"ש אשר עשה אלקים כו', כ"ז הוא בחי' גילוי אור כו', ומ"ש כי הוציא, הוא היציאה מההסתר כו'. וזהו וישמע יתרו, קי"ס שמע, התגלות בחי' עצם האור, ועי"ז גם כהן מדין נהפך לקדושה, ונתוסף עי"ז תוס' אור בחכ', שע"י ה' מ"ת, ירידת חכ' דתורה למטה, שז"ע חותן משה כו'. את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו, זהו הגילוי בנשמות ע"י הכלים ולבושי הברי' כו'. כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, הוא היציאה מההעלמות וההסתרים, שע"י הוא יתרון האור כו'.

קיצור. והתהוות ההיכלות הוא ע"י הפרסאות, שהן כמו משל מדבר זר, ומ"מ ענינו שיהי' עי"ז גילוי, ויש משל כמו חידה על ענין עמוק ביותר וענינו להעלים לגמרי, וז"ע ההיכלות. ולא כמו לבושים, דמ"מ ע"י¹³⁸ גילוי, וכמו לבושי הנשמות בג"ע, וכמו ויבוא משה בתוך הענן, ולמעלה לבושו צדקה, וכמ"ת אנכי בא בעב הענן, וצ"ל שזהו לבושים דברי', ולבושי יצי' כמו המשל, ולבושי עשי' כמו החידה, וזהו עיקר ענין ההיכלות. והנה הפרסא שע"ד משל הוא לצורך התהוות העולם כמו שהי' קודם החטא, שהי' נראה בו אלקות, והפרסא שע"ד חידה הוא לצורך ההמשכה בנוגה, והו"ע לבוש המנעל של עור. וזהו דבזה"ב ותו"א¹³⁹ היו ניסים נגלים, ובזה"ג אותותינו לא ראינו, מפני שהוא ע"י לבושי העשי'. וזהו וישמע יתרו, דיתרון האור הוא מבידור החשך, וכמו"כ יתרון החכ' דמ"ת מאתהפכא דחכ' דקלי', שזהו הודאת יתרו. וענין וישמע יתרו אשר עשה אלקי' וכי הוציא, י"ל שהו"ע או"כ לבושים והיכלות.

תתסג

137) ראה לקוטי תורה להאריז"ל וישב לט, מ (ד"ה ויהי כו' עתה נבאר סוד יוסף). תו"א שם. הוספות לויחי קב, ג. קה, ב ואילך.

138) = על ידם.

139) = דבזמן הבית ותנאים ואמוראים.

136) ראה סידור האריז"ל פיסקא עבדים היינו. ספר הליקוטים להאריז"ל מקץ מג, כט. משנת חסידים מסכת סדר ליל הפסח פרק ז משנה ד. תו"א וארא נח, ב. יתרו עא, ד. וראה לעיל ספקל"ח ואילך (ח"ב ע' שטה ואילך).

ISBN 978-0-8266-6107-4

9 780826 661074